

ABA
INTELLIGENS VÁROSSÁ VÁLÁSÁNAK
STRATÉGIÁJA ÉS OPERATÍV
PROGRAMJA
(első változat)

Készítette:

Stratégia kutató Intézet Kht.

Ugrin Emese témavezető, szerkesztő

Bese Ferenc településfejlesztő, Brunczel Balázs társadalomkutató,
Csorba József információs társadalom szakértő, Csörgő Zoltán
információs társadalom kutató, Király Ferenc e-közigazgatási szakértő,
Nagy Judit kommunikációs szakértő, Varga Csaba szociológus

2002. június

Tartalom

1 BEVEZETÉS.....	5
2 CÉLOK ÉS PRIORITÁSOK.....	7
2.1 A DOKUMENTUM TARTALMA.....	7
2.2 A STRATÉGIA METODIKÁJA.....	8
3 FOGALMI KERETEK: AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM ÉRTELMEZÉSE.....	10
.....	10
3.1 AZ INFORMÁCIÓS KOR ÚJ TÉRSZERKEZETE.....	11
3.1.1 GLOBALIZÁCIÓS KÉNYSZER ÉS REGIONALIZÁCIÓ.....	11
3.1.2 A LOKALITÁS ESÉLYEI.....	12
3.2 AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM FEJLESZTÉSE.....	12
3.2.1 AZ INTELLIGENS FEJLESZTŐ PROGRAMOK CÉLJA.....	14
3.2.2 INTELLIGENS KISTÉRSÉG – INTELLIGENS VÁROS/TELEPÜLÉS.....	15
4 TERVEZÉSI KERETFELTÉTELEK.....	17
4.1 KAPCSOLAT AZ EURÓPAI UNÓ DOKUMENTUMAIVAL.....	17
4.1.1 STRATÉGIAI ALAPVETÉSEK.....	18
4.1.1.1 „Európa és a Globális Információs Társadalom”.....	18
4.1.1.2 A stratégia célja és prioritásai.....	18
4.1.1.3 „A kognitív társadalom felé”.....	21
4.1.2 AZ INTELLIGENS EURÓPA STRATÉGIAI PROGRAMJA: AZ eEUROPE.....	23
4.1.2.1 Politikai program: „Információs Társadalmat Mindenkinék!”.....	23
4.1.2.2 Gazdasági program: eEurope Akcióterv.....	25
4.1.2.3 Tartalomfejlesztési program: eContent program.....	28
4.1.3 AZ EURÓPAI UNÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS BŐVÍTÉSI POLITIKÁJA AZ INFORMÁCIÓS KORBAN; eEUROPE+.....	30
4.1.3.1 A csatlakozás új feltételei.....	30
4.1.4 ÖSSZEFOGLALÁS.....	34
4.2 INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM FEJLESZTÉS MAGYARORSZÁGON.....	37
4.2.1 ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP.....	37
4.2.2 AZ e-MAGYARORSZÁG CÉLKITŰZÉSEI.....	38
4.2.3 KAPCSOLAT A NEMZETI FEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL.....	39
4.2.3.1 Nemzeti Információs Társadalom Stratégia.....	39
4.2.3.2 Széchenyi Terv.....	40
4.2.3.3 Elektronikus Kormányzat programjának dinamizáló hatása.....	41
4.2.4 INTELLIGENS FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁK MAGYARORSZÁGON.....	43
4.2.4.1 Törvényi keretek.....	43
4.2.4.2 Információs társadalom fejlesztő stratégiák a változó térszerkezetben.....	44
4.2.4.3 Az új térszerkezet alakulásának magyar sajátosságai.....	45
4.2.5 AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM STRATÉGIÁK ÁLTALÁNOS (GLOBÁLIS) ÉS SPECIFIKUS (LOKÁLIS) ELEMEI.....	46
4.2.5.1 A globalizáció irányába mutató általános fejlesztési feladatok.....	46

4.2.5.2 Specifikus fejlesztési elemek	47
4.2.6 MÍŰJÁT HOZ ABA SZÁMÁRA AZ INTELLIGENS STRATÉGIA ÉS OPERATÍV PROGRAM?	48

5 ABA ÉS TÉRSÉGE - HELYZETKÉP.....50

5.1 A VIZSGÁLAT MÓDSZERE.....	50
5.2 FELHASZNÁLT FORRÁSOK.....	50
5.3 A VIZSGÁLT TERÜLET – ABA NAGYKÖZSÉG	51
5.4 DEMOGRÁFIA ÉS NÉPESSÉGMEGTARTÓ ERŐ	53
5.5 INFRASTRUKTÚRA.....	55
5.5.1 KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT	55
5.5.2 KÖZMŰELLÁTÁS.....	56
5.5.3 TÁVBESZÉLŐ ÉS TELEKOMMUNIKÁCIÓS INFRASTRUKTÚRA.....	56
.....	57

5.5.1 KÁBELTÉVÉ - INTERNET - TELEHÁZ.....	60
5.5.1.1 SÁRVÍZ TV.....	60
5.5.1.2 Kapcsolat a világhálóhoz és intranet-fejlesztés.....	61
5.5.1.3 VITALITAS TELEHÁZ.....	62
5.6 ÁLTALÁNOS GAZDASÁGI HELYZETKÉP.....	63
5.6.1 MEZŐGAZDASÁG.....	65
5.6.2 IDEGENFORGALOM, TURIZMUS.....	67
5.7 TÁRSADALOM.....	71
5.7.1 FOGLALKOZTATOTTSÁG ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS.....	71
5.7.1.1 Munkanélküliség.....	71
5.7.1.2 Egészségügyi és szociális ellátás.....	73
5.7.2 OKTATÁS ÉS KÉPZÉS.....	73
5.7.3 KULTURÁLIS ÉLET.....	77
5.7.4 CIVIL SZERVEZETEK ÉS EGYHÁZAK.....	78

6 KAPCSOLAT A REGIONÁLIS, MEGYEI ÉS TÉRSÉGI FEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL ÉS EREDMÉNYEKKEL.....83

6.1 INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM STRATÉGIA KÖZÉP-DUNÁNTÚLON ÉS FEJÉR MEGYÉBEN	83
6.1.1 KÖZÉP-DUNÁNTÚLI INTELLIGENS RÉGIÓ STRATÉGIA	83
6.1.2 FEJÉR MEGYE INTELLIGENS STRATÉGIÁJA.....	84
6.1.3 ABA KÖZSÉG HELYZETE ÉS JÖVŐJE A MEGYE INTELLIGENS FEJLESZTÉSI PROGRAMIÁNAK TÜKRÉBEN.....	85
6.1.4 A HELYI KÖZPOLITIKA BEAVATKOZÁSI TERÜLETEI.....	86
6.2 INTELLIGENS VÁROSOK ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉSI TAPASZTALATAIK	88
6.2.1 KAPCSOLAT A SÁRVÍZ KISTÉRSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁVAL	88
6.2.2 INTELLIGENS VÁROSFEJLESZTÉS.....	89
6.2.2.1 Kompetencia és flexibilitás - középpontban a gazdaság.....	90
6.2.2.2 Befogadás és alkalmazás – középpontban a demokrácia.....	93
6.2.2.3 Befogadás, alkalmazás és flexibilitás – Középpontban az oktatás.....	94
6.2.3 ÖSSZEFOGLALÁS	96
6.2.4 TANULSÁGOK ABA INTELLIGENS FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA SZÁMÁRA.....	98

7.ABA ÉS TÉRSÉGE INTELLIGENS STRATÉGIÁJA.....	99
7.1 Hosszú és középtávú célok.....	99
7.1.1 Jövőkép.....	99
7.1.2 Általános célok - Felkészülés az információs korra.....	100
7.1.3 A stratégia végrehajtásának várható eredményei.....	101
7.1.4 A stratégia alapelvei.....	101
7.1.5 Speciális célok.....	103
7.1.6 Stratégiai prioritások.....	104
7.2 A stratégia elemei.....	109
7.2.1 Infrastruktúra-fejlesztési Program: Intelligens város – hozzáférhető kistérség.....	109
7.2.2 Gazdaságpolitikai Program: A tudásalapú gazdaság és társadalom kialakulását segítő, sokszínű szolgáltatást nyújtó gazdasági környezet megteremtése.....	114
7.2.1 Kultúra Program - Hagyományalapú és új tudást közvetítő város és kistérség.....	122
7.2.2 Oktatási Program – Innovációra ösztönző város.....	124
.....	125
7.2.3 Társadalompolitikai Program - Intelligens civil társadalom, intelligens házak és lakások világa.....	133
7.2.4 Önkormányzati Program - Szolgáltató önkormányzat, e-demokrácia és e-közigazgatás.....	138
8 OPERATÍV PROGRAM.....	144
9.IRODALOMJEGYZÉK.....	157

1 BEVEZETÉS

A magyar falvak hátránya legalább két különböző típusú problémahalmazt jelez. Élesen más a *helyzetből* és a *mentalitásból* fakadó hátrány. Kétszeres hátrányról akkor beszélhetünk, ha egy település *egyszerre* rossz helyzete és kedvezőtlen mentális állapota miatt van tartós lemaradásra ítélve. A jövőtlen helyzet is különböző típusú folyamatokat takar, hiszen az előnytelen földrajzi helyzet, a szerencsétlen gazdaságtörténeti pozíció, a társadalomfejlődési lemaradás vagy a tudásfelhalmozás és tudáshasznosítás gyengesége külön-külön is, de különösen együtt *erős hátrányos helyzetet* okoz. A *kedvezőtlen mentális állapot* is számos tényezőtől áll össze, például a helyi társadalom szétesettségével gyakran együttjáró beharocokból és cselekvésképtelenségből vagy a választott önkormányzati testület marakodásából és a polgármester kreativitásának teljes hiányából.

A megmaradt posztfeudális falvak helyzete sokszor különösen reménytelen, mert az erős hátrányos helyzetnél is kiábrándítóbb az *erős hátrányos mentalitás*. Gyakran viszont az önmagában kitörési pályát kínál, ha egy ilyen településen - akár a sokszorosán is hátrányos pozíciók ellenére is - a polgármester és környezete, a helyi vállalkozók egy része, vagy legalább néhány értelmiségi *problémamegoldó kreativitásra* képes. Egy ilyen jellegű cselekvőképesség akkor igazán eredményes lehet, ha találkozik *az információs kor* megértésével, az adódó új lehetőségek kihasználásával.

Ha valaki kicsit is ismeri Fejér megye gazdasági-társadalmi helyzetét, nem nehéz felmérnie, hogy a megye déli kistérségei, avagy a Székesfehérvártól délre eső kisebb-nagyobb falvak alapvetően még mindig *posztfeudális vagy posztagrár övezetet* képeznek. Számunkra elve feltevés volt, hogy a továbbélő posztfeudális környezet az új század elején számos *előnyt* is jelent, mert a hagyományok megtartása, a fenntartható fejlődés ígéretes előfeltételei, a helyi társadalmak részleges belső kohéziója jó kiindulópontot adhatnak egy *tudásközpontú és tartósan fenntartható fejlődés* számára.

Aba *távolról nézve* akár úgy is látszódná, hogy ezen a településen feltehetően egyaránt jelen van legalább a részlegesen hátrányos helyzet és a hátráltató mentalitás. Ha jobban belegondolunk, s óvatosabban fogalmazunk, azt gondolhatjuk, hogy Aba a gyenge hátrányos helyzet és a gyengén hátrányos mentalitás jellemző típusa lehet. Aba viszont *közel nézve* meglehetősen más képet mutat, mert a várakozáshoz képest *erős pozitív mentalitás* és *egyre kedvezőbb helyzet* jellemzi, holott a faluszerkezet zavarossága, a központnélküliség látványosan tapasztalható.

Aba földrajzi helyzete az elmúlt tíz évben *ígéretessé* vált, mert nincs túl közel a megyeszékhelyhez, és nincs túl távol Székesfehérvártól, ami jelenleg éppen prosperáló globális alközponttá válik. Ha ez a nagyváros tartósan jó helyzetben marad, akkor ez egyrészt a zöldövezeti Aba számára egy *természetközponitú lakóparki* szerepet kínál, másrészt a repülőtér és a hozzákapcsolódó ipari-technológiai park létrejötte Abát is integrálhatja a *tudásalapú gazdaságba*. A globális folyamatok néhány elemének helyi adaptálása mellett – köszönhetően az önkormányzati testület, a helyi értelmiség jónéhány tagja és kitüntetetten a polgármester kreatív mentalitásának –

létrejönnek vagy körvonalazódnak az abai *lokális egyediségek*. Ezek azok a fejlesztési eredmények és elképzelések, amelyek Abát más sikeres településsel összehasonlítva is sajátos *egyéni arculattal* látják el.

Ilyen a regionális szerepet is betöltő művészeti iskola, a vonzó falusi turizmus kínálat, a kistérségi szerepet ellátó teleház és információs központ, a vállalkozói ház, a tervezett kézműves park, a most megszülető faluközpont, agrárklaszter, a tervezett intelligens családi házak csoportja, a helyi Internet és televíziós szolgáltatás és sok minden más. Aba tehát szervesen fejlődési pályán halad az *intelligens várossá* válási úton.

Szemünk előtt egy olyan vízió, olyan jövőkép lebeg, amely Abát a tízes évekre az egyik *legvonzóbb (tudásvezérelte) kisvárossá* teheti. Az elkészített intelligens fejlesztési program megfogalmazásával *ebben szeretnénk segíteni*.

2002-07-01

Varga Csaba
Stratégia kutató Intézet kht

2 CÉLOK ÉS PRIORITÁSOK

Aba intelligens várossá válásának stratégiája és operatív programja azzal a céllal készül, hogy

- Intelligens várossá válhasson, azaz az információs kor követelményei között lehessen város;
- Feltárja a modern infokommunikációs rendszerek kiépítésével együtt járó új (köz)politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés lehetőségeit a nagyközségben;
- Megjelölje az új technikai és technológiai eszközök alkalmazásának azon területeit, amelyek előmozdítják a térségben az információs társadalom kialakulását és növelik Aba, valamint a kapcsolódó települések közigazgatási, gazdasági, társadalmi, kulturális és civil szervezeteinek működését, tevékenységeik és együttműködésük hatékonyságát;
- A stratégia kiemelten fontos célja a közigazgatási és az önkormányzati tevékenységet érintő információk hozzáférhetővé tétele, valamint a helyi társadalom aktív bevonása a közügyek intézésébe az informatika és az infokommunikációs eszközök használatának széleskörű elterjesztésével. Az e-közigazgatás, az e-demokrácia vagy az e-gazdaság fejlesztése olyan nyílt (Internet) és zárt (intranet) rendszerek kialakítását és alkalmazását feltételezi, amelyek egyfelől erősítik a helyi demokráciát és társadalmi kohéziót, másfelől viszont tág teret engednek Aba és térsége számára a regionális fejlődésbe való közvetlen integrációra.
- A stratégiai programban megjelölt intézkedések megvalósulása révén elérhetővé válnak olyan információs rendszerek és hálózatok is, amelyek lehetővé teszik az Európai Unió rendszereinek és programjainak megismerését és adaptálását.
- Mindez magában hordozza annak esélyét, hogy az elkövetkezendő öt-tíz évben Aba – megőrizve és erősítve sajátos, egyéni arculatát - intelligens várossá váljon és meghatározó információs és gazdasági központtá fejlődjön a székesfehérvári kistérségben.

2.1 A dokumentum tartalma

A stratégiai terv rögzíti Aba és vonzáskörzete fejlesztési stratégiájának alapelveit, közép és hosszú távú fejlesztési célkitűzéseit és az ehhez kapcsolódó stratégiai, valamint konkrét célokat. Meghatározza a község fejlesztési politikájának beavatkozási területeit (prioritásokat) és az egyes prioritásokhoz tartozó konkrét intézkedéseket.

A stratégiai terv több célt szolgál:

- Aba (és vonzáskörzete) „intelligens” fejlesztési stratégiájának meghatározása az adott tervezési időszakra, kitekintve a székesfehérvári kistérségre, s a Fejér megyére és a Közép-dunántúli régióra vonatkozó korábbi fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott célokra;
- Az Európai Unió regionális fejlesztési és programozási logikájának és technikájának adaptálása; különös tekintettel a regionális információs társadalom kezdeményezésekre;
- A csatlakozás után a régióba, illetve kistérségeibe érkező Európai Unió támogatások felhasználási rendszerének előkészítése;
- A stratégiai terv eredményeként egy olyan átfogó gazdasági-társadalmi-szellemi vízió első megfogalmazása, amely már 2001 és 2006 között is konkrét megvalósítási forgatókönyveket ajánl.

A stratégiai terv javaslatokat tesz Aba és vonzáskörzete fejlesztési stratégiájának beavatkozási területeire és az egyes beavatkozási területekhez tartozó intézkedésekre is. A dokumentumnak tehát egyszerre kell megfelelnie a megyei, regionális, az Európai Unió fejlesztési forrásokat biztosító tárcák érdekeinek és kívánalmainak.

2.2 A stratégia metodikája

A stratégiai terv az Európai Unió regionális programozásának logikájához közelítve, tartalmában a fejlesztési lehetőségek megteremtésére helyezi a hangsúlyt. Elsősorban a fejlesztési irányok meghatározását, az egyes fejlesztési irányok helyi, illetve regionális súlyának megjelölését vállalja fel.

Szerencsés állapot, hogy a stratégiai program megalkotásának munkája a hazai regionális tervezés azon fázisában kezdődhet meg, amikor már lehetőség nyílik – még ha nem is teljes körben – a különböző területi szintek fejlesztési stratégiáinak figyelembevételével a többirányú összhang megteremtésére is. A stratégia kidolgozásakor ezért – a kialakult gyakorlati tapasztalatok mellett – kiemelt figyelmet fordítottunk:

1. a fő támogatást nyújtó uniós strukturális alapok igényeire, az Európai Unió Regionális Fejlesztési Terveire, valamint az Információs Társadalom programok tartalmi elemeire vonatkozó elvárásokra;
2. a területfejlesztési koncepciók, programok valamint a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet stratégiai programok tartalmára vonatkozó előírásaira;

3. kitüntetett figyelmet szentelünk az eEurope, az eEurope+ és az e-Magyarország programjaira, a kormányzat információs társadalom stratégiájára, valamint a varsói és ljubljanai EU-CEEC ajánlásokra;
4. A Széchenyi Terv és más kormányzati programok (Országos Területfejlesztési Koncepció, Előzetes Nemzeti Fejlesztési Terv, stb.) követelményeire;
5. A Magyarországon eddig elkészült stratégiai dokumentumok felépítésére; az országos, a Közép-dunántúli regionális, illetve a Fejér megyei koncepciók legfontosabb közös és eltérő elemeire;
6. IFMS - Intelligens Fejér Megye Stratégiai Programjára (Intelligens Fejér megyei konzorcium, Stratégiakutató Intézet Kht. 2001) és a KÖDIR – Közép-dunántúli Intelligens Régió Stratégiai Programjára (Stratégiakutató Intézet Kht. 2001)

A stratégiai tervezés szerves részének tekintjük azon, Fejér megye szintjén eddig megfogalmazódott általános területfejlesztési célokat és prioritásokat is, melyek beépülhetnek Aba nagyközség fejlesztési koncepciójába.

A fentieknek megfelelően kialakított struktúra véleményünk szerint alapját képezheti egy szakmailag megalapozott, a hazai és Európai Unió elvárásoknak egyaránt megfelelő stratégiai program kialakításának. A stratégiai programot középtávra, konkrétan a 2002. és 2006. közötti időszakra készítettük el. Ez az időszak megfelel az Európai Unió Strukturális Alapok felhasználására vonatkozó következő tervezési periódusának, valamint az előcsatlakozási alapok ütemezésének.

3 FOGALMI KERETEK: AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM ÉRTELMEZÉSE

Az ezredforduló globalizálódó gazdasága gyorsan és gyökeresen változik, a világgazdaság az ipari társadalomból egy új, tudásalapú gazdaság felé tart. Az új korszak fontos jellemzője az információ és a tudás szabad létrehozásán, forgalmazásán, hozzáférésén és felhasználásán alapszik. E forradalmi változás jelentőségét az emberiség történetében végbement mezőgazdasági és ipari forradalmakhoz szokták hasonlítani, a kialakuló új társadalmat pedig attól függően, hogy annak mely aspektusáról beszélünk *innovációs társadalomnak*, *információs társadalomnak*, vagy *tudástársadalomnak* (sőt *kognitív társadalomnak*) nevezzük. Az elnevezések sokszínűsége arra utal, hogy a változások az élet minden területét érintik, s oly mélyrehatóak, hogy ma már egy új civilizációs korszak, az információs kor kialakulásáról kell beszélnünk.

A változások az élet több szféráját alakítják át:

- a **gazdasági életet**: a globálissá váló „információs piacon” közvetlen kapcsolatok jönnek létre a gazdasági élet szereplői között, lehetővé téve a termék és a technológia fejlesztői tevékenység (innováció), valamint a termelés hatékonyabb megszervezését is (virtuális vállalatok, távmunka, elektronikus kereskedelem, stb.). Az elektronikus gazdaság térnyerését a fejlett világban gyakran illetik „Új Gazdaság” („New Economy”) névvel is.
- a **térszerkezetet**: a települések és a kistérségek globális vagy állami alávetettsége, kiszolgáltatottsága jelentős mértékben enyhül, relatív önállósága javul, amennyiben saját helyzetük és a kor kihívásai alapján képesek megfogalmazni saját stratégiájukat, a regionális térben megtalálják konkrét funkcionális lehetőségeiket és önálló fejlődési pályán indulnak el.
- az **államigazgatást és önkormányzást**: lehetővé téve a kormányzati munka jobb szervezését, a nemzeti vagyoni, illetve az azt reprezentáló adatok eredményesebb és hatékonyabb felhasználását, a jobb ügyintézés, az állampolgárok jobb tájékoztatását és a demokrácia tisztább gyakorlását, az e-önkormányzás és az e-közigazgatás programját.

- a **tartalom-, avagy tudásfejlesztést:** a különböző információforrások (könyvtárak, múzeumok, képtárak, zenetárak, filmtárak, sajtótermékek, adatbázisok, stb.) anyagainak számítógép-hálózaton keresztül való „olvashatósága” a művelődés, tanulás és szórakozás soha nem látott távlatait nyitja meg. Az új tudások digitalizálása és hozzáférhetőségének megteremtése - az információszolgáltatás és az információszerzés iránti növekvő kereslet – a tartalomszolgáltatás és tudásfejlesztés „iparszerű” művelésének irányába mozdul el. Az informatika és a tartalomszolgáltatás az Új Gazdaság legfontosabb húzóágazata. A tudás iránti növekvő gazdasági igény az oktatás, a tanulás és általában a kultúra társadalmi és gazdasági felértékelődését vonja maga után (innováció, oktatási ipar, egész életen át tartó tanulás) jelentősen növelve a társadalmi esélyegyenlőséget.

- az **ember mindennapi életét:** az elektronizált háztartáson, ügyintézésen, munkavégzésen keresztül az emberek napi tevékenységük egyre nagyobb részét tudják kommunikációs terminál (telefon, televízió, számítógép) segítségével elvégezni és egyre több időt is töltenek ezen eszközök társaságában, hiszen a valós világ egyre nagyobb részének létezik informatikai leírása a hálózaton; majd kialakul az e-háztartások, a digitális családi házak, sőt a családi tartalomszolgáltatások rendszere.

3.1 Az információs kor új térszerkezete

A globalizáció olyan folyamat, amely térben teljességében átfogja, tartalmában pedig átalakítja az emberiség, a társadalom, a gazdaság fogalmát, lehetetlenné teszi a korábbi társadalom és gazdaságszabályozó módszerek érvényesítését. *A globalizáció a szabályozás új technikáját/technológiáját az információra alapozza: a korábbi lokális (nemzetállami) szabályozás helyére egyrészt egy sokrétegű térkoordinációt, másrészt egy sokpólusú gazdasági, politikai, kulturális, informatikai rendszert összehangoltan működtető szabályozórendszert állít.* Ebből fakad a globalizáció lényegi jellemzője, a folyamatba való *bekapcsolódás kényszere.*

3.1.1 Globalizációs kényszer és regionalizáció

A globalizáció differenciált eszközrendszert feltételez a különböző tér-dimenziókban. A globalizáció tehát oly módon homogenizál, hogy egyben lehetővé teszi, sőt kikényszeríti a globális követelmények differenciált megvalósulását.

Másként fogalmazva, miközben az információs társadalom kialakulása globális jelenség, megvalósítása csak a helyi társadalmi, gazdasági és kulturális viszonyoknak megfelelően - differenciáltan - történhet meg. A regionalizációt tehát akár a globalitás egyik megnyilvánulási módjának, vagy következményének is tekinthetjük.

A globalitás korában a régiók hierarchikus kiépülésének lehetünk szemtanúi. A globális szerveződésben az európai kontinens egyszerre tekinthető a világ egyik nagyrégiójának, miközben maga is kisebb régiókra tagolódik. Az új európai térszerkezetben kialakult euro-régiók mögött új típusú intézményrendszer áll.

3.1.2 A lokalitás esélyei

A globalizálódás mellett, mintegy annak ellenhatásaként, felértékelődik a lokalitás. A lokalitás fejlesztése bizonyos értelemben védekezés – az egyediség, a különbözőség és a személyesség megőrzésének szintje - a globalitással szemben.

Lokális világon a régiók, kistérségek és városok/települések világát értjük. A régiók – kis és nagy, kontinentális és országon belüli – jövőjét a globalizáció folyamata határozza meg, ugyanakkor szerepe közvetítő jellegű is, hiszen a kistérségeket, megyéket alkotó városok és települések a regionális intézményrendszeren keresztül kapcsolódnak a globális világhoz. S bár a regionális cselekvési rendszert pénzügyi, demográfiai és politikai tényezők szabályozzák, de az adott régió kultúrája orientálja.

Az információs társadalom és gazdaság térhódításának kulcskérdése a régiókban és a régiót alkotó kistérségekben és településeken zajló tudatos fejlesztő stratégia kialakítása és megvalósítása.

3.2 Az információs társadalom fejlesztése

Az információs társadalom térhódítása meghatározott gazdasági, jogi és társadalmi feltételek teljesüléséhez kötődik. Az *információs gazdaság pótlólagos növekedéséhez* a gazdaság oldaláról mindenekelőtt megfelelően rugalmas és dinamikus áru-, szolgáltatás-, tőke- és munkaerőpiac kialakítása szükséges.

- Az információs társadalom és gazdaság sikerének alapvető feltétele a *társadalmi befogadó közeg fejlettsége*, az információs gazdaság- és infrastruktúrafejlesztés *társadalmi beágyazottsága*. Információs társadalom és gazdaság csak akkor jön létre, ha a társadalom többsége rendelkezik az új információ- és kommunikációtechnológiai eszközökkel, valamint ezen eszközök felhasználásához szükséges tudással. Alapvető fontosságú tehát:

- *Gazdasági szempontból a kritikus tömeg mielőbbi elérése.* Az új információs infrastruktúra beruházásainak megtérülése csak egy bizonyos szintű kereslet mellett lehetséges. A kritikus tömeg elérését a verseny önmagában nem, vagy csak nagyon lassan biztosítja. Ezért ösztönözni kell a versenytársak közötti együttműködést a piac megfelelő méretének és a piaci impulzusok kialakítására, a közigazgatási és a vállalkozói felhasználás számára a szolgáltatások fejlesztése érdekében.

- *Társadalmi szempontból az esélyegyenlőség növelése.* Az információs társadalom legnagyobb kockázata a társadalom kettészakadása az információt – és ahhoz szükséges technológiát – birtoklók és az azt nélkülözők csoportjára. Ezért mindent el kell követni az új technológiához szükséges ismeretek terjesztésére, népszerűsítésére a lakosság körében.

- *A rugalmas és dinamikus munkaerőpiac megteremtése.* Ez az állampolgár szemszögéből nézve az „*egész életen át tartó tanulás*” és az „*információs írástudás*” új követelményeit és lehetőségeit jelenti.

- A gazdasági és az állampolgári megközelítés közös metszeteként az információs gazdaság *kulcságazatává válik az oktatásipar, a felnőttképzés és a piaci igényekhez igazodó szak- és továbbképzés.*

- *Az információs gazdaság stratégiai ágazata a tartalomfejlesztés.* Ez társadalmi oldalról nézve először a nemzeti kulturális örökség hozzáférhetővé tételét és megújítását foglalja magába, hosszútávon pedig a régi és új tudások széleskörű megszerzését és elérhetőségét adatbázisok és távoktatási rendszereken keresztül.

- *A hátrányos helyzetű rétegek, fogyatékosok és inaktívak (újra) foglalkoztatása és képzése,* ami társadalmi szempontból az

esélyegyenlőség, a társadalmi kohézió és az életminőség programjaként fogalmazódik meg.

Összefoglalva: az intelligens stratégia sikerének kulcsa az „*ember-eszköz-tartalom és társadalom*” együttes, egymásra épülő és egymást feltételező fejlesztése. Ez azonban nem szakítható el a térszerkezet tényleges gazdasági-társadalmi-területi feladataitól. Ezért alapvető feladat annak megfogalmazása, hogy az adott településen, térségben *mi az aktuális és mi a stratégiai ember-eszköz-tartalom és társadalom négyesség program valóságos értelmezése.*

3.2.1 Az intelligens fejlesztő programok célja

A globális információs társadalom kialakulásával párhuzamosan zajló helyi intelligens fejlesztő programok fókuszában a *változásokkal együtt járó kockázatok és mellékhatások mérséklése*, valamint az új korszak *előnyeinek maximalizálása* kell, hogy álljon.

- Kiemelt feladat az *állampolgárok felkészítése* az információs korra, *speciális kezdeményezések* segítségével az *új térségi identitás és életminőség javításának* elősegítése. Olyan *térségi informatikai hálózat kiépítése*, amely a háztartásokat hozzáférési rendszerrel látja el a telematikus szolgáltatásokhoz.
- *Vállalkozások és professzionális felhasználók ösztönzése* az új technológiák hasznosítására a vezetés és a termelési rendszerek hatékonyságának növelése érdekében, valamint az üzleti tevékenység szervezésére.
- *Hálózati kapcsolatrendszer kiépítése* a vállalkozások és a K+F tevékenységet folytató intézmények között annak érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások elszigeteltsége oldódjon, aktív szerepet játszanak az új technológiákon alapuló fejlesztésekben, ezáltal növelve piaci versenyképességüket.
- Egy adott földrajzi egység – település, város, kistérség, megye stb. - azon képessége, hogy résztvevője, adaptálója és hasznosítója legyen az új technológiáknak és lehetőségeknek, *partneri kapcsolatok* kialakítását igényli a térség *változások* iránt elkötelezett szereplői – állampolgárok, vállalkozások (úgy is, mint munkaadók és munkavállalók), civil szervezetek és az önkormányzat (közszféra) – között.

Az információs társadalom helyi (lokális) stratégiájának főbb célkitűzései

1. Az információs kor feltételrendszerének intenzív megteremtése
2. A helyi társadalom végleges kettészakadásának megállítása
3. A helyi kultúra és tudás megőrzése, visszatartása, továbbfejlesztése
4. A tudásalapú helyi társadalom (intelligens civiltársadalom) fejlesztése
5. Felkészítés a tudásalapú gazdaságra

Az öt lehetőség külön-külön is, de különböző ötvözetekben is alapja lehet a helyi stratégiának.

3.2.2 Intelligens kistérség – intelligens város/település

Az információs társadalom kialakítása és működtetése nem lehetséges elszigetelt körülmények között. Az infrastruktúra kiépítése és működtetése, a társadalmi beágyazottság csak akkor és ott lehetséges, ahol a tágabb környezet – kistérség, megye, régió – együttműködése is megvalósul. Az alulról és felülről történő építkezés összehangolása a *szubszidiaritás* jegyében stratégiai jelentőségű, mert csak így valósítható meg a viszonylag költséges infrastruktúra széleskörű kiépítése, a gazdaságos működtetéshez szükséges felhasználói kritikus tömeg elérése, a társadalmilag hasznos szolgáltatások megteremtése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlősége és a társadalmi beágyazottság kritériumai. Az információs társadalom megvalósításának hármasszója: *szubszidiaritás* (kiegészítés) – *kooperáció* (együttműködés) – *participáció* (részvétel). Mindez olyan vertikálisan és horizontálisan szerveződő térségi együttműködést feltételez, amelyben a résztvevő falvak és városok önkormányzata erősödik, az egyediségüket és különbözőségüket meghatározó adottságaik és igényeik pedig markánsan jelennek meg.

Az intelligens város/falu (kistérség) olyan fejlett információs infrastruktúrával rendelkező, sajátos minőségű földrajzi egység (vagy települések összessége), amely egyrészt a kormányzatok (önkormányzat), a vállalkozások, a non-profit szféra (oktatás, kultúra, egészségügy, társadalmi szervezetek) és az állampolgárok közötti korszerű elektronikus információcserét, másrészt az üzleti, közhasznú tranzakciók lebonyolítását biztosítja. Az „intelligens környezet” új üzleti lehetőségeket teremt a térség vállalkozói számára, vonzza a külföldi beruházókat, miközben új típusú szolgáltatásaival folyamatosan javítja a lakosság életminőségét.

Az intelligens település a globális információs társadalom egyik alapegysége. Funkcionálisan és tartalmilag sajátos, egyedi arculatú, intelligens térségi egység.

Az intelligens település/város hatékonyan hasznosítja fejlődési adottságait, ki tudja aknázni helyi potenciálját. Ugyanakkor képes kihasználni az új lehetőségeket is a gazdasági növekedés érdekében, továbbá képessé válik egy olyan támogató intézményrendszer kialakítására a jóléti szolgáltatások területén, amely erősíti és növeli a *társadalmi összetartozást, a demokráciát és a stabilitást.*

4 TERVEZÉSI KERETFELTÉTELEK

4.1 Kapcsolat az Európai Unió dokumentumaival

Az információs társadalom fejlesztés stratégiai programja az Európai Unióban csaknem egy évtizedre visszanyúló folyamat eredménye. A megszületett dokumentumok három egymástól jól elkülöníthető, ugyanakkor egymást feltételező, előkészítő és folyamatosan finomodó, az információs kor változásait követő csoportra oszthatók.

1. Az első, 1994-1998 közötti periódust az információs kor beköszöntésének felismerése, Európa és a globális világ viszonyának tisztázása, az egységes fellépés szükségességének és a feladatok elhatárolása jellemzi. E korszakra a *korfui csúcstalálkozó* és az Európai Bizottság által kiadott *Fehér könyv (A kognitív társadalom felé)* nyomja rá bélyegét. Az első négy esztendőt az infrastruktúra fejlesztés és a felkészítés időszakának tekinthetjük.
2. A második, 2002-ig tartó periódust az Európai Unió cselekvési programjának (*eEurope*) elkészítése és elfogadása, az összehangolt operatív programok elindítása jellemzi. E korszakot a *lisszaboni csúcstalálkozó* nyitja meg, amely Európa versenyképességét, az innovációra épülő tudatos társadalmi és gazdasági változásokat helyezi előtérbe, célként pedig a tudásalapú gazdaság és társadalom megvalósítását jelöli ki. Ennek szellemében valamint a világhálón való egységes fellépés érdekében születik meg az a tartalomfejlesztési program (*eContent*), amelynek megvalósulása 2005-re nem csupán a virtuális Európa megszületéséhez, hanem a kontinens egyesüléséhez vezethet.
3. A most (2002. június) megjelent *e-Europe 2005* program az Európai Unió legfrissebb információs társadalom programjait összesíti.
4. Az információs társadalom megvalósítását célzó dokumentumok sorában a Göteborgi csúcstalálkozó határozatai már az elkövetkező 2001-2005 évekre szóló harmadik periódus feladatait jelöli ki. A konferencia által elfogadott cselekvési program (*eEurope +*) a csatlakozásra váró országok számára készült.

4.1.1 Stratégiai alapvetések

4.1.1.1 „Európa és a Globális Információs Társadalom”

Az Európai Unió információs társadalom stratégiáját először a Martin Bangemann által vezetett szakértői csoport fogalmazta meg az Európai Tanács kérésére készített „*Európa és a Globális Információs Társadalom*” című jelentésében.¹ A jelentés két kulcsfontosságú üzenetet fogalmazott meg:

1. Az információs társadalom megvalósulása elkerülhetetlen és kialakulása a 19. század ipari forradalmával összevethető történelmi jelentőséggel bír, amely *„új kapacitásokkal bővíti az emberi intelligenciát és... megváltoztatja együttműködésünk és együttélésünk módozatait”*. Az információs korba való belépés partneri kapcsolatot igényel a változás iránt elkötelezett egyének, munkáltatók, civil szervezetek és a kormányok között. *Az információs forradalom előnyeinek hatékony kiaknázása érdekében Európa egységes stratégiai fellépésére van szükség.*
2. *Európa belépését az információs korba a piac fogja vezérelni. Az innovációhoz, a növekedéshez és fejlesztéshez szükséges magántőke mobilizálásának előfeltétele a versenyt lehetővé tevő új szabályozási környezet kialakítása. Az Európai Unió szintjén közös szabályozási keretet kell kidolgozni a piaci hatások maximális érvényesülésére, garantálva a szellemi tulajdon védelmét és a hálózatok biztonságát.*

4.1.1.2 A stratégia célja és prioritásai

A korfui csúcstalálkozó eredményeként elfogadták azt a koncepciót, amelynek mentén az Európai Unió csúcsszervezetei felhatalmazást kaptak az európai információs stratégiai program és cselekvési terv elkészítésére.

4.1.1.2.1 Infrastruktúrafejlesztés

Az információs társadalom alappilléreit a korszerű információs technológiákkal kombinált hírközlő rendszerek alkotják. Ezért kiemelt fontosságú:

- ° az integrált digitális szolgáltatási hálózatok (ISDN, ADSL, stb.) fejlesztése,

¹ CORDIS Focus 1994. július 15-i melléklete

- a szélessávú infrastruktúra kiépítése és annak összekötése az európai távközlési - kábeltelevíziós és műholdas - hálózattal,
- a mobil hírközlési rendszerek fejlesztése, a műholdak teljes körű hasznosítása és a transz-európai hálózatok kifejlesztése.
- az egységes európai államigazgatási rendszer kialakítása érdekében a nemzeti információs rendszerek európai kompatibilitása (a tagállamok közötti államigazgatási adatcsere program, IDA).

4.1.1.2.2 Alkalmazási területek

A transz-európai szolgáltatások megteremtésének és széleskörű alkalmazásának támogatása, beleértve az elektronikus postát, az adatállomány átvitelt és a videó szolgáltatást.

A végfelhasználók szerint az információs technológia alkalmazási területeit a stratégia két csoportban jelöli meg:

1. *Az életminőség javítását célzó alkalmazások*
 - Egyedi belső piac kialakítása: e-kereskedelem, ügyviteli (tranzakciós) alkalmazások,
 - Üzleti, banki és társadalmi célú szolgáltatások
 - Szabadidővel kapcsolatos szolgáltatások, társadalmi igények kielégítése
2. *A makrogazdaság fejlődését célzó alkalmazások*
 - Az ipar versenyképességének erősítése
 - Új munkahelyek teremtése
 - Új munkaszervezeti formák kialakítása
 - Az élet és környezet minőségének javítása
 - A közszolgáltatás hatékonyságának és költségtakarékos működtetésének fokozása

Az alkalmazások területén indított kezdeményezések leghatékonyabb eszköze a kereslet-kínálat folyamatának felgyorsítása. Ennek érdekében a következő alkalmazási területek fejlesztése indokolt:

- Táv munka
- Távoktatás
- Egyetemi és kutatói hálózatok
- Telematikus szolgáltatások a kis- és középvállalkozások részére

- Közúti és légi forgalomirányítás
- Egészségügyi hálózatok
- Transz-európai államigazgatási hálózatok
- Városi információs központok
- Elektronikus tendereztetés

„Csak akkor vagyunk képesek a kereslet és kínálat egymást ösztönző körének kialakítására, ha az információs hálózatokon és szolgáltatásokon alapuló nagyszámú piactesztelő alkalmazást tudunk beindítani Európa szerte a kritikus tömeg megteremtéséhez.”

4.1.1.2.3 Egységes szabályozási rendszer

Az Európai Tanács és az Európai Bizottság legfontosabb feladata a *politikai döntések meghozatala és a fejlődést támogató intézkedések mellett*

- *a világos és stabil szabályozási keret megteremtése*
- *piacokhoz való hozzáférés biztosítása*
- *a hálózatok közötti kompatibilitás létrehozása*
- *a szellemi jogvédelem az adatvédelem és a szerzői jog területén*
- *egységes szabványok kialakítása*

4.1.1.2.4 Kiemelt fejlesztési területek

Az Európai Tanács a jelentésben megjelölt alkalmazási területek mellett *hangsúlyozta az információs társadalom nyelvi és kulturális aspektusainak fontosságát* és kiemelt figyelmet szentelt az alábbi kérdéseknek:

- *A foglalkoztatási rendszerek hatékonyságának javítását célzó reformok sorában a kis- és középvállalatok foglalkoztatási potenciáljának növelése*
- *A közlekedést és az energiagazdálkodást érintő transzeurópai kutatási projektek koordinációja és megvalósulása*
- *Az információs társadalom által nyújtott lehetőségek és kedvező alkalmak teljes körű kiaknázása*
- *A fenntartható fejlődés új modelljének ösztönzése a környezetvédelem problémáinak figyelembevételével.*

„Az információs társadalom rendelkezik azzal a képességgel, hogy javítsa az európai állampolgárok életminőségét, társadalmi és gazdasági szervezetének hatékonyságát, erősítse a kohéziót.”

(Bangemann-jelentés, 1.)

Az információs társadalom kialakítását elsősorban a *magánszektorra és a piaci erőkre kell bízni*. A magánberuházások számára a piacnövekedés a valódi garancia.

Az *állami beruházások* szempontjából fontos, hogy azok ne a közkiadások növelésével, hanem a meglévő pénzügyi eszközök átcsoportosításával valósuljanak meg. A központi pénzalapok elosztásánál az állami intézményrendszer információs rendszerét és a K+F tevékenység fejlesztését, valamint a kis- és középvállalatok és az egyedi fogyasztók körét megcélzó népszerűsítő kampányt kell a középpontba állítani.

Az Európai Unió szintjén az információs társadalom követelményeivel összhangban kell kialakítani a *Kutatási és Fejlesztési Keretprogramok és a Strukturális Alapok pénzügyi forrásait*.

4.1.1.3 „A kognitív társadalom felé”

3

A telekommunikáció és az információs technológiák terjedésével növekszik annak lehetősége, hogy mindenki hozzájusson az információkhoz és a tudáshoz. Az ember társadalmi pozícióját egyre inkább azok az ismeretek fogják meghatározni, amiket meg tud szerezni magának - állapítja meg az Európa Bizottság 1996-ban megjelent *„Tanítani és tanulni – A kognitív társadalom felé”* c. dokumentuma (Fehér Könyv).

Az E. Cresson és P. Flynn nevével fémjelzett dokumentum abból a megállapításból indul ki, hogy bár az információs társadalomban bekövetkező változások növelik annak lehetőségét, hogy minden ember hozzájusson a számára szükséges információkhoz és a tudáshoz, számolni kell azoknak a társadalomra nézve sokkoló hatásaival is.

- Kiemelt figyelmet szentelnek a munka világában bekövetkező változásokra és a munkavégzéshez szükséges kompetenciák megszerzésére. Az egyén számára a munka világában, következésképpen a társadalomban is a tudás és a szakképzettség

területén elfoglalt helye válik meghatározóvá. Ez pedig egy olyan viszonylagos pozíció, amely mentén a társadalom kettészakadásának – tudással rendelkezők és tudással nem rendelkezők – veszélye fenyeget. *Európa jövője annak függvénye - állapítják meg a szerzők -, hogy milyen erőfeszítéseket tesz a kognitív társadalom megvalósítása érdekében, képes lesz-e egy igazságos, saját gazdaságára és kulturális különbözőségére támaszkodó, haladó társadalmat megalkotni.*

- A kognitív társadalom akkor lesz igazságos, ha minden állampolgár számára, társadalmi, kulturális és etnikai hovatartozás nélkül, elérhetővé válnak az ismeretek megszerzésének különféle formái. Az információs társadalom és a tudásalapú gazdaság kialakulásának folyamatát kísérő magas munkanélküliség és társadalmi kirekesztődés megelőzésének egyetlen módja az oktatás és képzés fejlesztése. Az európai oktatási rendszer középpontjába kell állítani:

- *az általános műveltséget*: a változások felismerésére és megértésére, valamint az alkotó munkára való képesség kifejlesztése

- *a munkavállalói alkalmasság és mobilitás növelése érdekében a képzéshez való jog* egész életre szóló kiterjesztése.

A dokumentum az Európai Unió tagországai számára öt fő célkitűzést jelöl meg:

1. Új ismeretek megszerzésének támogatása
2. Közelebb hozni egymáshoz az iskolát és a vállalatokat
3. Harc a kirekesztés ellen
4. Három közösségi nyelv ismerete
5. Az emberi erőforrásokat és a szakképzést érintő beruházások egyenlő elosztása

4.1.2 Az intelligens Európa stratégiai programja: az eEurope

Az intelligens Európa stratégiai programjának középpontjában az unió versenyképességének helyreállítása áll az Amerikai Egyesült Államokkal szemben.

4.1.2.1 Politikai program: „Információs Társadalmat Mindenkinek!”

Az Európai Unió Bizottsága 1998. december 8-án hozta nyilvánosságra az *információs társadalom kiszélesítésének politikai programját*. A politikai kezdeményezés három cél megvalósítását tűzte zászlajára:

1. Pozitív választ adni az informatikai és technológiai forradalom gazdasági és szociális kihívásaira: a növekedés, a termelékenység és a foglalkoztatás elősegítése.
2. Biztosítani kell, hogy az információs társadalom kialakulása Európa számára ne a megosztás, hanem az integráció és a kohézió folyamata legyen.
3. Segíteni kell a változások társadalmi befogadását, ki kell építeni a fogyasztói bizalmat és meg kell teremteni a társadalmi kohéziót.

Az eEurope program központi politikai üzenete maga a cím: **„Információs Társadalmat Mindenkinek!”**. A kiáltványként megfogalmazott nyilatkozat kettős üzenetet rejt magában:

- Az információs társadalom előnyeit mindenkire el kell juttatni, különös tekintettel a fiatalok generációjára. A digitális kultúra társadalmiasításának központi intézménye az iskola.
- A digitális korszak technikailag lehetséges alkalmazásainak kiterjesztése a társadalom életminőségének javítása érdekében történjék.

Az eEurope program egyik központi felismerése, hogy amíg a piaci szereplők többé-kevésbé már alkalmazzák az információs gazdaság eszközeit, addig a közsféra az információs társadalom és gazdaság kiteljesedéséhez csak nagyon szerény mértékben járul hozzá. Ezért az *„e-Európa” program főként a közsféra számára fogalmazta meg a feladatokat.*² Fontos szempont, hogy az

² http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/actionplan/actionlines_en.htm.

európai társadalmak egésze lehetőségként és ne veszélyként élje meg az új technológiák alkalmazását.³

Az Európai Bizottság javaslatai az eEurope Akciótervhez

- **Az Internet minden gyermek oktatásának részét fogja képezni**

Minden iskolás gyermek használni fogja az Internetet mindennapos tanulása során. Az Internetet minden szaktanterembe be fogják vezetni. A tanárok szakképzése és a megfelelő eszközök mindenütt rendelkezésre fognak állni.

- **Az elérhetetlenül drága Internetnek vége**

A helyi hálózatok megnövelt versenye, az elérhetési eszközök számának növekedése azt jelenti, hogy az Internet elérés piaci ára határozottan esik, s ez a népesség minden szektora számára lehetővé teszi az Internet elérést.

Wide Gride – kifejlesztését, amely az együttműködésnek új lehetőséget biztosít.

- **A multifunkcionális intelligens kártyák a könnyű és biztonságos elérésért**

Európa célja, hogy biztosítsa az egyszerű intelligens kártya számos szolgáltatásra történő felhasználását

- **Az európai diákok és kutatók együttműködve tudnak majd dolgozni és tanulni az Interneten keresztül.**

A www (World Wide Web) Európában született meg, lehetővé téve a nemzetközi elektronikus együttműködés kiterjesztését, ugyanakkor megvannak a maga korlátai. Az azonos időben történő együttműködés, vagy videó-összeköttetés nagyon nagy sávszélességet igényel. Az eEurope támogatni fogja egy új koncepció – a World

- **Gyorsabb Internetet mindenkinek**

A jelentős magánbefektetések biztosítására felállított programmal az új Internet technológia felfejlesztése a szerkezeti alap kiaknázásával.

- **Nagyobb bizalom az on-line vásárlásban**

A vásárlók garanciát kapnak arra, hogy virtuális hordozójuk eredeti és az alapkövetelményeknek megfelel. Ezzel védelmet biztosítanak a vásárlóknak a csalásokkal szemben, ugyanakkor biztosítják szolgáltatások egységes színvonalát.

- **A közigazgatási szolgáltatások elérése az „Internet időben”**

³ eEurope – An Information Society for All
(http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/index_en.htm); INCO – www.inco.hu

A polgárok képesek lesznek kapcsolatot teremteni az igazgatási szervvel munkaidőn kívül is „Internet időben”. Az új technológia lehetővé teszi, hogy az emberek elkerüljék a kellemetlen sorban állást, és lehetőséget nyújt nekik, hogy a számukra legalkalmasabb időpontba intézzék közügyeiket.

4.1.2.2 Gazdasági program: eEurope Akcióterv

A 2000 márciusában, Lisszabonban elfogadott eEurope programot néhány hónappal később - 2000 júniusában – követte az *eEurope Akcióterv*, amely továbbfejlesztette és rendszerezte az információs társadalom stratégiát.

Az eEurope Akcióterv alapvetően *gazdasági stratégia*, amiben az egyik szokatlan elem az, hogy a gazdaságfejlesztés keretébe sorolja az oktatásipart vagy az egészségügyet. „Az Új Gazdaság sikere a fogyasztóknak attól a képességétől függ majd, hogy az ajánlott lehetőségek teljesebb előnyét kihasználják. Ehhez meg kell szerezni a képességeket, amelyek lehetővé teszik számukra a keresett információkhoz jutást és az eredményes kétirányú kommunikálást az Interneten. A fogyasztói piacokat ki kell építeni, ha a piacokat fejleszteni akarjuk.” Új eleme a stratégia gazdasági programnak a kockázati tőke biztosítása a csúcstechnológiával foglalkozó kis- és középvállalatok számára. Ennek érdekében két önálló programot indított el az unió: a pénzügyi szolgáltatások és a kockázati tőkebefektetések közösségi programjait.

A lisszaboni dokumentum megállapítja, hogy a távközlés liberalizációja valamint az e-kereskedelem jogi feltételrendszerének megteremtése és a kutatás-fejlesztés támogatása az Európai Unióban eredményes volt. Ugyanakkor a további fejlődéshez nélkülözhetetlen a kedvező adózási feltételek és a szerzői jogvédelem megteremtése.

Az akcióterv olyan felfogást tükröz, amely szerint *a globális információs társadalom korszakában csak rendszerszerűen szabad az európai kontinens és ezen belül a tagországok jövőjét megtervezni.*

eEurope Akcióterv

1. Olcsóbb, gyorsabb és biztonságosabb Internet

- a. Olcsóbb és gyorsabb Internet hozzáférés
- b. Gyors Internet a kutatóknak és diákoknak
- c. Biztonságos hálózatok és intelligens kártyák

2. Befektetés az emberekbe és az ismeretekbe

- a. Az európai ifjúság beáramlása a digitális korszakba
- b. Munka a tudásalapú gazdaságban
- c. Mindenki részvétele a tudásalapú gazdaságban

3. Az Internet használatának ösztönzése

- a. Az e-kereskedelem elősegítése
- b. Elektronikus közigazgatás: elektronikus hozzáférés a köz-Szolgáltatásokhoz
- c. On-line (táv-)egészségügy
- d. Digitális tartalomszolgáltatás a globális hálózatok felé
- e. Intelligens közlekedési és szállító rendszerek

Az eEurope program jelentős szemléletbeli változást is mutat a korábbi időszakhoz képest. Míg a korábbi határozatokban az információs társadalom fejlesztését elsősorban a piacra és a magánszektorra kívánták bízni, addig az eEurope programban már visszatükröződik az a tapasztalat, hogy a fejlesztésekben megkerülhetetlen a központi beavatkozás. Így például az Internet hozzáférések olcsóbbá és gyorsabbá tétele területén önmagában nem elegendő a piaci verseny (hiszen a fogyasztók számának el kell érnie a kritikus tömeget). A program leszögezi, hogy élni kell a központi beavatkozás lehetőségeivel is annak érdekében, hogy a hozzáférés költségei csökkenjenek az állampolgárok és a gazdaság szereplői számára, ha kell az árak központi letörésével is. Az elmúlt évtized során kiderült, hogy Európa erőssége a mobilvonalak elterjedtségében rejlik, amely új lehetőségeket nyit meg a hálózottság kiterjesztésében, különös tekintettel a távol fekvő településekre. Társadalmi érdek tehát a második generációs hálózatok

kiépítése (GPRS, EDGE). Az infrastruktúra fejlesztéséhez pedig jelentős központi erőforrásokat kell biztosítani (Európai Bizottság, Európai Beruházási Bank, állami fejlesztési alapok, stb.).

Az eEurope Akcióterv egy folyamatosan változó, a társadalmi, gazdasági, technológiai fejlődés igényeihez alkalmazkodó stratégia, amely megőrizve eredeti konzisztenciáját évről évre új hangsúlyokkal, konkrét feladatokkal bővül.

Jelenleg az akcióprogram 8 prioritást jelöl meg:

1. Elektronikus szolgáltatások új kereteinek kialakítása

- a helyi távközlési szolgáltatások szétválasztása
- egységes szabályozási környezet kialakítása a tagállamokban

2. Nagysebességű infrastruktúra kiépítése

- drótnélküli multimédia rendszerek – ADSL és kábeles Internet – fejlesztése
- mobil Internetezés fejlesztése; ennek érdekében az európai a frekvencia használat szabályozása
- digitális interaktív televíziózás fejlesztése
- az új hatos Internet protokoll (IPv6) bevezetése

3. Távtanulás, távképzés feltételrendszerének erősítése

- A tanárképzés erősítése különös tekintettel az Internet lehetőséget kihasználó pedagógiai módszerekre és tantervkészítésre
- multimédiás oktatási tartalomfejlesztés
- az e-tanulás akciótervének kidolgozása

4. e-kereskedelem kiterjesztése

- elektronikus aláírás
 - a fogyasztói bizalom erősítése érdekében e-kereskedelmi magatartási kódex létrehozása
- a kis- és középvállalkozások bekapcsolása az e-kereskedelembé (g o digital)

5. Az információs társadalom befogadásának kiszélesítése

- hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, a marginalizálódás megakadályozása
- a szociális befogadás nemzeti cselekvési terv elkészítése a tagállamokban

6. e-kormányzás fejlesztése

- Internet-alapú szolgáltatások kialakítása a lakosság számára
- Internet felhasználás az átláthatóság és a döntéshozatali mechanizmusok fejlesztése érdekében
- a digitális technológia kihasználtságának növelése a közigazgatásban

7. Biztonságos hálózatok

- intelligens (smart) kártya használatának terjesztése
- számítógépes vészhelyzeteket kezelő csoportok felállítása és hálózatba szervezése
- kutatások támogatása

8. Mobil távközlés

- a mobil Internet rendszerek (harmadik generációs mobil hálózatok) elterjedése érdekében az unió rádiófrekvencia politikájának kialakítása
- K+F programok támogatása
- Ipv6 bevezetése

Az Európai Tanács 2002. június 21-22-én tartandó sevillai ülésére elkészült az **eEurope 2005** program előzetes terve, amelyben a következők szerepelnek:

eEurope 2005

modern online közzolgálatok:

- **e-kormányzat**
- **e-learning**
- **e-egészségügy**
- **dinamikus e-business környezet**

s ami mindezeket lehetővé teszi:

- **a szélessávú hozzáférés széleskörű elérhetősége versenyképes áron**
- **biztonságos információs infrastruktúra.**

4.1.2.3 Tartalomfejlesztési program: eContent program

2000 májusában került nyilvánosságra az Európai Bizottság által az Európa Tanács számára készített multinacionális program javaslat: *“Európai digitális tartalom a világhálón” (European Digital Content for the Global Network)* címmel. Az *európai eContent program* a világhálón megjelenő európai digitális tartalom fejlesztését és használatát ösztönzi az információs társadalom nyelvi sokféleségének elősegítése érdekében.⁴ A program a 2001-2005 közötti évekre szól és a következő három akciósorra, és az azt támogató intézkedések finanszírozására tesz konkrét javaslatot.

Az európai eContent program célja az európai kreativitást, Európa *kulturális sokféleségét és technológiai erősségeit* kiaknázó piaci környezet létrehozása, a digitális tartalom meghatározott kategóriáinak – európai tudásbázis - fejlesztése és a hozzáférés elősegítése. A program három fő iránya:

⁴ Az Európa Bizottság javaslata alapján az európai digitális tartalmak és a web oldalak nyelvi különbözőségének támogatására 150 millió euro áll rendelkezésre.

1. Public Sector Information (PSI): a hozzáférés kiterjesztése, alkalmazási területek bővítése, az üzleti lehetőségek maximális kiaknázása
2. Tartalomtermelés fokozása a soknyelvű, multimédiás környezetben, lokalizáció
3. A digitális tartalmak piaci dinamizmusának növelése.

eContent program (Európai digitális tartalom a világhálón)	
Az információs közvagyon hasznosításának ösztönzése	Információs szolgáltatások bővítése Közszféra és magán magánszféra együttműködésére építő kísérleti projektek
A nyelvi és kulturális alkalmazkodás erősítése	Információtartalom „testreszabása” A soknyelvűség stratégiájának elfogadása A nyelvi infrastruktúra megerősítése
A piacképességet erősítő körülmények támogatása	A befektetési akadályok elhárítása A szellemi tulajdonjogok átruházásának előmozdítása
Az információs társadalom sokféleségének elősegítése a világhálón	

Az eContent program már az információs társadalom továbbgondolásának jegyében született meg és az új, a tudásalapú gazdaság irányába mutat. A tartalomfejlesztés mögött az egységes európai tudásbázis megteremtése és egy új iparág, a tartalomipar megteremtésének szándéka húzódik meg. Az eContent gazdasági jelentőségét jól mutatja, hogy a szektor már ma is az Európai Unió GDP-jének 5 százalékát teszi ki (évi 412 Mrd euro) és mintegy 4 millió embert foglalkoztat. A fejlesztő program megvalósítása során az unió évi 20 százalékos növekedéssel és mintegy 1 millió új munkahely létrejöttével számol 2005-ig.

Az eContent program megvalósulásának másik nagyjelentőségű politikai hozadéka az európai identitástudat kialakítása az egységes Európa megteremtésére.

4.1.3 Az Európai Unió együttműködési és bővítési politikája az információs korban: eEurope+

Az eEurope Akcióterv és az eContent program a csatlakozásra váró országok, így Magyarország számára is üzenet. A globális információs társadalom Európában közzétett sűrített, rendszerbe szedett *kritériumrendszere* súlyos feladatokat ró a leendő tagállamokra. Az információs társadalomra való felkészültség foka az idő haladtával nem csupán a csatlakozási feltételek sorába lép elő, hanem alapvetően meg fogja határozni versenyképességünket is az unión belül. Ezért fontos, hogy az eEurope Akciótervben megfogalmazott követelmények megvalósítása mielőbb megkezdődjön.

4.1.3.1 A csatlakozás új feltételei

A közép-kelet európai országok miniszterei már 1994 szeptemberében nyilatkozatot tettek⁵ az információs társadalom megvalósításában való részvétel és együttműködés kérdéseiről. Javaslat született egy *nem hivatalos Fórum* létrehozásáról is, ahol a kormányok, kutató intézmények, az ipar és a szolgáltatói szektor, valamint a távközlési vállalatok képviselői közösen határozzák meg azokat a szükséges intézkedéseket és kísérleti projekteket, amelyek *lehetővé teszik Közép-Európa országai számára az aktív részvételt az információs társadalomról folytatott globális párbeszédben*. Az Információs Társadalom Fórum 1995 februárjában alakult meg.

4.1.3.1.1 Varsói és a ljubljanoi nyilatkozat

Kulcsfontosságú dokumentumnak kell tekinteni a Varsóban 2000. május 11-12-én Információs Társadalom Fórum címen megtartott Európai Miniszteri Konferencia zárónyilatkozatát.⁶

A dokumentumban az Európai Unió vezetése és a tagországok nyíltan kifejezésre juttatták, hogy az európai integráció gyorsításának, sőt az unió tagjává válásnak feltétele, hogy a csatlakozni kívánó országok adaptálják az információs társadalom fejlesztésére kidolgozott európai alapelveket. Másként fogalmazva: a közép- és kelet-európai országokkal szemben elemi elvárás, hogy

⁵ A csatlakozásra váró országok miniszteri értekezlete 1994 szeptemberében a szlovéniai Bled városában. A tanácskozás rávilágított arra a *politikai szükségszerűsége*, hogy az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó közép-európai országoknak aktív szerepet kell vállalniuk az információs társadalom kialakításában és az *európai dokumentumokban rögzített alapelvek megvalósításában*.

⁶ <http://europa.eu.int/ISPO/Welcome.html>

regionális fejlesztési politikájukban és a tervezések során juttassák érvényre az információs társadalom célkitűzéseit.

Varsói ajánlások

A Miniszteri Konferencia felkéri a közép- és kelet-európai országokat:

1. Vizsgálják felül a Nemzeti Cselekvési Tervüket az IT szempontjából; ennek során vegyék figyelembe az EU lisszaboni csúcstalálkozóján megfogalmazott stratégiai célokat és az eEuropa kezdeményezést;
2. Lehető leghamarabb végezzék el a telekommunikáció szabályozásának az Európai Unióéval való harmonizációját, ill. a piac liberalizálását annak érdekében, hogy a befektetések számára vonzó piaccá váljanak;
3. Valamennyi területen gyorsítsák meg az *acquis communautaire* adaptálását, különösen az IKT (információs-kommunikációs technológia) és az elektronikus kereskedelem területén, pl.: IPR, Szoftver Direktíva, elektronikus aláírás és fogyasztóvédelem;
4. Vegyenek részt az EU-ban folyó széleskörű tevékenységben, - amelynek célja az IKT-hoz való hozzáférésben megmutatkozó hiányosságok csökkentése - annak érdekében, hogy a közép-kelet-európai országokban versenyképes IKT ipar alakuljon, erősödjön és fejlődjön ki.
5. Kezdeményezzenek olyan programokat, amelyek fölkeltsék a közvélemény, az ipar, az adminisztráció és a NGO-k érdeklődését az információs társadalom iránt, és fejlesszék a kis- és középvállalkozók e-kereskedelemben való gondolkodását.
6. Telepítsenek elektronikus eszközöket a kommunikációra és létesítsenek nyílt hozzáférést az információkhoz a lakosság, a vállalatok, a közigazgatás és az NGO-k között az Internet segítségével, garantálva például mindenki számára a hozzáférést biztosító pontokat.
7. Támogassák a biztonságos hozzáférést lehetővé tevő interoperabilitást, például az egészségügyi kártyákat és az elektronikus azonosító kártyákat;
8. Kedvező adópolitikával, kockázati tőkével és EIB támogatással javítsák a környezetet a magánkutatásokba való befektetés, a kutatás-fejlesztési együttműködés és a high-tech kezdeményezések számára;

9. Biztosítsák minden iskola, felsőoktatási intézmény és egyetem számára az Internethez és a médiaforrásokhoz való hozzáférést; a tervekbe kerüljön be, hogy minden tanárt kiképeznek ezek használatára; profitáljanak a magán- és a közszféra partnerségi kapcsolataiból, valamint az EIB-támogatásokból;
10. Biztosítsák, hogy a regionális fejlesztési politikában, tervekben és célokban kapjanak helyet az információs társadalom célkitűzései;
11. Biztosítsák, hogy a regionális fejlesztési politikában, tervekben és célokban kapjanak helyet az információs társadalom célkitűzései;
12. Használják ki az EU-programok által rendelkezésre bocsátott támogatási alapokat, például az IT projektek és a szabályozó intézmények fejlesztésére szolgáló PHARE-programot;

2002. június 3-án és 4-én a szlovén kormány és az Európai Bizottság kezdeményezésére Ljubljanában ültek össze az EU tagállamok, a tagjelölt országok és a Dél-kelet Európai államok miniszterei és képviselői, illetve a magán szektor, a civil szervezetek, a kutató intézetek és a nemzetközi pénzügyi intézetek képviselői az „Information Society – Connecting Europe” elnevezésű konferencián.

A konferencia zárónyilatkozata⁷ Európa politikai fejlődésének e döntő pillanatában aláhúzza az Információs Társadalom fontosságát a szociális és kulturális kohézió illetve a gazdasági integráció növelésében. A nyilatkozat üdvözölte, hogy számos országban nemzeti fejlesztési stratégiák születtek az eEurope+ és az eEurope 2002 akció tervekkel összhangban. A konferencián bemutatták az eEurope+ Akcióterv megvalósításáról szóló első időközi jelentést a tagjelölt országok részéről. A zárónyilatkozat elismerte a konkrét és pozitív eredményeket, melyek megfelelő alapot teremtenek a kibővített Európai Unió tagjainak közös munkája számára a javasolt eEurope 2005 Akcióterv keretében.

A zárónyilatkozat az információs társadalomhoz kapcsolódó politikák további fejlesztése és megvalósítása érdekében felsorolja a kulcsfontosságú területeken elvégzendő feladatokat, úgymint a képzés, az élethosszig tartó tanulás, a tartalomszolgáltatás, a multimédia, az információs infrastruktúra, a hálózat biztonsága, a foglalkoztatás elősegítése és a civil társadalom aktív részvétele. A nyilatkozat külön kitér a helyi politikák jelentőségére, amennyiben „aláhúzza a lokális és regionális kormányzatok növekvő szerepét az infokommunikációs technológiák használatának, mint a lokális és regionális szükségletek kielégítésének ösztönzésében, kiterjedt lokális részvétel és bevonás keretében.”

⁷ [http://www2.gov.si/mid/emcis/nsf/V/K50B57E2FF951AB8CC1256BCE0029CD3C/\\$file/Ministerial_Conclusions.pdf](http://www2.gov.si/mid/emcis/nsf/V/K50B57E2FF951AB8CC1256BCE0029CD3C/$file/Ministerial_Conclusions.pdf)

4.1.3.1.2. eEurope+ Akcióterv

A csatlakozásra váró országok 2001 februárjában meghívást kaptak egy az eEurope programhoz hasonló, kifejezetten a kelet-európai országok számára készülő információs társadalom stratégia kidolgozására. Az eEurope+ Akciótervet a 2001 júniusában, Göteborgban összeült konferencián fogadták el.

Az eEurope + Akcióterv a tagjelölt országok számára nem csupán a fejlesztési irányelveket fogalmazza meg, hanem javaslatokat is tesz arra nézve, hogyan lehet közösen erőfeszítéseket tenni az európai információs társadalom megvalósítása érdekében.

Az összehangolt fejlesztési politika érdekében közös információs társadalom stratégia pontjai a korábbi uniós programokhoz, célkitűzésekhez képest összességében sok újdonságot nem kínálnak. A program lényegében akciótervbe sűríti az eEurope és az eContent programba foglalt azon teendőket, amelyek jelenlegi felkészültségük alapján a csatlakozásra váró országokban megvalósításra várnak 2002-ben és 2003-ban.

A program célja:

- a szabályozási keretfeltételek egységes megteremtése az *Új Gazdaságba* való átmenethez
- a különböző fejlettségi szinten lévő országok közötti és az országokon belüli digitális *megosztottság* minimalizálása.

Az eEurope+ Akcióterv a sajátos kelet-európai igényekből indul ki, és figyelembe veszi az egyes országok nemzeti információs stratégiáit. Ennek köszönhető, hogy a program igyekszik összhangot teremteni az eEurope és a nemzeti stratégiák a célkitűzései között.

Az Európai Unió anyagi forrásokkal is hozzájárul a program végrehajtásához..

eEurope+ Akcióterv

0. Az információs társadalom megalapozása
a. Megfizethető és minden állampolgár számára hozzáférhető telekommunikációs szolgáltatás
b. A közösségi joganyag információs társadalommal kapcsolatos részeinek átvétele és adaptálása a nemzeti jogalkotásban
1. Olcsóbb, gyorsabb és biztonságosabb Internet
a) Olcsóbb és gyorsabb Internet hozzáférés
b) Gyorsabb Internet a diákoknak és kutatóknak
c) Biztonságos hálózatok és intelligens kártyák
2. Befektetés az emberekbe és az információs jártasság megszerzésébe
a) Az európai fiatalság beléptetése a digitális korszakba
b) Munka a tudásalapú gazdaságban
c) Mindenki részvétele-bevonása a tudásalapú gazdaságba
3. Az Internet használat elősegítése
a) Az e-kereskedelem terjedésének felgyorsítása
b) Elektronikus kormányzat: on-line hozzáférés a közösségi szolgáltatásokhoz
c) On-line egészségügy
d) Európai digitális tartalom a globális hálózatok számára
e) Intelligens közlekedési rendszerek
f) On-line környezet(védelem).

4.1.4 Összefoglalás

4

Az információs társadalom fejlesztésének stratégiájában mindenekelőtt Európa versenyképességének növelését, az Új Gazdaságra való felkészülést célozták meg. Az eredmények alig tíz év alatt látványosak. Míg a 70-es 80-as évek világgazdaságát a Japán és az Egyesült Államok között zajló technológiai verseny határozta meg, amelyben Európa részvétele csekély volt, addig az e-Európa stratégiai programjának és a tagállamok tervszerű együttműködésének köszönhetően az új technológiák elterjedésében és alkalmazásában az Európai Unió világszinten is a stabil második helyre emelkedett maga mögé szorítva Japánt.(1. ábra)

	USA	EU	Japán	Világ
Személyi számítógépek száma (millió)	141	93	36	387

100 főre jutó PC-ék száma	52	52	29	6
Internet használók száma (millió)	175	123	43	411
100 főre jutó Internet használók száma	63	33	35	7
Mobil telefont használók száma (millió)	112	235	60	725
100 főre jutó mobil telefonok száma	41	63	47	12

1. ábra
Összehasonlító táblázat a PC, az Internet és mobil telefonok használatáról
(Forrás: Eurostat, 2001)

Az Eurobarometer felmérései szerint az unióban dinamikusan növekszik az Internet-csatlakozások számaránya, különösen a legalacsonyabban ellátott országokban figyelhető meg erőteljes növekedés. Annak ellenére, hogy az otthoni PC-ék száma folyamatosan emelkedik, a lakosság többsége elsősorban a munkahelyeken fér hozzá a világhálóhoz. Az Internet használók aránya az Európai Unió országaiiban eléri a 40 százalékot, ami azt jelenti, hogy meghaladja a kritikus tömeget, s ez további garanciát nyújt a fejlődéshez. Ugyanakkor a nagysebességű Internet - ADSL, kábelmodemes hozzáférés – aránya még rendkívül alacsony, nem éri el a 10 százalékot sem.

A felmérések ugyanakkor arra is rámutatnak, hogy a PC-használat és az Internet-használat tekintetében a fejlettség foka egyenetlen a tagállamok között. Különösen nagy a különbség Németország, a skandináv államok (Dánia, Svédország) és az Egyesült Királyság, valamint a déli államok (Görögország, Portugália) között. De egyenlőtlenségek tapasztalhatók a magas népsűrűségű városi, vagy városias központok és a vidéki települések ellátottsága között is. Fennáll tehát annak veszélye, hogy az unió az információs társadalom megvalósítása során kettészakad. Ez a tény is indokolja, hogy az információs társadalom fejlesztésének be kell épülnie a területfejlesztési tervezésbe, programokba.

Az **Európai Bizottság**⁸ egyre nagyobb szerepet szándékozik játszani az (információs-) gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztési partnerségekben. A Bizottság partneri szerepe projektről projektre és programról programra változik. Az Európai Bizottság a helyi fejlesztésben dolgozókat *háromoldalú partnerség* formálására ösztönzi. *A pályázati úton elérhető fejlesztési pénzeket a legtöbb esetben az országok, régiók, térségek, intézmények együttműködéséhez, projekt és fejlesztési társulásához kötik.* A transznacionális partnerségben, két vagy több országból együtt dolgozó szervezetek számára további prioritást adnak a pénzügyi támogatásban.

FONTOSABB EURÓPAI SZERVEZETEK

⁸ <http://europa>.

Európai Bizottság (<http://europa.eu.int/comm>)
Európai Tanács (<http://ue.eu.int/>)
Committee of the Regions (<http://www.cor.eu.int/>)
Committee of the Information Society (<http://www.cor.eu.int>)
European Central Bank (<http://www.ecb.int>)

**FONTOSABB EURÓPAI
INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM WEBCÍMEK:**

e-Europe 2002: www.europa.eu.int/eEurope

e-Europe 2005:

www.europe.eu.int/information_society/eeurope/news_library/documents/eeurope2005

EU ISPO: www.europa.eu.int/ISPO

e-Europe+: www.europa.eu.int/eeuropeplus

Information society technologies: www.cordis.lu/ist

4.2 Információs társadalom fejlesztés Magyarországon

4.2.1 Általános helyzetkép

Magyarország csak a 90-es évtized végére jutott el oda, hogy az információs kori kihívásban ne pusztán a leszakadás fenyegetését, hanem a felzárkózás, a kitörés esélyeit is meglássa. A kedvező hazai adottságok és az elmaradás területeiből kirajzolódó vegyes kép ellenére hazánk ma ugyanazokkal a kihívásokkal találja szembe magát, mint az Európai Unió tagországai. A kihívásokra adandó válaszokra nincs egységes recept, az Európai Unió országai éppen úgy keresik a megfelelő válaszokat, mint Magyarország.⁹

Hazánkban a jövő kialakítása szempontjából az egyik legjelentősebb lépés, az 1990-es évtized második felében lezajlott alapvető szemléleti fordulat volt. Ennek eredményeként Magyarország ma már az információs társadalom és gazdaság térhódításában minőségi felzárkózási lehetőséget és kitörési esélyt lát. Ez a szemléleti fordulat - a kezdeményező szerep és az aktív részvétel szándéka - több mozzanat együttes jelentkezésére vezethető vissza:

- Napjainkra Magyarországon a gazdaságot, a közigazgatást, az oktatást és a kultúrát már olyan mélyen járják át a korszerű és mindinkább tömegesedő információtechnológiai megoldások és alkalmazások, hogy mind az állampolgárok, mind a döntéshozók számára megélt tapasztalattá vált az „információs forradalom” társadalom- és gazdaságalakító hatása.
- Az „információs társadalom” sikerországai - mint Finnország, Svédország, Írország vagy Dánia - bebizonyították, hogy az információs társadalom és gazdaság fejlesztését célzó programok elindítása, a terület gazdaságpolitikai prioritásként való kezelése megteremti a sikeres kitörés feltételeit.
- A magyar informatikai- és tudásipar egyre inkább a nemzetgazdaság, a külföldi tőkebevonás és az export meghatározó ágazatává válik. Ez is megerősíti azt a felismerést, hogy Magyarország számára a kulturális-,

⁹ Magyarország már azzal példát mutatott Közép-Európában, hogy két hónappal az eEurope megjelenése után nyilvánosságra hozta az e-Magyarország elképzelését, amely 1999 decembere és 2000 februárja között közel kétszáz szakértő véleményének figyelembevételével született meg. A Nemzeti Információs Társadalom Stratégiájának 1.0 -ás verziója is mindössze öt hónap alatt készült el...

társadalmi- és tudástőke jelenti a versenyképesség meghatározó elemét.

Magyarország fejlesztési programjaiban (például *Nemzeti Információs Társadalom Stratégia*) új megközelítést tükröz, hogy a támogatásokat elsősorban a profitorientált és non-profit szervezetek – így önkormányzatok is - kapják, amelyek *forrásmultiplikálással* tovább növelik, és a közjára fordítják ezeket a forrásokat, illetve a források kedvező hatásait.

Ugyanakkor számos területen, mint például a szélessávú, gyors hálózatok fejlesztése vagy a lakosság iskolázottságának emelése megkerülhetetlen és kötelező feladatokat ró Magyarországra is.

4.2.2 Az e-Magyarország célkitűzései

Magyarország két hónappal az eEurope megjelenése után nyilvánosságra hozta az e-Magyarország elképzelését¹⁰ (amely közel kétszáz szakértő véleményének figyelembevételével született meg). Az e-Magyarország program elsősorban a magyar gazdaság és társadalom 2000. év eleji helyzetéből, egy reális, távlati jövőképből kiindulva vázolta fel - kapcsolódva az eEurope programponthoz - a tennivalókat.¹¹ Az e-Magyarország programot összehasonlítva az 1999. decemberi eEurope felhívással, és a 2000. júniusában nyilvánosságra hozott eEurope Akciótervvel a következőket állapíthatjuk meg:

1. Az információs társadalom magyar stratégiai programja *megfelel az Európai Unió cselekvési programjában megjelölt célkitűzéseknek.* (Kezdve az olcsóbb és gyorsabb Internet hozzáféréstől az e-kereskedelem elősegítéséig.)

¹⁰ e-Magyarország, www.inco.hu 2000/1.

¹¹ „A globalizáció korában egy ország csak akkor képes megőrizni vagy javítani polgárai életminőségét, ha korszerű, innovatív, ezért versenyképes gazdaságot teremt. A globális világgazdaságban azonban csak az a nemzetgazdaság lehet eredményes, amely versenyképes társadalomra támaszkodhat. A versenyképes társadalom tagjai képesek és készek kommunikálni, kooperálni, képesek és készek egész életük folyamán új ismereteket és képességeket elsajátítani, képesek és készek civil, nem kormányzati, non-profit, stb. szerveződések során át hatékony válaszokat, megoldásokat találni a környezetükben kialakuló új jelenségekre, problémákra.

A versenyképes társadalmat olyan hatékony, professzionális állam „szolgálja ki”, amely a világpiacon is „versenyképes áron”, költségekkel szervez közigazgatási, egészségügyi, szociális ellátási, helyi önkormányzati, innovációs, oktatási, stb. szolgáltatásokat a társadalom tagjai, így az adott országban dolgozó gazdasági egységek számára. Mindez elképzelhetetlen a legkorszerűbb informatikai és technológiai eredmények legszélesebb körű és „hétköznapi” alkalmazása nélkül.”

2. Miután Magyarországon a hozzáférés még nem olyan színvonalú, mint Európa nyugati felében, *kiemelt cél, hogy Magyarországon is kiépüljön a gyors, szélessávú, interaktív hálózat.*
3. A magyar stratégia néhány szempontból (teleházak / tudásházak, technológiaparkok, stb.) *szisztematikusabb, rendszerszerűbb fejlesztést javasol*, mert a viszonylagos lemaradás „légüres tereiben” rögtön a legmagasabb színvonal elérését tűzhetjük ki célul.
4. Ha Magyarország az információs társadalom keretei között akarja behozni lemaradását, akkor érdemes arra koncentrálnia, hogy néhány területen (például az intelligens régiók létrehozása, e-közigazgatás megszervezése) rögtön Európa élére, vagy legalábbis a legjobbak közé kerüljön.

4.2.3 Kapcsolat a nemzeti fejlesztési dokumentumokkal

Aba nagyközség intelligens stratégiájának országos keretfeltételeit Magyarország átfogó terület- és gazdaság- és társadalomfejlesztési dokumentumai teremtik meg. A Sárvíz kistérség stratégiai tervben foglaltak ezért – többek között - összhangban állnak az Országos Területfejlesztési Koncepció, a *Nemzeti Információs Társadalom Stratégia* és a *Széchenyi Terv* fejlesztési céljaival.

4.2.3.1 Nemzeti Információs Társadalom Stratégia

A Széchenyi Terv részeként a *Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztossága* által összeállított *Nemzeti Információs Társadalom Stratégia* **alapját** az a több mint 1500 oldalas szakmai anyag adja, amely számos társadalmi és civil szervezet bevonásával készült el.

A dokumentum kiemelt figyelmet fordít:

- az infokommunikációs eszközök használata iránti igény felkeltésére,
- az információs írástudás elterjesztésére,
- a technikai infrastruktúra hozzáférhetővé és tömegessé tételére,

- a magyar nyelvi tartalom (információ és szolgáltatások) fejlesztésére,
- az elektronikus kormányzat és önkormányzat kiépítésére, a „szolgáltató állam” és az e-közigazgatás megteremtésére.

A Nemzeti Információs Társadalom Stratégia hét átfogó programot tartalmaz:

1. Infrastruktúra-fejlesztési Program
2. Gazdaságpolitikai Program
3. Kultúra Program
4. Oktatási Program
5. Társadalompolitikai Program
6. Elektronikus kormányzati Program
7. Önkormányzati Program

A Széchenyi Terv összesen hét évre teremti meg a fejlesztések feltételeit. A Széchenyi Tervhez 2001-ben 15-17 Mrd, 2002-ben pedig 23 Mrd Ft áll rendelkezésre az információs társadalom fejlesztését célzó pályázatokra, közbeszerzésekre.

Feltehetően az **új kormány** 2003-ra új információs társadalom és ennek részeként új önkormányzati programot készít.

4.2.3.2 Széchenyi Terv

A stratégia egyik fontos célja, hogy integrálja a Széchenyi Terv ágazati programjaiban foglaltakat és együttesen támogassa a tudásalapú gazdaság és társadalom fejlesztését.

A Gazdasági Minisztérium 2000 márciusában készítette el a *Széchenyi Tervet* mely a Kormány középtávú gazdaságfejlesztési stratégiája. A Széchenyi Terv tizennégy alprogramot határozott meg az alábbiak szerint:

Kormányzati alprogram:

1. Információs társadalom stratégia elkészítése és megfelelő monitoring rendszer felállítása a megvalósítás ellenőrzésére
2. Elektronikus kormányzat, szolgáltató állam, elektronikus demokrácia
3. Kedvező jogszabályi környezet kialakítása

Ellátottság- és hozzáférés alprogram:

4. Községi és intézményi hozzáférés
5. Egyéni/családi/otthoni ellátottság- és hozzáférés-bővítés
6. E-önkormányzat, intelligens település
7. Szoftverprogram

Az e-gazdaság megalapozása alprogram

8. Elektronikus üzletvitel
9. Távmunka elterjesztése

Információs kultúra és tartalomipar alprogram

10. Információs írástudás, élethosszig tartó tanulás és iskolán kívüli képzés
11. Tartalomipar, a kultúra digitalizálása, a digitális (tömeg) kultúra támogatása

Életminőség- és tudatosságnövelés alprogram

12. Civil társadalmi szervezetek bevonása
13. Hátrányos helyzetűek bevonása
14. Társadalmi tudatosság, népszerűsítés

A felzárkózás egyik fontos záloga a kormány által kidolgozott Széchenyi Terv, amelyben több fejezet foglalkozik az információs gazdaság és társadalom fejlesztésével. Ezek közül többek között kiemelendők a regionális gazdaságfejlesztési program információs gazdaságot és társadalmat szolgáló pályázatai.

2001 őszén a világgazdaság lassulásának hatására készült el a *Széchenyi Plusz* program, amely a Széchenyi Tervben foglaltak módosítása nélkül, annak gazdaságélénkítő fejlesztéseit megkönnyítendő, elsősorban az EU előcsatlakozási alapok felhasználásának lehetőségét nyitja meg a beruházások számára. A Széchenyi tervhez korábban még le nem kötött források közül a területfejlesztéshez a PHARE programok kapcsolódnak leginkább. Az európai alapok kihasználatlanságának legfőbb oka a hazai forráshiány volt. Ezért a kormány kezdeményezi egy rugalmasan felhasználható készenlégi hitelkonstrukció kialakítását.

4.2.3.3 *Elektronikus Kormányzat programjának dinamizáló hatása*

Az e-Magyarország stratégiai programjának egyik legfontosabb központi célkitűzése az elektronikus kormányzás és közigazgatás, a szolgáltató állam létrehozása. Jelentősége nem csak az uniós csatlakozás szempontjából fontos. Nyugodtan állíthatjuk, hogy a hazai információs társadalom megvalósításának egyik mérföldköve, mert

- a regionális, megyei és települési infokommunikációs rendszer fejlesztésének motorja. Felgyorsítja a második generációs (interaktív) információs technológiára való áttérést, felerősíti az Internet használatban

bekövetkező változást. Nevezetesen azt, hogy a világhálót ne csupán az információkhoz való hozzáférésre, hanem új információk létrehozására és munkára is használják.

- a közigazgatási szervek, intézmények munkáját hatékonyabbá és átláthatóbbá teszi, erősíti a hivatalok szolgáltató, kiszolgáló jellegét s ez által a munka ügyfélközpontúvá válik. Új irányítási és vezetési stílus, új munkamódszerek kialakítására ösztönöz.
- kiszélesíti a demokráciát, a közügyekben való részvételre serkent
- előmozdítja az informatikai ismeretek képzését a köz- és magánszférában
- felgyorsítja a központi adatbázisok elkészítését és elérhetőségét.

Az e-kormányzással együtt előtérbe kerül a biztonság kérdése. Ma még egész Európában megoldásra vár a digitális azonosító rendszer (smart kártya) megteremtése és az elektronikus aláírás általánossá tétele.

Általánosságban megállapítható, hogy Magyarország az információs társadalom fejlesztése területén komoly lépéseket tett az elmúlt két évben:

- Elindult jogi környezet kialakítása. Három digitális alaptörvény született: az egységes hírközlési, az e-kereskedelemre és a digitális aláírásra vonatkozó törvény.
 - Az e-kormányzás első lépésének tekinthető a kormányzati portál megszületése.
 - Az elektronikus közbeszerzés rendszerének kiépítése. Teljes körű kifejlesztése 2003-ra várható.

A jövőre vonatkozóan minden esély meg van arra, hogy a fejlődés lendülete ne álljon le. A 2002-ben hatalomra került új kormány szándékai, annak ellenére, hogy bizonyos változtatásokat tervez a Széchenyi Terv szerkezetében, alapvetően nem különböznek a leköszönő kormányétól. A közzétett kormányprogram továbbra is hangsúlyt kíván fektetni az információs társadalom fejlesztésén belül az infrastruktúra, az Internet-hozzáférés és az e-közigazgatás területeire:

- Informatikai Minisztérium létrehozása
 - A távközlési piacösztönző árszabályozás, az informatikai eszközök terjedésének segítése adópolitikai eszközökkel
 - Alanyi jogú Internet-hozzáférés

- Szolgáltató állam: a központi és önkormányzati közigazgatás nyilvánosságának előmozdítása

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium 2002 májusának végén meg is alakult.

4.2.4 Intelligens fejlesztési stratégiák Magyarországon

4.2.4.1 Törvényi keretek

A területi kiegyenlítődést, az elmaradott térségek társadalmi, kulturális és gazdasági felzárkóztatását célzó átfogó területfejlesztési politika és területrendezési koncepció összehangolására az Országgyűlés 1996-ban törvényt alkotott.

A XXI. számú törvényben megfogalmazott feladatok

- Az elmaradott térségek felzárkóztatásának és fejlődésének elősegítése
- Az ország különböző adottságú térségeiben a társadalmi, gazdasági megújulást elősegítő, a meglévő erőforrásokat hasznosító fejlesztési elképzelések kidolgozása, összehangolása, végrehajtása
- A természeti és környezeti adottságok feltárása és értékelése
- Az infrastruktúra fejlesztésének szerkezeti és elhelyezési alapelveinek megállapítása

Az országos területfejlesztési koncepciót, a prioritásokat, a támogatások céljait és kedvezményezettjeit, a decentralizáció elveit *országgyűlési határozat* rögzíti. A területfejlesztést, a területi kiegyenlítést szolgáló pénzeszközökről, az egyes pénzügyi kedvezményekről az éves költségvetési törvényben kell rendelkezni. Az elkülönített pénzeszközök felosztásánál az irányadó elvek a következők:

- **Területfejlesztési támogatások esetében:**
 - a lakónépesség száma
 - a bruttó hozzáadott érték (GDP) egy főre jutó nagysága
- **Területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési támogatások felosztásánál:**
 - a bruttó hozzáadott érték (GDP) egy főre jutó mutatója;

- a kormányrendeletekben megnevezett társadalmi-gazdasági szempontokból elmaradott térségek lakónépességének nagysága;
- a jelentős munkanélküliséggel sújtott térségek lakónépességének nagysága.

A költségvetési törvényben elkülönített pénzalapok a Megyei Területfejlesztési Tanácsok hatáskörében pályázati úton kerülnek elosztásra.

4.2.4.2 Információs társadalom fejlesztő stratégiák a változó térszerkezetben

A XXI. törvényt 1999 októberében módosították azzal a határozott céllal, hogy *az európai térszerkezethez való alkalmazkodás jegyében* elősegítse a magyarországi régiók kialakulását. A törvény a Területfejlesztési Tanácsok mellett megerősítette a Regionális Fejlesztési Ügynökségek szerepkörét. S bár a regionális intézményrendszer kialakítására vonatkozó döntések csak 2001-ben születtek meg, az információs társadalom létrehozásának stratégiai tervezése már a hazai regionalizáció jegyében indult meg. Az intelligens és innovációs régiók stratégiai programalkotásának három tényező adott lökést:

1. A kormány 1999-ben jóváhagyta az Előzetes Nemzeti Fejlesztési Tervet, majd ennek részeként elkészült a Széchenyi Terv és a Nemzeti Információs Társadalom Stratégia.

A 2002-ben lezajlott kormányváltás eredményeként a három stratégiai fontosságú dokumentumban változások várhatók. Az új kormány a figyelmet mindenek előtt a Nemzeti Fejlesztési Terv végleges formába öntésére kívánja helyezni a hangsúlyt, s ennek megfelelően szerkezeti átalakítást kíván végezni a Széchenyi Tervben is.

2. A regionális politika átfogó koordinációjára 2000-ben felállították a Regionális Politika Államtitkárságot; a MEH keretében létrejött az Informatikai Kormánybiztosság (IKB).

2002-től, a kormányváltással együtt jelentős szerkezeti átalakulás várható a kormányhivatalok területén. Az informatikai fejlesztéseket az IKB-t felváltó önálló minisztérium fogja irányítani. A terület- és vidékfejlesztés ezzel szemben a Miniszterelnöki Hivatal közvetlen felügyelete alá fog tartozni.

3. Az integrált regionális fejlesztési programok finanszírozására a központi és helyi források mellett megnyíltak az EU pénzalapjai is. 2000 és 2002 között a PHARE program keretében 96 millió euro, az ISPA program keretében 87, 7 millió euro, a SAPARD program keretében pedig 38, 7 millió euro összegű pénzügyi támogatásra számíthatunk, amelyet az 5. és a 6. Keretprogramok egészítenek ki. Az előcsatlakozási alapok felhasználása társfinanszírozáshoz kötött. Ez azt jelenti, hogy az állam a kapott összeget annak 30-50 százalékával egészíti ki.

A Magyarországot alkotó hét tervezési régióból (hat régió + főváros) négy rendelkezik kész középtávú stratégiai programmal: Nyugat-dunántúli Régió, Közép-

dunántúli Régió, Közép-magyarországi Régió és a Dél-alföldi Régió. Öröndetes tény, hogy a fenti régiókon belül 2001-ben elkezdődött a regionális stratégiai programok lebontása és a helyi területfejlesztési tervezéssel való összehangolása (Fejér, Győr-Sopron megye, Bács-Kiskun, Pest stb. megyék). Annak ellenére, hogy a Dél-dunántúli vagy Észak-magyarországi régióban még nincs stratégia, a régiót alkotó megyékben és kistérségekben elindult a munka (Somogy, Szabolcs-Szatmár megyék stb.). Célja a helyi erőforrások és a központi támogatás célorientált felhasználása mellett az Európai Unió által meghirdetett projektekben való közvetlen részvétel szándéka is.

4.2.4.3 *Az új térszerkezet alakulásának magyar sajátosságai*

A megyei, kistérségi intelligens és innovációs stratégiai programok elkészítése iránti igény jól mutatja az utóbbi években bekövetkezett szemléletváltást: a lokalitás és az önkormányzatiság erősödését, az egyre tudatosabb, közép és hosszú távú gondolkodást, az együttműködés fontosságát, a globális világhoz való kapcsolódás szükségességének felismerését és igényét. Az intelligens stratégiai programok középpontjában minden esetben fellelhetők azon célkitűzések, amelyek a Nemzeti Információs Stratégiai Terv és a Széchenyi tervben fogalmazódtak meg.

A *regionális cselekvési programok* tervezésében egyre inkább előtérbe kerülnek a lokális adottságok, a sajátos arculatot meghatározó törekvések. A másik fontos eleme, a tervezésnek az új térszerkezethez, a regionális stratégiához való igazodás, annak ellenére, hogy a *megye*, mint közigazgatási és területi egység továbbra is döntő fontosságú, s úgy tűnik a jövőben sem veszít korábbi vezető pozíciójából. A megyei központok még időben felismerték, hogy fennmaradásuk érdekében az információs társadalom fejlesztés élére kell állniuk. 1998-99-ben a megyei jogú városok internetes és intranetes információs rendszerük fejlesztésére konzorciumot hoztak létre – Miskolc, Szeged, Szombathely, Tatabánya, Zalaegerszeg – annak érdekében, hogy közösen pályázzanak központi támogatásért. Folyamatosan készülnek a megyei jogú városok információs stratégiái: Győr, Székesfehérvár, Zalaegerszeg, stb. A törekvés mindenütt az információs központ szerepének megszilárdítása a megyén és régión belül. Erre jó esélyt ad a nemzeti stratégia azon koncepciója, hogy az információs társadalom fejlesztése és az e-közigazgatás kialakítása egybe esik.

Merőben más a helyzet az e-gazdaság kialakításának területén. Itt a piacok bővítése, mindenek előtt a kisvállalkozások és a középméretű vállalatok megerősítése érdekében megkerülhetetlen a régió szerepének megszilárdítása, az innovatív környezet kialakítása mellett meghatározó a vállalati együttműködés széles spektrumának kijelölése, valamint a K+F háttér megteremtése. Ma már minden régió rendelkezik egyetemmel és ahhoz kapcsolódó kutatói háttérrel. Az európai regionális programoknak megfelelően az egyetemek köré telepíthetők a régió gazdasági fejlődését biztosító technológiai parkok, amelyek a régió felsőoktatási intézményeinek hálózatba kapcsolt kutató-fejlesztő bázisán keresztül hatásukat intenzíven fejthetik ki az egész térségre. Itt alakulhatnak ki az európai gazdaságban is központi szerepet játszó *technopoliszok*.

A globalizáció új térszerkezetében a hazai sajátosságokat és történelmi hagyományokat is figyelembe véve, az információs társadalom fejlesztés első szakaszában egy sokpólusú ország képe rajzolódik ki, amelyben a gazdasági téren a régió, közigazgatási szempontból pedig a megye válik meghatározóvá. A térszerkezet változásait a fejlődés második szakaszában már az uniós csatlakozással együtt járó változások fogják meghatározni.

Az új térszerkezet sajátosan új eleme a *kistérségek* kialakulása. A ma még statisztikai alapon kijelölt kistérségeken belül további átalakulás körvonalai rajzolódnak ki. Jól láthatók, a statisztikai és a funkcionális kistérségek közötti elkülönülés. A közel jövő egyik legfontosabb feladata lesz a funkcionális kistérségek javára való elmozdulás. Itt zajlanak a leginkább szerves fejlődésből fakadó változások, amelyek a fejlesztésekben a települési együttműködések meghatározzák. Itt csapódnak le a mindennapi életet érintő társadalmi, gazdasági és kulturális fejlesztések eredményei és esetleges torzulásai. Az információs kor kialakítása, az innovatív környezet kibontakozása a polgárok közvetlen és aktív részvételét igényli, ez pedig csak a helyi demokrácia, társadalmi kohézió, az újítások befogadására való nyitottság fejlesztésével érhető el. Itt a lokalitás szintjén dől el valójában, hogy Magyarország képes lesz-e az információs korba lépni. Éppen ezért a kistérségek mesterséges, felülről történő kijelölése és működtetése már rövidtávon is korszerűtlen. A változtatás kényszere - különösen az Új Gazdaság fejlesztése okán - a kistérségek sorsát egyértelműen a funkcionális alapon történő szerveződés irányába mozdítja el.

4.2.5 Az információs társadalom stratégiák általános (globális) és specifikus (lokális) elemei

Az új típusú globalizáció nem jelent mást, mint globális információs társadalmat, amelyben számunkra természetesen az európai kontinensnek kitüntetett szerepe van. A globális információs társadalmat az is jellemzi, hogy a fejlesztéseknek számos olyan területe és programja van, amelyet *a globális térszerkezet minden szintjén* egyaránt meg kell valósítani. A lokalizáció jellegzetessége abban áll, hogy a globális térszerkezet minden szintjén megvalósításra váró fejlesztési feladatok helyi szinten speciális, csak egy-egy régióra, megyére, vagy települési közösségre érvényes, az egyedi adottságokat figyelembe vevő funkciókkal egészül ki.

4.2.5.1 A globalizáció irányába mutató általános fejlesztési feladatok

Az információs korban a globális és nemzeti térszerkezet minden szintjén *alapvető feladat* – többek között – a vezetékes és/vagy mobil infokommunikációs hálózatok kiépítése, a hardver eszközökkel való ellátás, a lakosság minél szélesebb köre számára az internet-hozzáférés megteremtése, a közösségi hozzáférési pontok (teleház, könyvtár, iskola stb.) létrehozása. Települési szinten is megkerülhetetlen a portálok, honlapok működtetése, a

háztartások, lakások, családi házak fejlesztése és ellátása a digitális korszak követelményei szerint, a gazdaság továbbfejlesztése az e-gazdaság és e-kereskedelem irányába, a távmunka feltételrendszerének biztosítása, az e-közigazgatás megteremtése, az élethossziglan tartó tanulás követelményei alapján az oktatás minden szintjén az elektronikus írásbeliség fejlesztése, a távoktatás elterjesztése. A lokális fejlesztések középpontjában a globális világ különböző térszintjeihez való - közvetlen és közvetett - kapcsolódás műszaki, szervezeti feltételeinek megteremtése áll.

Szintek	Globális	Kontinentális (európai)	Nemzeti	Regionális	Kistérségi	Települési
Feladatok, fejlesztések						
Infrastruktúra hálózatok	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Internet kapcsolat	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
e-gazdaság, e-piacterek	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
e-közigazgatás, e-demokrácia	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
közösségi hozzáférés	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
térségi portálok	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Részben
e-iskola és távoktatás	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Részben
e-egészségügy	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Részben
intelligens háztartások, lakások	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
e-content programok	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Részben

2. ábra: A térszerkezet minden szintjén kötelező általános feladatok

4.2.5.2 *Specifikus fejlesztési elemek*

A lokalitás szintjén a legfontosabb feladat az információs kor technikai és technológiai eredményeit a társadalom és az egyén közvetlen szolgálatába állítani. A változások és fejlesztések körének meghatározása természetesen függ a lokalitást alkotó különböző térszintek - az adott ország, régió, kistérség, település - sajátos adottságaitól, fejlettségi szintjétől, egymáshoz való viszonyától, a kialakított együttműködések

intenzitásától, sajátos célkitűzéseiktől, s nem utolsó sorban, a helyi lakosság aktivitásától, alkalmazkodó képességétől és kulturális színvonalától.

A fejlesztések lokális szintjén mindenekelőtt az információs társadalom építése a feladat. Az eredményesség mérőeszköze itt a polgárok és a közösség együttműködésének intenzitása, a társadalmi kohézió, az információs kor társadalmi és kulturális beágyazottsága, a helyi jóléti rendszerek információs kornak megfelelő kiépítése és a helyi identitás fejlettsége. A helyi információs társadalom stratégiák sikere az állampolgárok irányába megvalósuló szolgáltatások fejlesztésének függvénye.

4.2.6 Mi újat hoz Aba számára az intelligens stratégia és operatív program?

Aba jövője szorosan összefonódik a közeli Székesfehérvár és a Sárvíz völgyének fejlődésével. Viszonylagos önállóságát tehát csak ebben a körben lehet megfogalmazni. A székesfehérvári kistérség a régió legnagyobb, harminckét települést magába foglaló statisztikailag kialakított kistérség. Valójában három mikrotérségből áll, amelyek mind földrajzilag, mind együttműködésüket és érdekeiket tekintve jól elhatárolható egységeket, ún. *mikrotérségeket* alkotnak.

A *Sárvíz kistérség* az elmúlt évtized *szerves fejlődésének eredményeként alakult ki*. Alapját az alulról induló civil kezdeményezések teremtették meg. Az 1994-től fokozatosan bővülő, laza szövetséget alkotó települések – Aba, Csősz, Kálóz, Kisláng, Sárkeresztúr, Sárszentágota, Soponya, Tác – más-más statisztikai kistérséghez tartoznak¹² 2000-től területfejlesztési tanácsot hoztak létre a hosszú távú együttműködés érdekében és ehhez csatlakozott az egyébként a sárbogárdi statisztikai kistérséghez tartozó Sáregres is. Összességében *a Sárvíz kistérség eurokonform szervezeti formát testesít meg*, melynek alapját nem az államigazgatás, hanem a *partnerség* alkotja. Hasonló típusú mikrotérségekkel különösen Németországban találkozhatunk.

A Sárvíz kistérséget alkotó kilenc település sorában *Aba nem csak a legnagyobb, hanem az önkormányzatok közötti együttműködés motorja is*. A közösen kialakított vidékfejlesztési stratégiában¹³ a kistérség az alábbi elérendő célokat tűzte maga elé 2001-2007. évekre:

1. a kistérség népességmegtartó erejének erősítése
2. a lakosság életminőségének javítása
3. a helyi gazdaság fenntartható fejlődése
4. a közösségi – kistérségi - rendszerek kialakítása
5. a vonzó vidéki életmód megtartása.

Ezek az átfogó, racionális célkitűzések egybeesnek az információs társadalom kiépítésének stratégiai célkitűzéseivel. Ugyanakkor az információs társadalom fejlesztése új

¹² Székesfehérvári kistérség: Aba, Csősz, Sárkeresztúr, Soponya, Tác; Sárbogárdi kistérség: Sárszentágota, Sáregres; Enyingi kistérség: Kálóz, Kisláng.

¹³ A Sárvíz kistérség és körzete vidékfejlesztési stratégiai programja 2001-2007.

eszközrendszert és új, a fenti célok megvalósításához további lehetőségeket és új erőforrásokat nyit meg a térség fejlődése és Aba számára egyaránt.

Aba, mint a térség legnagyobb települése ennek a fejlődésnek az élére állva elérheti, hogy mint térségi központ várossá váljon. A városi rang megszerzése két módon lehetséges: deklaratív vagy szerves fejlődés eredményeként. Mindkét út lehetséges megfelelő infrastruktúra és lakónépesség mellett. Az információs korban azonban a „város” minősítés szorosan összekapcsolódik az intelligens fejlesztésekkel. A statisztikai adatok helyét a minőségi változásokban elért eredmények váltják fel. Ilyen minőségi kritériumok:

- a helyi demokrácia működése,
- a lakosság életminőségének színvonala,
- a környezet állapota,
- az innovatív környezet és innovációs készség fejlettsége,
- a helyi tudásbázis színvonala stb.

5 ABA ÉS TÉRSÉGE - HELYZETKÉP

5.1 A vizsgálat módszere

A helyzetelemzés számos dimenziója mentén megkíséreljük számba venni Aba nagyközség és térsége *erősségeit*, valamint *gyenge pontjait*, rávilágítani a *kitörési lehetőségekre*, amelyek katalizálhatják a fejlődést, és nem utolsósorban felhívni a figyelmet a lehetséges *veszélyekre* is, melyek eltéríthetik a kistérséget a fenntartható fejlődéstől. Ez a módszer a területfejlesztéseknél elterjedté vált SWOT-analízis technikája.

SWOT-analízis

A helyzetfeltáró munka során felgyülemlett nagytömegű információ rendezését és értékelését szolgáló módszer a SWOT-analízis. A mozaikszó első két betűje (SW) a területrendszer belső diagnózisát foglalja össze, az erősségekre (Strengths) és a gyengeségekre (Weaknesses) csoportosítva a feltáró munka eredményeit, a másik két tag (OT) a külső környezetből következő lehetőségeket (Opportunities) valamint a veszélyeket (Threats) rendszerezi.

A helyzetkép felvázolásában, ahol erre lehetőség nyílt, hangsúlyt fektettünk arra is, hogy a Aba és térsége jelen gazdasági, társadalmi állapotát összevegyük a regionális és megyei helyzetképet tükröző adatokkal. Az összehasonlító módszer lehetőséget nyújt arra, hogy a stratégia kialakításakor reális képet vázolhassunk fel Aba és térsége jövőbeni szerepéről a Közép-dunántúli régió belül.

5.2 Felhasznált források

A feltáró munka során az alábbi forrásokra építünk:

1. A Központi Statisztikai Hivatal hivatalos adatai Aba nagyközségre, valamint tágabb környezetére a Sárvíz és a székesfehérvári kistérségre, Fejér megyére és a Közép-dunántúli régióra¹⁴
2. A kistérségben eddig elkészült felmérések és fejlesztési tervek¹⁵

¹⁴ Fejér megye Statisztikai Évkönyve 2000, Székesfehérvár, 2001. – Közép-Dunántúl előzetes fejlesztési terve, Székesfehérvár, 2000 szeptember – Intelligens Fejér megye startégiai és operatív programja, SKI Kht. 2001. – Közép-Dunántúl Intelligens Régió startégiai és operatív program, SKI Kht. 2001-2002.

¹⁵ Aba központú mikrorégió lehetőségei a térségi központtá válásban, Erasmus Közéleti Kommunikációs Intézet, Budapest, 2000 október. – A Sárvíz kistérség és környezete vidékfejlesztési stratégiai programja 2001-2007. - Székesfehérvári Kistérség területfejlesztési program, Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány -

3. A helyi térségpolitika legfontosabb szereplőivel, az önkormányzati képviselőtestület tagjaival valamint a helyi gazdaság, civilszervezetek és kulturális élet szereplőivel készített interjúk.
4. Testületi ülések és lakossági fórum (belsőbárándi falugyűlés)
5. A helyi és megyei elektronikus és írott sajtó

5.3 A vizsgált terület – Aba nagyközség

Aba helyzetét földrajzi fekvése, a megyeszékhely közelsége és a község közigazgatásilag hármastagoltsága határozza meg. A község három, területileg egymástól jól elhatárolható településcsoportból áll: Aba, Belsőbáránd, Bodakajtor. Mindhárom egység sajátos adottságokkal járul hozzá, s ennek megfelelően egyedi funkciót tölt be a község életében.

- A nagyközség *közigazgatási, politikai, kereskedelmi, oktatási és kulturális központja Aba*. Itt lakik a lakónépesség többsége. Közművek és a lakossági szolgáltatások tekintetében az ellátottság itt tekinthető a legteljesebbnek. (S, W) Aba gazdasági jelentőségét a nagyközségen és a térségben egyaránt erősíti a területén *feltárt termálvíz hasznosítása*. (W)
- *Belsőbáránd* a Székesfehérvárhoz legközelebb fekvő, önálló települési egységet alkotó része a nagyközségnek. *Természeti adottságai, a táj szépsége, halastavai*, a közúti forgalomtól való viszonylagos elzártsága komoly vonzerőt jelenthet a hagyományos *vidéki életformát kereső fiatalok, mind pedig a turisták számára*. (S) Belsőbáránd gazdasági szerepét a nagyközségen és a megyén belül a hagyományos mezőgazdasági termelés mellett nagymértékben erősíti a *börgöndi repülőtér* közelsége. (S) A repülőtér fejlesztése nem csupán a község gazdasági életét lendíti fel, hanem szoros, együttműködésre épülő gazdasági kapcsolatot is teremt Székesfehérvár és Aba között.
- A nagyközséget alkotó harmadik területi egysége *Bodakajtor*. Lakosságát tekintve valamivel nagyobb, mint Belsőbáránd. Elsősorban mezőgazdasági terület. Az Abán működő korábbi állami gazdaság kettéválása, majd privatizálása olasz befektetőket vonzott a nagyközségbe. Az új tulajdonosok viszonya a megszerzett tulajdonhoz azonban élesen eltér. Míg a Pannonia Farm Kft. esetében az új befektető érdektelensége is hozzájárult ahhoz, hogy az 1998-ban még az ország egyik legnagyobb tehenészete állatállományát tekintve erősen megcsappant, a korábbi gyümölcsösöket felszámolták (W), addig az Agro-ABA Kft. olasz tulajdonosa jelentős beruházásokba kezdett, elsősorban a növénytermesztés területén (S). Bodakajtor természeti adottságai – a környező erdők, s szikes tavak, valamint az Aba határában feltárt termálvíz közelsége - kiváló alapot biztosítanak az üdülésre, pihenésre. Mindent összevetve, Bodakajtor gazdasági erejét mindenekelőtt a *mezőgazdasági adottságok*, és a termálvízhez kapcsolódó fejlesztések turisztikai lehetőségeinek kiaknázása adhatja. (O)

A nagyközség hármastagolódásának minden előnye és hátránya megfigyelhető.

(W) A hátrányok között mindenképp meg kell említenünk az egységes arculat teljes hiányát, ami a várossá válás komoly hiányossága. Aba nem rendelkezik építészeti szempontból meghatározott egyedi arculattal, annak ellenére, hogy a nagyközség területén még fellelhető régi épületek számos, napjainkban is folytatható hagyományt őriznek (S). A legnagyobb problémát véleményünk szerint az okozza, hogy teljesen hiányoznak azok a településrendezési szempontból nélkülözhetetlen elemek – városközpont, parkok, kereskedelmi és kulturális központ, a főútvonal hangsúlyozott szerepe, az utcafrontok építészeti megtervezett összképe stb. – amelyek az idelátogatókban mély nyomot hagynának. A község néhány, műemléki szempontból és városképi szempontból is meghatározó épületei – a jelenleg COOP áruházként működő kúria épülete, a Zichy kúria, a római katolikus templom, a főút mentén álló századelejei épület, – vagy elhanyagoltak, kiesnek a központi látókörből, vagy rendeltetésüktől eltérően hasznosulnak. Az utcafrontok jellegtelenek, hiányoznak a fák és a parkok. A község 15 millió forintot nyert pályázati úton a millenniumi park kialakítására. A gyönyörű Szent István szobor azonban olyan mintha a pusztában állna, mert a parkrendezése, növényesítése még csak most kezdődött el. Pozitív változás a nagyközség arculatában a főút mellett végigfutó kerékpárút kiépítése is, amely párhuzamosan zajlik a fásítással. (S)

Nem jobb a helyzet Belsőbaránd és Bodakajtor esetében sem. Bár Belsőbarándon, miután a település megőrizte falusi jellegét, jobban érvényesül a környező táj szépsége. Mindazonáltal itt is hiányzik a rendezési terv. A település központja alig észrevehető, a kultúrház és környéke rendezetlen. Bodakajtort pedig a teljes elhanyagoltság jellemzi. Ez azért sajnálatos, mert a település rendelkezik néhány igen szép épülettel – jelenleg felújítás alatt álló Zichy kastély, a víztorony – és a vonzó környezeti adottságokkal.

(W) Pozitív irányú változás, hogy készül a község területrendezési terve.¹⁶ Az anyag digitalizálva, térinformatikai feldolgozásra alkalmas módon készül, s ez lehetővé teszi, hogy a *terület-felhasználási viszonyok változását nyilvántartó kistérségi rendszeren* keresztül – a projekt megvalósítása a tulajdonosi jogokat gyakorló Sárvíz Önkormányzati Területfejlesztési Társulás keretében történik, a rendszer működtetője pedig az Abai Teleház – a nyilvánosság számára is elérhető lesz.

¹⁶ Az önkormányzat pályázati kiírását a Mons Regalis Kft. nyerte el. A területrendezési terv a törvényi előírásoknak megfelelően magába foglalja a település szerkezetének – beépíthető területek (ipari, mezőgazdasági és lakóterületek) – kijelölését és a szabályozási tervet. Az anyag digitalizálva, térinformatikai feldolgozásra alkalmas módon készül.

5.4 Demográfia és népességmegtartó erő

A Közép-dunántúli régióban és Fejér megyében az országos trend érvényesül: a természetes szaporulat csökkenésének lehetünk szemtanúi, amit a térség dinamikus gazdasági fejlődésének köszönhető pozitívan alakuló vándorlási különbözete ellensúlyoz. Országos összehasonlításban Fejér megye a természetes szaporulat tekintetében (-852 fő) a harmadik helyen áll Szabolcs-Szatmár-Bereg (-295 fő) és Hajdú-Bihar megye (-747 fő) után, míg a vándorlási különbözet tekintetében Fejér megye az előkelő első helyet foglalja el, nem kis mértékben Székesfehérvár dinamikus gazdasági fejlődésének és a térségben jelentkező munkaerőigénynek köszönhetően. A negatív természetes szaporulatot itt egy igen magas pozitív vándorlási különbözet ellensúlyozza.

	Lakónépesség	Természetes szaporulat	Vándorlási különbözet
Aba	4.265.	13	48
Csász	1.040	-7	22
Kálóz	2.438	-3	10
Kisláng	2.636	3	47
Sáreges	808	-12	-4
Sárkeresztúr	2.361	10	12
Sárszentágota	1.333	-3	25
Soponya	1.819	3	7
Tác	1.495	-11	38
Sárvíz ktg.	18.160	-7	205
Összesen			
Székesfehérvári kistérség	162.899	2,5 (1000 lakosra)	1,4 (1000 lakosra)
Fejér megye	423.531	-852	2.549
Közép-Dunántúl	1.107.163	-3214	3.524

3.ábra: Aba és térsége demográfiai helyzete 2000-ben¹⁷(Forrás: KSH-2001)

¹⁷ A táblázatok a Központi Statisztikai Hivatal Fejér Megyei Igazgatósága által 2001-ben kiadott évkönyve alapján készültek. Megjegyzendő, hogy Aba népessége az önkormányzati nyilvántartás szerint jelentősen növekedett az elmúlt években, és ma már meghaladja a 4.600 főt. A nagyközség népességvonzó és megtartó ereje tehát magasan meghaladja a statisztikai adatok által tükrözött egyébként is pozitív fejlődést.

Aba nagyközség és a Sárvíz kistérség népességének alakulására Székesfehérvár közelsége pozitívan hat. A kistérség településein a negatív szaporulatot a bevándorlások száma ellensúlyozza. Abán a vándorlási különbözet mellett (Pákozdi és Mór után a megyében a harmadik) pozitív irányt mutat természetes szaporulat is. Az adatok ellenére, nem hallgathatjuk el azt sem, hogy a népesség folyamatos mozgásban van. Az elmúlt öt évben a lakosság 12 százaléka cserélődött le. A betelepülő családok többsége a sokgyerekes, kis jövedelemmel rendelkezők köréből kerül ki. A 210 óvodásból például 89, tehát 42 százalék szociális támogatásból élő családokban él.

Az utóbbi egy-két évben észlelhető a fiatal értelmiségi családok érdeklődése Aba iránt. Felméréseink során - véletlenszerűen - sikerült két alkalommal is interjút készítenünk az éppen családi ház iránt érdeklődőkkel. Elsősorban az érdekelt bennünket, hogy milyen kritériumok alapján esett választásuk Abára:

- közelség Székesfehérvárhoz
- jó közlekedési lehetőségek
- elfogadható, Székesfehérvárnál lényegesen olcsóbb ingatlanárak
- jó levegő és csend
- jó infrastruktúra (közművek)
- magas színvonalú óvodai és iskolai ellátás
- dinamikus önkormányzati vezetés

A válaszok – bár nem reprezentatívak –, de minden képen jól mutatják a térségben kialakult pozitív véleményt a községről.¹⁸

A demográfiai adatok tükrében Aba népességmegtartó ereje jónak mondható és földrajzi elhelyezkedéséből adódóan kellő vonzerővel bír a kistérségen belül.

¹⁸ Mindkét megkérdezettel az autóbusszon sikerült találkozni. Az egyik megkérdezett már több ízben járt Abán és a környező településeken. Tehát céltudatosan, személyes benyomások alapján esett választása a községre. A másik hölgy, ismerőseinek véleménye és hallomásból szerzett információk alapján utazott Abára. Az ő általa megfogalmazott kritériumok sorrendben a következők voltak: elfogadható ingatlanárak, közelség Székesfehérvárhoz, jó közlekedési lehetőségek, jól működő önkormányzat.

5.5 Infrastruktúra

5.5.1 Közlekedési hálózat

(S) Aba nagyközség a 63 sz. főútvonal mentén, Székesfehérvár és Sárbogárd között terül el, a Sárvíz völgyében. A térség úthálózata jó. A főútvonaltól távolabb fekvő települések közötti keresztirányú kapcsolódások korábbi hiánya ma már nem jellemző. A Sárkeresztúr és Kálóz között megépült mintegy 7 km-es átvezető úttal megoldódott Kisláng, Soponya és Tác gyors elérése is. A térség vasúti úton a Székesfehérvárt Sárbogárral összekötő vonalon is megközelíthető. S bár a jelenlegi tömegközlekedés elsősorban a rendszeres autóbusz járatokra terelődött át, a vasútvonal jelenléte értékes adottság Aba és a térség gazdasági fejlesztése szempontjából. Különös tekintettel a börgöndi repülőtérre.

(O) A térség közúthálózatának fejlesztése szempontjából sokat javíthat a Fejér megyét nyugat-kelet irányban átszelő transzeurópai autópálya megépítése. A tervek szerint az autópálya a Graz-Szentgotthárd útvonalat folytatva Veszprém érintésével a Dunaújvárosnál megépítendő hídon áthaladva Kunszentmiklós alatt lépne be a Sárvízi kistérségbe és Kecskemét érintésével nagyjából a Tisza vonala mentén északkeleti irányba fordulva a Szolnok-Biharkeresztes útvonalon hagyja el az országot. Ma még vitatott kérdés, hogy az autópálya miként érinti Székesfehérvárt. Bizonyosnak látszik viszont, hogy az autóút Székesfehérvár térségében déli irányba folytatódik. Aba és a Sárvíz kistérség jövője szempontjából a TINA-program megvalósulása komoly gazdasági lehetőségeket rejt magába. Különösen megnövekedhet a kistérség és a börgöndi repülőtér logisztikai szerepköre. A lehetőségek kiaknázása érdekében elengedhetetlen a korszerű információs infrastruktúra és a humán erőforrások fejlesztése. A tervezet elfogadása esetén az autópálya kiépítése 10 éven belül várható. Az autópálya másik hatása lehet a térség térszerkezetének átalakulása, a kistérség összetételének változása. De mindenképpen számítani lehet Aba és a Sárvíz kistérség együttműködési kapacitásának bővülésével.(O)

Az autópálya koncepció ugyanakkor meglehetősen veszélyeket is magában rejt. Mindenek előtt a negatív környezeti hatásokkal kell számolni. (T)

A kistérségen belüli települések közötti keresztirányú közlekedési utak fejlesztését az utóbbi években kezdték el. Az egyik legjelentősebb beruházás az Abát Soponyával és Kislánggal összekötő szilárdburkolatú út és a Sárvízen áthaladó híd megépítése.

5.5.2 Közműellátás

(S) Az elmúlt évtizedben a legnagyobb fejlődést a közműrendszer kiépítésében érte el a térség. A fejlődés mértékét jól mutatja, hogy a kilencvenes évek elején Aba a hasonló méretű települések között a megyében az utolsók között állt. Az elmúlt tíz esztendő eredményeinek tudható be, hogy ma már a község 98 százalékos kiépítettségű vezetékes vízhálózattal, valamint vezetékes földgázzal rendelkezik.

A *vezetékes vízellátásba* bekapcsolt háztartások számát illetően az ellátottság messze meghaladja a megyei és a székesfehérvári kistérség (63, 4 %) átlagát. Az önkormányzat gondos gazdaként igyekszik mindent elkövetni annak érdekében, hogy a lakosság ellátottsága mellett, amennyire lehetséges csökkentse anyagi terheiket. Jó példa erre a vízellátás: az önkormányzat a vezetékekkel együtt négy saját kutat is kiépített. A vízórák leolvasása digitalizált.

A *vezetékes földgáz*at fogyasztó háztartások aránya 63 százalék, ami a székesfehérvári kistérség átlaga alatt van (87,8 %) annak ellenére, hogy a hálózat kiépítettsége 100 százalékos.

Hasonlóan dinamikus fejlődés történt a Sárvíz kistérség településeinek közművesítésében. A beruházások többségét különböző összetételű önkormányzati társulások keretében valósították meg. Ezek az együttműködések nagymértékben hozzájárultak a Sárvíz mikrorégió kialakulásához. (S)

(W) Az eredmények mellett említést kell tennünk néhány megoldásra váró problémáról is. Abán komoly gondokat okoz a talajvíz. Oka mindenek előtt a talajszerkezet. A belvíz elvezetése megfelelő árokrendszer útján lehetséges. A másik probléma a csatornázás hiánya és szennyvízkezelés megoldatlansága. A belvíz és a szennyvíz elvezetésére, valamint a szennyvíztisztító kiépítésére négy település - Aba, Kálóz, Soponya és Sárkeresztúr társulást hoztak létre. A beruházáshoz szükséges pénzügyi fedezetet saját forrás hiányában pályázati úton teremtik elő.

5.5.3 Távbeszélő és telekommunikációs infrastruktúra

Magyarország infrastruktúrafejlesztés területén a legimpozánsabb eredményeket a távbeszélő hálózat kiépítésében érte el. A vezetékes hálózat a Sárvíz kistérség minden településén kiépült. 1000 lakosra 243 fővonal jut, ami a székesfehérvári kistérség adataihoz viszonyítva az átlagnál alacsonyabb.

	Lakások száma	Távbeszélő fővonalak száma	ISDN vonalak száma
Aba	1.465	1.052	
Csősz	381	243	
Kálóz	916	563	
Kisláng	1.039	675	
Sáregres	357	220	
Sárkeresztúr	780	406	
Sárszentágota	489	349	
Soponya	682	506	
Tác	495	396	
Székesfehérvári kistérség	60.242	1000 lakosra 344	
Fejér megye	158.148 (1999-es adat)	1000 lakosra 324	9.412

5.ábra: Aba és térsége távbeszélő infrastruktúra
(Forrás: KDH-2001)

A mobil telefonok széleskörű elterjedése következtében általánosan megállapítható, hogy országszerte csökken a vezetékes vonalak iránti igény. Az 1999-es csúcspontot követően Fejér megyében közel 3 százalékkal csökkent az előfizetők száma. A 2001-es adatok még nem kerültek nyilvánosságra, de az előrejelzések azt mutatják, hogy a tendencia folytatódik. Az előfizetői szerződések felbontóinak kétharmada lakás fővonalat szüntetett meg. Abán is találkoztunk ilyen estekkel. Interjúalanyaink válaszai alapján a jelenség két fő okát tudtuk elkülöníteni: az idősebbek túl drágának találják az előfizetési díjakat, míg a fiatalok és a már 10 évnél idősebb gyerekeket nevelő családok úgy vélik, hogy a mobil telefon használata rugalmasabb a kapcsolattartásban, az ügyintézés felgyorsítja és költségkímélőbb, mint a hagyományos vezetékes telefon.

(O) A mobil telefonok gyors elterjedése, a harmadik generációs rendszerek piaci megjelenése és a végberendezések konvergenciájának fontos következménye lesz az internet használók számának ugrásszerű növekedése. Az ARC GROUP (nemzetközi piackutató) felmérése szerint 2002 közepétől a mobil internetezők száma a világon meg fogja haladni a helyhez kötött Internet elérők számát, az új Bluetooth technológia (stabil és mobil eszközök vezeték nélküli összeköthetősége) és a [W@P](#) szolgáltatások pedig az intelligens város szerves részévé válnak.

	1990	1995	1999	2000	Előfizetők számának csökkenése 1999-2000 év között
Távbeszélő infrastruktúra fejlődése Fejér megyében	22.696	71.251	141.593	137.427	-4.166
Ebből lakás fővonal	15.645	60.531	125.756	122.687	-3.069

6.ábra: Távközlési infrastruktúra fejlődése Fejér megyében 1990-2000
(Forrás: KSH-2001)

	Lakások száma	Villamos energiát fogyasztó háztartások száma		Vezetékes gázt fogyasztó háztartások		Közüzemi vízháló-zatba bekapcsolt háztartások		Szennyvíz & csatorna hálózatba bekapcsolt háztartások száma	
		száma	%	száma	%	száma	%		
Aba	1.465	1.525	100	931	63	1.436	98	-	
Csász	381	394	100	249	65	381	100	-	
Kálóz	916	905	99	561	61	855	93	-	
Kisláng	1.039	1.020	98	589	57	1.030	99	-	
Sáregres	357	340	95	177	50	317	89	-	
Sárkeresztúr	780	736	94	390	50	1.008	100	17	
Sárszentágota	489	486	99	270	55	429	88	-	
Soponya	682	736	100	457	67	607	89	-	
Tác	495	513	100	402	81	523	100	-	
Székesfehérvári kistérség	60.242		96,7		87,8		63,4		
Fejér megye		Villamos árammal ellátott települések száma	107	Gázzal ellátott települések száma	106	Vízhálózattal ellátott települések száma	107	Szennyvíz csatornával ellátott települések száma	42

4. ábra: Aba és a Sárvíz kistérség közmű ellátottsága 2000 évben (Forrás: KSH-2001)

5.5.1 Kábeltévé - Internet - Teleház

5.5.1.1 Sárvíz TV

Az helyi információs társadalom fejlesztésének megkerülhetetlen és legfontosabb közműve az Internettel összeolvadó kábeltévé rendszer, amely a település minden lakója számára hozzáférést biztosít a helyi információkhoz és a világhálóhoz. Abán a helyi televíziózás kezdete a 90-es évek elejére nyúlik vissza. A Sárvíz TV 1999-ben indult újra. A műsorszórás heti rendszerességgel történik. A műsorstruktúra három fő eleme:

- szórakoztató műsorok, sport, hír- és kulturális események
- az önkormányzat képviselői testületének ülései felvételről történő közvetítése
- a műsoridőn kívül a képűség folyamatosan futó oldalai: önkormányzati hírek és közérdekű információk, lakossági és vállalkozói hirdetések

A műsorszerkesztést az Abai Vitalitas Teleház munkatársai végzik. Ugyancsak a teleház gondozásában készül Aba video dokumentumtára.

(S) Abán a kábeltévé tulajdonosa 100 százalékban az önkormányzat. Ez egyben azt is jelenti, hogy az előfizetésből befolyó pénzekkel az önkormányzat gazdálkodik. Az üzemeltetési feladatokhoz szükséges karbantartói feladatokat szerződéses alapon külső cég végzi. A helyi TV működtetésében aktív szerepet vállal az abai Teleház, mint szolgáltató. Aba saját stúdióval is rendelkezik. A kábelezettség ma még nem teljes a nagyközségben. Jelenleg 540 lakott ingatlanba van bekötve.

Kistérség	Kábeltévé hálózatba bekapcsolt lakás (1000 lakosra)
1. Székesfehérvár	266
2. Dunaújváros	232
3. Bicske	69
4. Enying	57
5. Gárdony	215
6. Mór	291
7. Sárbogárd	-
Fejér megye Összesen	208

5. ábra: Kábeltévé hálózatba bekapcsolt lakások száma Fejér megyében

Fejlesztések: 610 Mhz-es, visszautas, csillagpontos rendszer kialakítása, a magas színvonalú szolgáltatás (24 csatorna vétele) biztosítására. A rendszer lehetővé teszi az Internet elérést, 200 Mb-os letöltési kapacitást. Az elmúlt hónapok legnagyobb jelentőségű fejlesztési eredménye, hogy megvalósult a kábel kétirányúvá tétele. (S)

Célkitűzések: a Sárvíz TV arculatának kialakítása, a nyilvánosság technikai feltételeinek bővítése, különös tekintettel az interaktivitásra, a műsorszórás kiterjesztése a kistérség egészére.(O)

5.5.1.2 Kapcsolat a világhálóhoz és intranet-fejlesztés

A nagyközség saját honlappal rendelkezik, amelynek gondozása a helyi Teleház feladata: www.aba.hu . A község minden lakójának van e-mail címe, azoknak is, akik ma még nem rendelkeznek saját Internet hozzáféréssel. Erre a célra az önkormányzat saját servert tart fenn Székesfehérváron. A levelek a teleházba érkeznek, a címzett helyi hívással modemes lehívással a teleháztól kapja meg postáját. 2001-től a rendszer vastag koax kábelre is átkerült. (S)

(O) A fejlesztési tervek között szerepel egy 1 Gb sávszélességű kábeltévé program, amely lehetővé teszi a községi intranet kialakítását is. Ez jelentősen

csökkentené a lakossági és a közintézmények – iskola, polgármesteri hivatal, kultúrház stb. - hozzáférések költségeit (számítások szerint az árat mintegy 50 százalékkal tenné olcsóbbá), mert egyrészt a telefon beiktatása nélkül enged kilépést a világhálóra, másrészt a belső hálózottság révén az e-közigazgatás és az e-demokrácia működésének feltételrendszere is megteremtődik. E célok megvalósítása érdekében az abai önkormányzat a fejlesztéseket az interaktivitás irányába igyekszik terelni.

(O) További lehetőséget jelent a rendszer kiépítése a Sárvíz kistérség egészére. A hálózottság kiterjesztésével Aba nem csak a térség információs és informatikai központjává válhat, hanem új típusú szolgáltatásai révén (kistérségi e-piac, e-oktatás stb.) a Sárvíz mentén a gazdasági, társadalmi és kulturális élet fő integrátora is.

Terepbejárásunk során azt tapasztaltuk, hogy a lakosság érdeklődéssel figyeli a kábeltévé fejlesztését, és sokan szeretnék előfizetőként is csatlakozni a rendszerhez. Belsőbarándon például az interjúalanyok között - egyetlen egy sem akadt, aki ne fejezte volna ki érdeklődését és csatlakozási készségét a helyi tévé iránt. A fiatalabb korosztály, főként kisgyermekes családok az Internet hozzáférés és a táv-munkavégzésben rejlő lehetőségek iránti érdeklődése szembetűnő volt. Több, Székesfehérváron dolgozó nő is megemlítette, hogy amennyiben olcsó Internet hozzáféréssel rendelkezne, munkahelye nyitott arra, hogy munkáját részben vagy egészében otthon végezze. (O)

Összességében megállapíthatjuk, hogy Aba lakossága nyitott az információs társadalom fejlesztésére. (S)

5.5.1.3 Vitalitas Teleház

Fejér megye egész területén mindössze hat teleház működik. Ebből kettő a Sárvíz kistérségben, Abán és Soponyán. Az abai teleház civil kezdeményezésre született meg és működtetését ma is a Vitalitás Egyesület látja el.

A hazai információs társadalomfejlesztésben különösen pedig a közösségi hozzáférés biztosításában a teleházak fontos feladatot látnak el. Az Internet-hozzáféréseken és az elektronikus levelezésen túl szolgáltatásaik többnyire tanácsadással, az oktatással, pályázati figyéléssel valamint irodatechnikai szolgáltatásokkal egészülnek. A teleházak, mint információs csomópontok nagy szerepet játszanak a kistérségi információs rendszer kialakításában és működtetésében. Részt vesznek a helyi adatbázisok készítésében, felügyelik és frissítik az önkormányzati honlapokat, portálokat. Működési költségüket a lakossági szolgáltatásokból, alapítványokból, önkormányzati támogatásból és a civil szervezetek számára kiírt pályázati úton megszerezhető forrásokból fedezik.

A fenntarthatóság problémája vezette az abai teleház vezetőit is arra a következtetésre, hogy a lakossági szolgáltatások helyett, a község- és a kistérség fejlesztési funkcióban keressék fennmaradásuk zálogát. A teleház a Sárvíz kistérség térségfejlesztésének helyi központja kíván lenni. Ennek szellemében készült el „A területhasználati viszonyok változását megalapozó és nyilvántartó rendszer” projektje, amely a Sárvíz kistérség közös informatikai és térinformatikai adatbázisa lesz.(S,O) Másik fontos tervük Aba és a Sárvíz térség *digitalizált értéktérképének* elkészítése, amely a helyi humán és természeti erőforrásokat feldolgozó rendszerező adatbázis elkészítése. Az értéktérkép Aba web-lapján mindenki számára elérhető lesz.

5.6 Általános gazdasági helyzetkép

Az Abán a működő vállalkozásokat az aránytalanul magas egyéni vállalkozók és őstermelők száma (82 %) jellemzi. Ez az arány az egész Sárvíz kistérségre jellemző (80 %). (W) A jelenség szembeutó, de nem egyedi a magyar gazdaság egészének tükrében.

A gazdasági átalakulás rányomta bélyegét a hazai vállalkozásszerkezetre. Országos viszonylatban még mindig 58%-t tesz ki a jó részt önfoglalkoztató, ún. mikrovállalkozások aránya (egyéni vállalkozók és családi vállalkozások). A kezdeti kényszervállalkozások száma ugyan mindenütt csökkenő tendenciát mutat, a tartósan magas statisztikai szám mögött azonban súlyos gondok - alacsony képzettség, tőkehiány, elavult termelési struktúra és versenyképtelen termelési technológia és termékszerkezet – is meghúzódnak.

A mikrovállalkozások többsége a kiskereskedelemben és a helyi szolgáltatási szférában, valamint a mezőgazdaságban alakult ki, ott, ahol a vállalkozások nem igényelnek sem magas szintű szakmai képzettséget, sem pedig számottevő tőkebefektetést. Az a tény, hogy a Sárvíz térségében az egyéni vállalkozások jóval meghaladják az országos mutatókat, csak részben magyarázza Székesfehérvár közelsége, mert a képzett, magasán kvalifikált munkaerőt a fejlett ipar elszívja a térségből. Az okok között negatív tényezőként kell megemlíteni a tőkehiányt, az innovatív környezet hiányát, a termelést és a piacot koordináló, a helyi adottságokat intenzíven kihasználó szerveződések, együttműködések hálózatának és a térségi marketing hiányát, valamint az információáramlás lassúságát. (W)

	Összes működő vállalkozás	Társas vállalkozások			Egyéni vállalkozás
		Kft.	Szövetkezet	Bt.	
Aba	199	10	3	19	164
Csász	32	-	-	4	27
Kálóz	88	2	1	12	73
Kisláng	83	3	2	6	71
Sáregres	27	3	1	2	21
Sárkeresztúr	67	4	-	5	57
Sárszentágota	48	1	3	5	39
Soponya	77	2	1	12	62
Tác	92	11	1	23	56
Sárvíz kistérség	713	36	12	88	570
Összesen					
Székesfehérvári kistérség	15.495			6.288	9.207
Közép-Dunántúl	85.526	11.503	610	13.928	55.444

8. ábra: Működő vállalkozások gazdálkodási forma szerint 2000 évben (Forrás: KSH-2001)

◆ Aba és térsége igen kisszámú társas vállalkozásainak sorában a Kft (5%) és a Bt (9,5%) a leginkább elterjedt forma. Részvénytársaság csak Soponyán van (VADEX Mezőföld Rt.) A kistérségben 12 szövetkezet működik, ebből kettő Abán. A gazdasági élet két meghatározó területe a lakossági ellátást biztosító kereskedelmi és szolgáltatói szféra valamint a mezőgazdaság. Abán ipari tevékenység nem folyik.

A kereskedelmi ellátottságot jól mutatja, hogy a Sárvíz kistérségben működő összes kiskereskedelmi üzlet több mint egy negyede Abán található. (S) Ennek ellenére a lakosság fogyasztásra szánt kiadásainak jelentős része nem Abán, hanem a közeli Székesfehérváron kerül elköltésre. (W)

	Kiskereskedelmi üzlet összesen	Ebből élelmiszer jellegű	Vendéglátóhely
Aba	58	20	16
Csász	14	5	3
Kálóz	30	9	8
Kisláng	27	8	5
Sáregres	9	1	2
Sárkeresztúr	28	6	8
Sárszentágota	18	5	3
Soponya	26	7	8
Tác	11	5	2
Sárvíz kistérség Összesen	221	66	55
Székesfehérvári kistérség	2.465	567	652

9. ábra: Kiskereskedelmi üzletek száma 2000 évben

5.6.1 Mezőgazdaság

◆ A helyi gazdaság legfontosabb szektora a *mezőgazdaság*. A kistérségben működik a megyei mezőgazdasági vállalkozások fele és az élelmiszer feldolgozó kapacitások egy negyede. (S) Ennek ellenére, az adottságokhoz és a lehetőségekhez mérten nagyon alacsony a mezőgazdasági beruházások száma. (W) Oka az őstermelők magas száma, a tőkehiány, a termékstruktúra nem igazodik a piaci igényekhez. Teljesen hiányoznak a munkaigényes, de magas jövedelmezőségű kultúrák. A térség számára nagy lehetőség lenne a zöldség- és gyümölcsstermesztés, biotermékek előállítására. (W) Belsőbarándon több család is foglalkozik zöldborsó és csemegekukorica termeléssel. A jó minőségű árut a fehérvári hűtőház veszi át. (S) Bodakajtoron a családi gazdálkodások elsősorban a gyümölcsstermesztés hagyományait folytatják. Több magángazdaság új telepítésekbe kezdett, ami az ágazat további fejlődésének lehetőségét vetíti előre. Közép és hosszú távon a friss gyümölcs kistérségi és székesfehérvári értékesítése mellett érdemes lesz tovább gondolni a feldolgozási lehetőségeket is (aszalás, gyümölcslé koncentrátum). Átgondolás tárgya lehet, hogy a községben feltárt meleg vizet lehetséges-e, és ha igen, miként hasznosítani a kertészeti célokra. (O)

◆ Aba keleti határában valamikor szőlőültetvények terültek el. Mára már új telepítésre lenne szükség. A vidék jellegzetes szőlőfajtája a Chardoni .A szőlőműveléssel foglalkozó őstermelőket a Hegyközség és az Aba.Vin Egyesület fogja össze. Az Aba Vin Egyesület mindössze hetvenöt tagja szétszórta és kis területen gazdálkodik. Gondot jelent, hogy egyre több borus pince válik használhatatlanná. A borszőlőt Bonyhádra szállítják. Korábban egy német vállalkozó vásárolta fel az abai száraz fehérbort és „Budavár” felíratú címkével ellátva hozta forgalomba az európai piacon. A termelők úgy vélik, hogy ha meg tudnák oldani a helyi palackozást, saját címkével ellátott borukat, mint helyi gasztronómiai specialitást lehetne a Sárvíz térségi vendéglátásban és kereskedelemben értékesíteni. A helyben történő palackozás a kis mennyiség miatt nem tűnik rentábilisnak, de a bérpalackozás könnyen megoldható probléma. (T)

A szőlő hasznosításának másik kitérési pontja lehet a gazdák számára a szőlőmag kozmetikai célra történő hasznosítása. (T)

◆ A térségre ma a szántóföldi művelés jellemző. *A térségben* megközelítőleg 20.000 ha termőföld van, amelynek 64 százalékán gabonát, elsősorban kukoricát és búzát termelnek. A földek átlagos aranykorona értéke 27,08 AK. A jellemző vállalkozói méretű életképes magángazdaság 50-60 ha területű. A kistérségben 543 ha öntözésre berendezett terület van, amely tovább növelhető (Sárvíz, Sárvíz-malomcsatorna). (S, O)

A térség legnagyobb mezőgazdasági vállalata a Kajtor-völgye Mezőgazdasági Szövetkezet. A szövetkezet 3800 ha földterülettel rendelkezik, melynek csak elenyésző részén folyik növénytermesztés, fő profilja az állattenyésztés, mely egy kb. 600 szarvasmarhát számláló tejtermelő tehenészetből és évi 7000-es sertésenyésztésből áll.

◆ A rendszerváltást követő privatizációs folyamat következtében a térségben a magántulajdon vált meghatározóvá. A megélhetésre alkalmas méretű családi gazdaságok száma alacsony. (W) Az 1996-ban Abán megalakult Gazdaszövetkezet ma már a gyakorlatban nem működik. (W)

A korábbi államigazdaság két részre szakadt. A növénytermesztés Sárszentmihályon folytatódik, míg Abán a privatizálásnak köszönhetően két olasz tulajdonú vállalat jött létre: Pannon Farm Kft. és az Agro-Aba Kft

- *Pannon Farm Kft.*: a hajdani állami gazdaság tehenészetét és a takarmány előállítására szolgáló földterületet foglalja magába. Az 1998-ban még Magyarország egyik legjelentősebb tehenészete az elmúlt években folyamatosan leépült. Ma már csak 600 tehén van, a tejet a SOLE vásárolja fel. A termelés növelése lehetséges, mert a tejkvóta évi 4.800.000 liter, de teljesítéséhez további földterületek bérlésére lenne szükség a takarmány előállítása miatt. A vállalat nem foglalkozik hústermeléssel, csupán a bikaborjúk kerülnek eladásra.(évente átlagosan 380 borjú). A Pannónia Farm Kft. tulajdonában ma 300 ha szántó és 300 ha erdő, rét és mocsaras földterület van. A hajdani kiterjedt gyümölcsöst a tulajdonos kivágatta. A tehenészet fejlesztési

lehetőségei elsősorban az alapanyag termelés és az elsődleges feldolgozás irányában kecsgetők (pl. ömlesztett sajt tömbben). A tulajdonos érdektelensége miatt a kft. fejlesztése stagnál.

- *Agro-Aba Kft.*: Az olasz tulajdonú vállalat növénytermesztést folytat 3200 hektáron. A tulajdonos a fejlesztés mellett kötelezte el magát, s jelenleg is folyik egy központi telephely kialakítása, mely egy 180 milliós beruházást jelent.

Jelentős tartalékok vannak az állattartásban: juhtenyésztés, a mocsaras területeken esetleg bivalytartás, haltenyésztés. (O) Ez utóbbi ágazat fejlesztése csak a vizes élőhelyek rekonstrukciójával szoros összefüggésben lehetséges. A térségben kihasználatlanok a legelőterületek, holott kiterjedésük és minőségük alkalmas az extenzív állattartásra. Jelenleg csak néhány vállalkozó foglalkozik juhtenyésztéssel. A térségben bár sokan tartanak állatot, nincs vágóhid.(W)

Az agrárium fejlesztésének másik iránya a térségben az erdő és vadgazdálkodás. A Sárvíz térségen belül Soponyán működik a VADEX Mezőföld Rt. telepe. Abán a vadállomány kicsi. Az erdők magánkézben vannak.

A mezőgazdaság fejlődésének megoldásra váró akadályai:

- a földtulajdon viszonyok nem egyeznek a földhasznosítási koncepcióval
- nem tisztázott hol húzódik majd az ökofolyosó: mely földterületek kerülnek kivonásra a művelésből, hol kell az eredeti állapotot visszaállítani

Pozitív irányú változásnak tekinthetjük, hogy az elmúlt években Abán megindult a földforgalom és elkészítés alatt áll a földhasznosítási terv is.

5.6.2 Idegenforgalom, turizmus

Az idegenforgalom és a turizmus fejlesztését a Széchenyi terv a magyar vidékfejlesztés fókuszába állította. Az elmúlt évek tapasztalatai megmutatták, hogy a turisztika a fejlesztések azon tipikus területe, ahol a térségi összefogás és együttműködés meghatározó szerepet játszik. Nem elég szép természeti adottságokkal, jól kiépített vendéglátásra alkalmas infrastruktúrával vagy jelentős műemlékekkel rendelkezni. Mindezt a turisták igényeihez és elvárásaihoz igazított „turisztikai terméként” el is kell adni. Éppen ezért Aba és a Sárvíz kistérség helyzetelemzésénél az idegenforgalom hazai tendenciáiból kell kiindulnunk, mert csak ennek függvényében határozható meg a helyi adottságok valós értéke. Az utóbbi években az alábbi tendenciák körvonalazódtak:

- Magyarország egyre kevésbé tartozik a nyári főszezon üdülések célterületei közé. Várhatóan a második, harmadik szabadságot igénybe vevő, elő- és utószezonban utazó

turisták célpontja lesz. Ez azt jelenti, hogy a beutazók választása programorientáltabb, földrajzilag pedig kisebb területre koncentrálódik.

- A külföldi turisták motivációi megváltoztak. A *tömegturizmus helyett a versenyképes, egyedi vonzerőn alapuló, exkluzív turisztikai termékek szerepe növekszik.*
- A hazai idegenforgalom legerősebb részterületei, a *kulturális turizmus, a gyógyturizmus, a kongresszusi turizmus valamint a gasztronómiai érdekességre építő turizmus.* E tekintetben a borturizmus kiemelendő.
- Egyre nagyobb az érdeklődés a sporttevékenységgel vagy/és kulturális rendezvényekkel összekötött néhány napos programok iránt.
- Külön kategóriát képvisel az ismereteket bővítő, tudást fejlesztő turizmus

Összességében úgy is fogalmazhatunk, hogy a hagyományos üdülést és pihenést napjainkra felváltotta az „élmény turizmus”. Ennek a tendenciának következménye a falusi turizmus terjedése. A fent felsorolt lehetőségek közül Aba és a Sárvíz kistérség az utóbbi három kategóriában lehet versenyképes.

	Vendéglátó helyek száma	Ebből		Kereskedelmi szálláshely		Magánszálláshelyek	
		Étterem, Cukrászda	Bár, borozó	férőhely	vendég- éjszaka	férőhely	vendég- éjszaka
				1000 lakosra		1000 lakosra	
Székesfehérvári kistérség	652	429	137	11	555	1	71
Fejér megye	1811	1232	397	26	750	9	466

10. ábra: Vendéglátói kapacitás és a szálláshelyek kihasználtsága
(Forrás: KSH-2001)

◆ Aba és a Sárvíz kistérség turisztikai előnyei közé kell sorolnunk az elmondottak tükrében azt, hogy közel fekszik Székesfehérvárhoz és mind közúton, mind pedig vasúttal könnyen megközelíthető. (S) Ez lehetővé teszi, hogy a megyeszékhelyet felkereső turisták számára 1-2 napos programokat nyújtson. Ennek azért van jelentősége, mert a kistérségben ma még teljesen hiányoznak a vendégfogadás magas színvonalú feltételei. (W) Abán jelenleg a község központjában álló Sárvíz fogadó, a 63-as út mellett álló Nyárfás fogadó nyújt megfelelő szálláshelyet. A magáneros szálláshelyek sorában említésre méltó a nemrégiben megnyílt ún. Kollár kúria (Dravec Zoltán lovas panziója), ahol a lovas turizmus speciális lehetőségére, a fogathajtásra is mód van. A térség vendégfogadásának akutt problémáján fog még enyhíteni az Abán megépítésre kerülő új fogadó (forrása a Széchenyi terv). (O)

	Vendéglátóhelyek száma
Aba	16
Csász	3
Kálóz	8
Kisláng	5
Sáregres	2
Sárkeresztúr	8
Sárszentágota	3
Soponya	8
Tác	2
Sárvíz kistérség	55
Összesen	

11.ábra: Aba és térsége vendéglátóhelyeinek száma
(Forrás: KSH-2001)

◆ A kistérség egyik legjelentősebb turisztikai értékét képezi a Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet, amely elsősorban az ökoturizmus és az oktató, vagy tudásfejlesztő turizmus fejlesztését teszi lehetővé, kiegészítve a Sárrét és a szomszédos sárbogárdi kistérségben fekvő Rétszilasi tavakhoz vezető programokkal. (S) A koncepció kialakítása a kistérségek közötti együttműködés szép példája lehet. (O)

Továbbgondolásra szorul a horgász-, a lovas- és a kerékpárturizmus fejlesztése is. A térség jelentős kerékpárút fejlesztésbe kezdett. Aba 14,7 millió forintot nyert pályázati úton kerékpárút építésére. A kistérségen belül kiemelendő a Székesfehérvár és Tác (Gorsium) római kori romjait összekötő kerékpárút. Gorsium fontos eleme a megye kulturális programjainak. Az április végén- május elején megrendezésre kerülő Florália a kistérség fesztiválprogramjainak kiemelkedő eseménye, csakúgy mint a már évek óta rendszeresen megrendezett Aba Napok, vagy a Sárvíz Nap (S)

(O) Továbbgondolás tárgya lehet a jövőben a térségi alapon szervezett Sárvíz-völgye fesztivál, amely a kistérség minden települését bekapcsolja a kulturális és gasztronómiai rendezvényekbe. Nagy előny lenne turisztikai szempontból, ha a térségi programok nem egyszerre és egy helyen, hanem időben és térben elhúzódva szerveződnének, esetleg egy-két falu összefogásával. Az kiváló lehetőséget adna az idegenforgalmi időszak megnyújtására (tavaszi, nyári, őszi fesztivál).

(O) Akár nemzetközi turisztikai értéket képezhet a meghatározott rendszerességgel rendezett fogathajtó verseny, megfelelő díjalapítással. A térségben szakértői vélemény szerint jó lehetőség kínálkozik megfelelő versenypálya kialakításra. Ma még a versenyszervezés tárgyi

feltételei nem adottak. A térségben több magángazdaságban is tartanak lovat. Viszont hiányzik a lovasturizmus szervezett működtetéséhez szükséges együttműködés a gazdák között. (W)

(O) A turisztikai fejlesztések központi eleme a faluturizmus és az Aba területén feltárt hévíz élményfürdővé fejlesztése (Aquaprofit Kft.) valamint az ehhez kapcsolódó sportcentrum kialakítása. A projekt megvalósítása Aba gazdasági és turisztikai fejlődésének egyik kiugrási lehetősége. A hévíz hasznosításának továbbgondolásában fontos elem lehet a gyógyturizmussal összekapcsolható egészségügyi fejlesztés (rehabilitáció, egészséges életmód stb.). Ezek tovább erősítik az ökoturizmus és a sportturizmus megerősödésének esélyeit és szervesen illeszthetők a kistérség adottságaihoz.

(O) Különösen alkalmas lenne a falusi vendéglátásra Belsőbáránd, ahol a táj szépsége, a halastavak és a jellegzetesen falusi életmód vonzó környezetet jelentenek az idelátogatók számára (horgászparadicsom kialakítása). A falusi turizmus fejlesztésének egyik sarkalatos pontja a lakosság érdekeltsége, aktív részvétele és a vendéglátásban való jártassága. E téren komoly hiányosságok vannak a térségben.(W) A turizmus fejlesztés másik kiemelt helye Bodakajtor: a közelben fekvő élményfürdő kiépülése és a természeti adottságok alapján itt lehet kialakítani Aba nagyközség üdülőövezetét, amelynek középpontját a felújítás alatt álló Zichy kastély és a víztorony együttese alkothatja.

(O) Átgondolásra vár miként lehetne a börgöndi repülőteret bekapcsolni a turisztikai programokba és fejlesztésekbe. A sportrepülés biztosítását törvény írja elő, s bár ez komoly problémákat okoz a repülőter gazdasági célú működtetésében, a sportturizmus szempontjából vonzerőt jelenthet.

(T) A fejlesztések során a legnagyobb veszélyt a természeti környezet túlterhelése okozhatja. A Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet mint szabályozó rendszer korlátokat állít a turisztikai fejlesztéseknek. Ezért is fontos lenne az ökofolyosó területének mielőbbi kijelölése.

A helyi turizmus kialakulása fontos szerepet játszhat Aba és az egész kistérség arculatának kialakításában, a térségi identitástudat alakulásában, a térségi kohézió erősödésében és nagymértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy Aba várossá fejlődése ne a hazai történelemből már ismert elrettentő városfejlesztések sorát bővítse, hanem a magas szintű intelligens szolgáltatásokra épülő, a város fogalmának új minőséget adó, jövőbe mutató példája legyen az egész régió számára. (O)

5.7 Társadalom

5.7.1 Foglalkoztatottság és szociális ellátás

5.7.1.1 Munkanélküliség

Székesfehérvár gazdasági fejlődése rányomja bélyegét a térség foglalkoztatottságára is. A kistérségben élő aktív keresők 56, 7 százaléka ingázó. Ez a fogyasztói erő megközelítőleg 50 százalékának kiáramlását jelenti a helyi gazdaságból és visszafogó erő a szolgáltatások minőségi fejlesztésében. De negatívan hat a települések belső társadalmi kohéziójára is. (W)

A kistérség aktív felnőtt lakosságának mintegy 10 százaléka munkanélküli, ami elsősorban a szakképzetlenségnek tudható be, hiszen Székesfehérvár munkaerő felszívó képessége nagy, és az utóbbi években munkaerőhiány alakult ki. A munkanélküliség elsősorban a korábban mezőgazdaságban foglalkoztatottak között jelentkezik. Aba térségében 1994-ig az állami gazdaság több mint 800 főt foglalkoztatott. A privatizációt követő változások eredményeként kb. 50 fő számára maradt munkalehetőség. (A Pannón Farm Kft. tehenészetében mindössze 24 főt alkalmaznak). A helyi vállalkozások, többsége egyéni és családi gazdaság, akik önfenntartásra rendezkedtek be.

	Aktív keresők száma	Lakóhelyükön dolgozók száma	Ingázók aránya (%)
Sárvíz kistérség	5995	2594	56,7
Székesfehérvári ktg. (megyeszékhely nélkül)	21231	8147	61,3

12.ábra: A lakóhelytől távol dolgozók aránya

(S) A székesfehérvári kistérségben, a megye székhelyet is beleértve, a *munkanélküliségi* ráta 2000-ben 4,1 százalékos volt, jóval alacsonyabb az országosan mért 6,4 és a megyei 5,1 százaléknál. A tartósan munkanélküliek aránya 1,9 százalék. Ez Abán 17 fő tartós jövedelempótló ellátását jelenti. A *tartósan munkanélküliek*¹⁹ többsége alacsony iskolázottságú (8 osztályt vagy még azt sem végzett), ami nemcsak jelenlegi munkaerő piaci pozícióikat határozza meg, hanem jövőbeni esélyeiket is rontja, hiszen többségük alkalmatlan az át- vagy továbbképzésre.(W,T)

A szellemi foglalkozásúak aránya a székesfehérvári kistérség munkanélküliségében 24,8 százalék, az előző évekhez képest növekedett (1996-ban 23,8 % volt). Aba jövője szempontjából ennek elsősorban azért van jelentősége, mert az adatok tükrében már rövidtávon is vonzást gyakorolhat és új perspektívát nyújthat a térségben élő munkanélküli értelmiségiek számára.²⁰
(O) Az ingázók számának csökkentésére és a képzett munkaerő vonzására

¹⁹ A tartósan (azaz 180 napon túli) munkanélküliek aránya 1998-ban *hivatalosan* 1,8% volt.

²⁰ A szellemi foglalkozású munkanélküliek összetételére csak megyei szinten vannak adatok. Legmagasabb, 11 % fölött vannak az ügyintézők, de a vezető beosztásúak körében is 1% fölötti a munkanélküliség.

különösen a börgöndi repülőtér beruházása és a turizmus fejlesztéséhez kapcsolódó szolgáltatói szféra kiépítése tűnik a legalkalmasabbnak.(O) Az abai önkormányzat évek óta tudatosan törekszik arra, hogy a közintézményeiben dolgozók letelepedjenek a községben. Ennek a politikának látványos jelei mutatkoznak meg az oktatás és a kulturális élet számos területén.

5.7.1.2 Egészségügyi és szociális ellátás

Aba pénzügyi helyzete szorított. Ezért a költségvetés prioritásait az oktatás és a kultúra kiemelt támogatása mellett az orvosi és szociális ellátásra helyezik.

Az önkormányzat a rászoruló családokat ún. „természetbeni”, csak a gyerekek számára igénybe vehető juttatásokkal támogatja. A közétkeztetést az önkormányzati tulajdonban lévő Fórum Étterem biztosítja.

◆ A községben családjóléti és szociális gondozó szolgálat is működik. De az idősek számára sem Abán, sem pedig a kistérségben nincs szociális intézmény. A tervek szerint a jelenlegi református parókia helyén fog felépülni az új, korszerű ellátást biztosító idősek otthona.

◆ A községben 2 házi orvos dolgozik vállalkozói formában, de az önkormányzat segítséget nyújt számukra. Az orvosi körzetek ellátják Bodakajtott és Belsőbárándot is. Az egy házi orvosra jutó lakosok (gyerekekkel együtt) száma a megyei és a statisztikai kistérség átlagát jóval meghaladják. Ezért is tervezik a gyermekorvosi szakrendelés megszervezését. Az orvosok munkáját számítógépes nyilvántartás segíti.

5.7.2 Oktatás és képzés

A lakosság iskolázottsága, képzettsége is az oktatási intézmények fejlesztése a legközvetlenebbül hat a térség és a község gazdasági versenyképességére, de kulcsfontosságú tényező a társadalmi haladás, illetve az esélyegyenlőség szempontjából is. Az információs társadalom és a tudásalapú gazdasághoz nélkülözhetetlen innovatív környezet kialakításának egyik legfontosabb pillére az oktatás.

A régió képző rendszerében az utóbbi években a jogszabályi változások és a munkaerő-piaci igények következtében jelentős átstrukturálódás és modernizálódás ment végbe. Ez természetesen a székesfehérvári kistérség képzettségi színvonalára, a fiatalok elhelyezkedési esélyeire is pozitívan kihat. Az elvégzett átlagos osztályszám a kistérség 10 évesnél idősebb népessége körében 9,32, magasan meghaladja a megyei (8,85 osztály) és az országos átlagot.(S) A fiatalok többsége

szakmunkás vagy középiskolai végzettséget szerez. Csak kevesen folytatják tanulmányaikat főiskolán vagy egyetemen.(W)

A kistérség oktatási struktúrájára a Székesfehérvár centrikusság a jellemző. A Sárvíz kistérség településein a tanulási lehetőségek ma még az általános iskolára korlátozódnak. Közép- és felsőfokú oktatás legközelebb Székesfehérváron van.

◆ Az abai *Aba Sámuel Általános Iskola* 550 diákjával és harmincfős nevelőtestületével a Sárvíz kistérség legnagyobb oktatási intézménye. Az elmúlt négy év alatt – a pozitív természetes szaporulatnak és vándorlási aránynak valamint a külső településekről bejáró diákok nagy számának köszönhetően - a tanulói létszám erőteljesen megnövekedett (470-ről 550 főre). 2002-ben 80-85 elsőosztályos beiratkozása várható, és legalább három osztályt kell indítani.(S) Öröm az örömben, hogy az iskola már amúgy is akuttá vált helyhiány problémája tovább súlyosbodik. A tanítás három helyen, az alsó osztályokban váltott időbeosztásban zajlik. (W) Az iskola bővítése a tetőtérben kialakítható 10 osztályteremmel és egy sportcsarnokkal megoldható lenne.(O)

(S) A *sport* ráépül az iskola életére: leginkább a futball – az iskola a Bozsik program egyik alközpontja – és a kézilabda bíró hagyományokkal. Az iskolában gyógy-testnevelési centrum is működik. Az uszodai foglalkozásokat Székesfehérváron tartják.

(S) A megyében elsőként kezdték el a *számítástechnika* szaktantermi oktatását. 13 számítógéppel és internet-hozzáféréssel rendelkeznek. A további fejlesztésekre MEH pályázatot nyertek. Ugyancsak önkéntes alapon a harmadik osztálytól kezdődően indul a *német nyelv* oktatása. Az *angol nyelv* oktatása szakköri keretek között történik. Az iskola nyelvi laboratóriummal és saját könyvtárral valamint három tele-videoval is rendelkezik.

(S) Informatikai oktatás öt képzett pedagógus irányításával zajlik (ELCD szintű képzés) a *felnőtt lakosság számára*. A lakossági PC-k számára vonatkozóan nincsenek pontos adatok, de a gyerekek felének otthon van számítógépe.

◆ A *Sárvíz Művészeti Alapiskola* Aba egyik büszkesége. Az iskolát 1994-ben a nagyközség alapította. Az oktatás ma már Sárvíz kistérségre, sőt azon túlra is kiterjedt. Csoportok alakultak Székesfehérváron Iszkaszentgyörgyön, Enyingen, Gárdonyban, Szabadegyházán és Sárbogárdon is. A diákok korösszetétele: 6 – 22 év. Az iskola tanulói létszáma 1022. Abán 260 gyerek vesz részt művészeti képzésben. (S)

Az oktatói létszám 40 fő, de csak 10 tanár dolgozik főállásban. Sokan járnak ki Székesfehérvárról órát tartani. Ez komoly problémát jelent a szervezés és működtetés terén.(W)

A foglalkozások 66 csoportban folynak *zene* (népzene: citera, zongora, hegedű, fúvószene) *tánc* (néptánc, balett, modern és társas tánc) *képző- és iparművészeti* (fafaragás, fazekasság, népi hangszerkészítés, tűzzománc, makett és papírtárgy készítés, festészet, grafika, kézműves előképzés) valamint *drámai* (bábjáték) tanszakokon. Az oktatás a hagyományostól eltérően elméleti és

gyakorlati tárgyakból áll, amelyben a kreatív alkotó munka nagy szerepet játszik. Az iskola fő céljának tekinti a tehetségfejlesztésen túl, hogy diákjai megismerjék saját és a rokon népek kultúráját, a helyi hagyományokat és az élő népszokásokat. A tanulmányi átlag 4 fölött van, az iskola hallgatói körében a továbbtanulási arány 50 százalékos. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a diákok pályaválasztását döntően befolyásolja az iskola által nyújtott képzés, amely a hangsúlyt mindenképp a művészet szeretetére és megértésére, az általános műveltség megszerzésére helyezi. (S) Az oktatás eredményességét és magas színvonalát bizonyítja az Országos Népművészeti Tanulmányi Versenyen, a Művészeti Alapiskolák Képző- és Iparművészet tagozatán tanuló hallgatók számára kiírt országos versenyen és az Országos Zeneiskolák és Művészeti Iskolák számára rendezett versenyeken elért eredmények.

Az iskola tehetséges tanulóiból kerülnek ki a művészeti csoportok tagjai Sárvíz Fúvószenekar, Sárvíz Néptánc Együttes, Sárvíz Citerazenekar, a Mazsorett csoport. A népzenei oktatás eredményességét és népszerűségét mutatja, hogy a térségben három citerazenekar is működik. A művészeti együttesek több országos elismerést szereztek az elmúlt évek során.

Az iskola nem rendelkezik saját épülettel. Jelenleg az abai Kultúr Közösségi Ház ad otthont a foglalkozásoknak. Az iskola teljes költségvetése 50 millió forint évente, amely az önkormányzati támogatásból, a fejkvótából valamint az éves hallgatói térítési díjakból tevődik össze.

Az iskola legnagyobb gondja, hogy kinőtték az amúgy is zsúfolt Kultúr Közösségi Házat. A továbbfejlődéshez saját épületre van szükség. Az épület terve már elkészült, és meg van az önkormányzat által kijelölt telek is. A fejlesztéseket egy olyan középfokú művészeti iskola irányába szeretnék folytatni, amely olyan, a térség igényeihez igazodó szakmai végzettséget biztosít a tanulók számára, amelyben művészeti képzettségük is hasznosul (pl. képkeretkészítő, asztalos, stukkókészítő stb.). (O) A képzés leginkább az USA-ban ismert gyakorlat európai és helyi adottságokhoz illesztett változata. A megvalósítás érdekében együttműködési megállapodás készül az arizoniai egyetemmel.

Az iskola számára lehetőséget látunk arra, hogy amennyiben a Kodolányi János Főiskolán a művészeti szak létrehozásának terve akkreditációt nyer a két intézmény között összehangolt együttműködés alakuljon ki az új pedagógiai és tehetséggutatói módszerek fejlesztése, terjesztése és országos szintű bevezetése érdekében. Talán nem túlzás azt állítani, hogy a Sárvíz Művészeti Alapiskola sikerei elsősorban annak a kreatív gondolkodásnak és módszernek köszönhetők, amely alapja lehet a magyar népi kultúra és művészeti képzés „Kodály módszerének”. Az együttműködés lehetőséget nyújthat a tehetséges tanítványok felsőfokú tanulmányaihoz, ugyanakkor erősíti azoknak a kistérséghez való kötődését, letelepedését.

Az iskola másik ígéretes terve az *abai falumúzeum* létrehozása a Cügeréten. Az elképzelések szerint a „skanzen” egész évben lehetőséget nyújt a helyi népművészeti emlékek – lakóépületek, műhelyek és tárgyi emlékek - megtekintése mellett a népi mesterségek (fazekasság, szövés, kosárfonás, bőrművesség, csuhézás, asztalos, kovács és bognár mesterségek) oktatására is. Már maga a skanzen felépítése is szerves részét fogja képezni a pedagógiai munkának, amennyiben azt a Sárvíz Művészeti Alapiskola diákjai és az érdeklődők részvételével kívánják megvalósítani. Az abai falumúzeum a helyi turizmus fellendítésének is fontos eleme lehet. (S)

◆ Aba kreativitásra és a képességek fejlesztésére épülő, rendkívül korszerű oktatási koncepciója már az *óvodai nevelésben* is megnyilvánul. A képességfejlesztő foglalkozások mikro-csoportokban zajlanak. Külön programokat szerveznek az átlagostól eltérő képességű gyerekek számára. A felsőfokú végzettségű óvónők szakmai munkáját az iskolával és a Sárvíz Művészeti Alapiskolával történő együttműködés keretében külső szakemberek is segítik: gyógytestnevelés, Írisz mozgásterápia, logopédus, majorett képzés, néptánc, ének. Hetente egy alkalommal külön foglalkozást tartanak a diszlexiás gyerekek számára. (S) A gyerek szociális háttere igen eltérő. Több mint egy harmaduk szociális segélyből élő családi környezetből érkezik. Az önkormányzat kiegészítő családi pótlékkal támogatja őket, amely a határozat értelmében csak természetben és közvetlenül a gyerekekre fordítható. (S)

Miként az Általános Iskola, az óvoda is jó hírnévnek örvend a kistérségben. (S) Az intézmény legnagyobb problémája a helyhiány. Jelenleg a 150 férőhelyen 210 gyerekek hat csoportban foglalkoznak. A csoportok létszáma rendkívül magas (36 fő). (W) Az épület állagmegóvása és bővítése folyamatban van.

Aba oktatási rendszerének életében új fejlemény az önkormányzat kezdeményezésére megindult tárgyalássorozat az ETALONSPORT országos utánpótlás-nevelő programjához való csatlakozás ügyében. A program célja az utánpótlás és a tehetségnevelés komplex formájának meghonosítása, a sport szeretetének terjesztése és az egészséges életmódra való nevelés mellett a program megvalósításához szükséges infrastrukturális beruházások megvalósítása a hazai óvodákban és általános iskolákban (futballpálya, tornaterem, kondicionáló terem, sportorvosi rendelő, bio-szauna, bio-büfé, könyvtár stb.). A nevelés középpontjában a labdarúgás és a ritmikusgimnasztika áll, amely a mindennapi óvodai és iskolai oktatásba beépített emelt számú tornaórák, és sportfoglalkozások keretében valósul meg.²¹ Aba csatlakozása az Etalonsport programhoz szerves folytatása annak az

²¹ A programot a VARGAZOLI FC RT. kezdeményezésére és támogatásával létrehozott ETALONSPORT Magyarország Alapítvány szervezi. Az országban már több Etalonsport

ifjúságközpontú, a hagyományokat ápoló és ébren tartó oktató-nevelő helyi politikának, amelynek eredményeként a nagyközség oktatási intézményei nem csak a térségben, hanem az egész megyében kiemelkednek.

5.7.3 Kulturális élet

◆ Aba kulturális életének legfontosabb központja a *Kultúr Közösségi Ház*. Épületében kap helyet a szervezetileg önálló Tanka János Könyvtár és mint bérelő, nyolc éve itt működik a Sárvíz Művészeti Alapiskola, a Sárvíz TV stúdiója és a helyi kábeltévé központ. Mindez az épület zsúfoltságát eredményezi és a kulturális rendezvények szervezését megnehezíti. (W)

A Kultúrház keretében számos egyesület működik: Pávakör, Citerazenekear, Aerobik, Baba-Mama Klub, Nyugdíjas Klub, sakk stb.

Az épület egy 250 fős helyes színházteremmel rendelkezik. Kiállítási helységgé a színházterem előterét használják. A kulturális rendezvényeket a Sárvíz TV közvetíti.

Szervezetileg a Kultúrhoz tartozik a belsőbárándi és a bodakajtori kultúrház is. Belsőbárádon az épület felújítása megtörtént, a működés folyamatos. A hét minden napján van játszóház, valamint rendszeresen szerveznek rendezvényeket. Bodakajtoron a volt munkásszállás épülete most van átalakítás alatt.

Az együttműködésük különösen jó az általános iskolával (közös farsangi felvonulás, részvétel az Aba napok rendezvényein stb.)

◆ A *Tanka János Könyvtár* bár intézményileg önálló, a Kultúrház épületében került elhelyezésre. Nevét az egykori nagy tiszteletben álló könyvtáros tanítóról kapta. 12. 000 kötetes könyvvállománnyal rendelkezik, 15-20-féle folyóiratra van előfizetésük. A könyvtár értékes részét képezi a helytörténeti gyűjtemény. Az iskolával együttműködve segítik a honismereti szakkör és a nyári honismereti tábor munkáját, és aktívan részt vesznek a kultúrház által szervezett programokban (kiállítások, kirándulások). (S)

Saját rendezvényeik sorában közkedveltek az író olvasó találkozók, meseverseny a gyerekeknek, „Keresd a könyvtárban” verseny stb. Annak ellenére, hogy az iskola maga is rendelkezik saját könyvtárral, sok a gyereklátogató. A könyvtári rendezvényeket a helyi kábeltévé is közvetíti. (S)

A könyvtárnak 300 állandó olvasó tagja van. A könyvtári kölcsönzésen túl egyéb szolgáltatásaik: a fénymásolás és a könyvtárközi kölcsönzés. Számítógép nincs a könyvtárban, hagyományos, kézzel írott katalógusrendszerük van. (W)

A helytörténet kutatás egyik hiányossága, hogy még nincs Aba monográfia, pedig a gyűjtemény elegendő anyagot tárol a község történet feldolgozásához. Helyi kiadásban jelentették meg Tanka János Abáról szóló írásával egyetemben és Fejes Ádám lelkipásztor költő verseit. (W)

Általános Iskola működik Budapesten (XVIII.ker.), Pécssett, Eger (Tinódi Ált.Isk.).

A kultúrház szívesen segítene a könyvtárfejlesztésben főleg azzal, hogy a művelődési intézmények részére több olyan pályázati lehetőség, amely a könyvtár számára kihasználható lenne. Akadályt jelent viszont az, hogy a két intézmény szervezetileg nem kapcsolódik egymáshoz. (O)

Megoldandó probléma a könyvtár esetében is a helyhiány. Különösen a helytörténeti anyag bemutatása miatt szükség lenne még egy helyiségre. (W, O)

◆ Aba és a Sárvíz kistérség legjelentősebb rendezvényei: Aba Sámuel Napok, Aba Napok és a Sárvíz Nap. A község intenzív testvérvárosi kapcsolatokat tart fenn: Batterkinden (Svájc), Ebergötzen, Holzerode (Németország) Werbkowice (Lengyelország), Vízkelet (Szlovákia), Borszék, Szamosújvár (Románia), Yzeure (Franciaország)

5.7.4 Civil szervezetek és Egyházak

Aba civilszervezetei aktívan jelen vannak a község és a térség életében. A rendszerváltást követően a már korábban is működő egyesületek mellett a civilszervezetek sokasága alakult: 22 egyesület. Ezek száma mára már jelentősen csökkent, de jól mutatja a helyi lakosság érdeklődését a közügyek és a közösségi kérdések iránt. Civil kezdeményezésre indult meg 1994-ben a mára már mikro-térséggé szerveződött Sárvíz menti együttműködés. A sport és kulturális rendezvények jó alapot szolgálnak a partneri viszony kialakításához és a kistérségi identitás erősödéséhez. E téren a Sárvíz Művészeti Alapiskola szervezeti struktúrája és a hagyományok ismeretére építő oktatási rendszere mintaértékű, mert elősegíti a helyi kultúra tiszteletét és szeretetét, ápolásának igényét (S)

◆ Aba civilszervezetinek sorában fontos szerepet játszanak a *sport hagyományok*. Különösen a futball és a kézilabda szeretete és művelése hangsúlyos (Aba FC, Kanyar FC, Öregfiúk FC, Öregfiúk Kézilabdacsapat, Sportszerető Öregfiúk.). Mindkét sportágban van öregfiú, felnőtt és ifúsági csapat. Az Aba napok rangos térségi eseményének számít az Aba Sámuel kézilabda torna és a futballmérkőzések. A sportegyesületek között meg kell még említeni az Abai Horgász Egyesületet, az Abai Vadász Egyesületet, a Lovas Klubot és a dinamikusan fejlődő Természetjáró Kört.

Aba társadalmi életében a legjelentősebb és munkáját tekintve az információs társadalom fejlesztése szempontjából meghatározó a Vitalitás Egyesület. Az ő kezdeményezésükre és közreműködésükkel jött létre az abai teleház, de ők működtették korábban az Abai Híreket is. Fontos szerepet játszik a község életében még az Abai Polgárok Egyesülete, amely a helyi vállalkozókat és értelmiségieket fogja össze.

A bortermelők és szőlős gazdák tevékenységének koordinálását két szervezet a Hegyközség és az Abavin Egyesület vállalja fel.

Végezetül, de nem utolsó sorban kell emelnünk a Pátria Kör tevékenységét. Gyűjtő munkájukkal, a helyi hagyományok és tárgyi emlékek gyűjtésével az ő munkájuk adhat alapot arra, hogy Abán az információs társadalom ne egy légtüres térben valósuljon meg. Másként fogalmazva, az egyesület a helyi tudásbázis megteremtésének letéteményese. (S)

◆A civil szféra fontos intézményei az *Egyházak*. Aba lakossága többségében katolikus, kis részben pedig református. Mindkét felekezetnek saját temploma van a községben. Hajdan még iskolát is működtettek. Az iskolai hitoktatásban csaknem minden gyerek részt vesz. A katolikus plébánia központ a szomszédos Sárkeresztúron van, míg a református parókia székhelye Abán található. Az új lelkész nagy hangsúlyt fektet az Egyház közösségformáló szerepére s ennek érdekében fontosnak tartja a multimédiás eszközök felhasználását is. Terveik szerint a templom mellett épülő új parókián számítógépekkel felszerelt és Internet-hozzáféréssel ellátott 34 m²-es közösségi terem fogja szolgálni a híveket. Ez lehetővé teszi, hogy az egyházközség bekapcsolódjon a Református Egyház most készülő eContent programjába.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK	LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Földrajzi , települési adottságok , infrastruktúra			
<p>Kedvező földrajzi elhelyezkedés Természeti erőforrások gazdagsága Hévíz Sárvíz-völgye Tájvédelmi körzet a kistérség egészét összekapcsolja Főútvonalak mentén elhelyezkedő települések Jól működő kistérségi kapcsolatrendszer Aba a kistérség földrajzi centrumában fekszik Jó közúti és vasúti közlekedés Áru és személyszállításra alkalma repülőtér Dinamikusan fejlődő megyeszékhely közelsége A község hármass tagoltsága a várossá fejlődése szempontjából egyedi arculatú „városnegyedek” kialakítására alkalmas Városfejlesztéshez szükséges közművek és infrastruktúra megléte Intranet és Internet kapcsolatra alkalmas saját tulajdonú kábeltévé hálózat Saját TV stúdió Teleház</p>	<p>Ökofolyosó még nincs véglegesen kijelölve</p> <p>Burkolat nélküli belterületi utak</p> <p>Lakosság meggyőzése a repülőtér környezeti ártalmatlanságáról</p> <p>Arctalan városkép A csatornázottság és a szennyvíz elevezetés hiánya.</p> <p>A felnőtt lakosság informatikai írásbeliségének hiányosságai</p>	<p>Élőhelyek eredeti állapotának visszaállítása</p> <p>Melegvíz többirányú hasznosítása Kockázati tőke bevonása a fejlesztésekbe Gazdaságélénkítés , új munkahelyek Aba a kistérség intelligens és információs központjává válhat</p> <p>Bekapcsolódás a megye és Székesfehérvár gazdasági vérkeringésébe</p> <p>Kapcsolódás a megyei és regionális multimédás rendszerhez Aba a kistérség információs központjává és intelligens várossá válhat Kistérségi területfejlesztési és információs központ Belépés az európai intelligens városok szövetségébe, részvétel az EU városfejlesztő projektjeiben</p>	<p>Környezeti hatásokra érzékeny élővilág</p> <p>Tőkehiány</p> <p>A lakosság információs társadalomra való felkészítésének hiánya A szolgáltatások magas ára A helyi társadalom kettészakadása</p>

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK	LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Gazdaság			
<p>A magántulajdon meghatározó szerepe Székesfehérvár közelsége nagy felvevőpiacot jelent a mezőgazdasági termékek értékesítésére, kistérségben működő feldolgozóipari kapacitás Kedvező termőhelyi adottságok</p> <p>Falusi turizmus fejlesztéséhez kedvező természeti környezet Jó közlekedési adottságok</p> <p>Hévíz</p>	<p>Magas az őstermelők aránya Együtműködések alacsony hatékonysága Földbirtokok szétaprózottsága A föld alacsony ára Alacsony jövedelmezőségű termelés Korszerűtlen termelési mód Értékesítési hálózat hiánya A gazdálkodók információ hiánya A területi adottságokhoz képest kevés erdő Mezőgazdasági szolgáltatások hiánya, Alacsony színvonalú helyi szolgáltatások, a jövedelmek nem helyben kerülnek elkötésre Turisztikai értékek kihasználatlansága Műemlékek és műemlék jellegű épületek rendezetlensége A falusi és turizmusban és vendéglátásban járatlan lakosság Kevés a vendéglátásra alkalmas megfelelő szálláshely Turisztikai marketing hiánya</p>	<p>A gazdálkodók új típusú együttműködési rendszerének kialakítása – klaszterek A munkaigényes kultúrák és a feldolgozó háttér fejlesztése Biotechnológiák meghonosítása Extenzív állattartás Zöldség és gyümölcsstermelés, kertészet irányába való fejkesztések</p> <p>Erdő- vad- és halgazdálkodás fejlesztése Erdőtelepítés</p> <p>Ökoturizmus, tudásfejlesztő turizmus, Sport lehetőségek és a turizmus összekapcsolása, Horgászparadicsom</p> <p>Kulturális és gasztronómiai turizmus</p> <p>Gyógyturizmus fejlesztésének lehetősége az egészséges életmód irányába</p>	<p>Tőkehiány Képzetlenség Korszerűtlen termékstruktúra és gazdálkodási mód fennmaradása</p> <p>A belterületi állattartás akadálya lehet a várossá válásnak</p> <p>Környezet túlterhelése</p>

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK	LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Társadalom			
<p>Kedvező demográfiai mutatók Népességvonzó és -megtartó erő Magas gyerekszám Ifjúságközpontú helyi politika Színvonalas oktatás, jól működő intézmények</p> <p>Nagy a megyeszékhely munkaerő kereslete</p> <p>Információs infrastruktúra megléte</p> <p>Kiváló térségi együttműködés A kistérségi társulás rendelkezik fejlesztési koncepcióval Fejlett kistérségi identitástudat</p> <p>Intenzív kulturális élet</p>	<p>Betelepedő családok szociális helyzete</p> <p>Vállalkozáshiányos övezet Ingázok magas aránya Magas a képzetlen munkaerő aránya Strukturális munkanélküliség</p> <p>A felnőtt lakosság információs írásbelisége</p> <p>Kistérségi menedzsment hiánya</p>	<p>Fiatal értelmiségi családok betelepülésének előmozdítása</p> <p>Sárvíz Művészeti Alapiskola középiskolává fejlesztése, együttműködés a megyei és nemzetközi felsőoktatási intézményekkel Felnőttképzés feltételrendszerének megteremtése Vállalkozói kedv élénkítése Innovatív környezet kialakítása Új tudásalapú gazdaság fejlesztése növeli a térség befektetés-megkötő képességét</p> <p>Tartalomszolgáltató ipar Távmunka</p> <p>Kistérségi adatbázis és tudásbázis létrehozása Sárvíz kistérség kulturális rendezvényeinek bővítése és a kulturális turizmus igényeihez alakítása Bekapcsolódás a megyei, regionális és európai művészeti életbe</p>	<p>Helyi társadalom kettészakadása</p> <p>A képzett munkaerő elvándorlásával csökken a község és a kistérség innovációs és vállalkozói képessége</p> <p>Fejlesztésekhez szükséges források hiánya a kistérségi önkormányzatoknál</p> <p>A térségi társadalmi kohézió hiánya miatt a települések egy része nem fejlődik a megfelelő ütemben és leszakad</p>

6 KAPCSOLAT A REGIONÁLIS, MEGYEI ÉS TÉRSÉGI FEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL ÉS EREDMÉNYEKKEL

6.1 Információs társadalom stratégia Közép- Dunántúlon és Fejér megyében

A Közép-Dunántúli Intelligens Régió és az Intelligens Fejér Megye stratégiai programok még viszonylag frissek, 2001-2002-ben készültek el. Ezért nem érdektelen a dokumentumokban felvázolt célok és prioritások rövid áttekintése.²²

6.1.1 Közép-dunántúli intelligens régió stratégia

Célja:

- A regionális információs társadalom kialakítása oly módon, hogy a fejlesztés gazdagítsa az új tartalmak, formák kínálta lehetőségekkel a hagyomány által korábban felépített szerkezetet: a régió egyedi érdekeit, földrajzi és természeti adottságaiban rejlő lehetőségeit, továbbá a tudásállapotát és tudásterítését.
- Lényeges stratégiai elemek a megteremtendő tudásgazdaság, a technológiafejlesztési övezet, a távoktatás új formái, központjai, az információ szabad elérhetőségét lehetővé tévő szélessávú, gyors hálózatok, a teleházak és tudásházak rendszere, illetve az infrastruktúra hatékonyabb kihasználása. A cél az, hogy a folyamatos tanulás és a tudásfelhalmozás erősítse a régió kohézióját, egységét, a régióban élők bizalmát, regionális identitástudatát, s tegye lehetővé, sőt segítse a kreatív alkalmazkodást és a kiegyensúlyozott társadalmi fejlődés fenntartását.

A Közép-Dunántúli Intelligens Régió **stratégia prioritásai** a következők:

- Virtuális Régió (e-önkormányzás és e-közigazgatás);
- Arany Háromszög globális alközpont;
- Közép-dunántúli gazdasági klaszterek programja (járműipari klaszter, turisztikai klaszter);

²² Közép-Dunántúli Intelligens Régió Stratégiai és Operatív programja, SKI, 2001-2002; Intelligens Fejér Megye Stratégiája és Operatív Programja, 2001.

- A tudásalapú gazdaság helyzetének felmérése és elemzése;
- A nemzetközi és regionális szerepkörű csúcsvállalkozások támogatásának stratégiája;
- Közép-Dunántúl Gazdasági Tanácsának létrehozása;
- Regionális Zöld Klaszter program;
- Tudománypark a Veszprémi Egyetemen;
- Korszerű tudások és tudósok programja a Kodolányi János Főiskolán;
- Regionális távoktatási program kidolgozása;
- Közép-dunántúli globális tudásalközponti stratégia elkészítése;
- Regionális virtuális kutatóintézetek;
- e-Egyetem oktatási klaszter;
- Intelligens megye, kistérség, város és falvak hálózatai;
- Teleházak és tudásházak rendszere;
- Hagyomány és hagyománytudat fejlesztés;
- Kis- és középvállalkozások fejlesztése a;
- A királyi városok régiója - Kulturális Klaszter Program ;
- Regionális internetes televízió;
- Közös Cselekvés Egyeztető intézménye.

6.1.2 Fejér megye intelligens stratégiája

A Közép-Dunántúli Intelligens Régió Stratégia prioritásainak figyelembe vételével készült el az Intelligens Fejér Megye Stratégia.

Céltűzések:

- A megye gazdaságának és társadalmának tudásalapú törekvései minél teljesebb támogatást kapjanak,
- a közel fél millió lakosnak minél inkább intelligens életfeltételeket és magas minőségű életszínvonalat teremtsen,
- a megyét Magyarország egyik vezető tudás fejlesztő és technológiai központjává tegye.

Az Intelligens Fejér Megye Stratégia **prioritásai** fontossági sorrendben a következők:

1. Fejér megyei tudásfejlesztési program és ezen belül a Kodolányi János Főiskola továbbfejlesztése

2. A tudásalapú gazdaság fejlesztése és ezen belül az e-gazdaság kiépítése és a kultúraipar megalapozása
3. Az integrált kormányzás fejezetből az e-közigazgatás elterjesztése
4. A lakossági hozzáférés támogatásának projektjei közül a számítógép ellátottság növelése
5. Az intelligens Székesfehérvár programja
6. Az új turisztikai programok közül a Velence tavi intelligens zöld gyűri stratégia
7. A három intelligens kistérség mintaprojekt
8. A tudástársadalom új közösségi intézményei közül a teleházak, az intelligens otthonok és az intelligens civil közösségek együttes fejlesztése
9. Az új médiastratégia megvalósítása, különös tekintettel a megyei internetes televízióra
10. Az IFMS Projektiroda megalapítása
11. Interregionális tudáspolitikai program tervezése

6.1.3 Aba község helyzete és jövője a megye intelligens fejlesztési programjának tükrében

A Fejér megyei stratégia megvalósításának két sarkalatos eleme a megyei információs központ létrehozása (intelligens Székesfehérvár programja) és összekapcsolása a regionális hálózattal, valamint három intelligens kistérségi projekt beindítása.

A most készülő médiastratégia Fejér megye multimédia központjának létrehozását és a kistérségei kábeltévék közös platformjának kialakítását javasolja. A kistérségek kábeltévé hálózatainak platformba történő bekapcsolása az egész megye területén lehetővé teszi a kétirányú, interaktív hálózati rendszerek működtetését. A fejlesztés több ütemben történik majd. Az elkészített hatástanulmány első körben egy kísérleti pilot projekt keretében a székesfehérvári kistérséget, azon belül is Aba és térsége multimédia rendszerének kialakítását javasolja, tekintettel arra, hogy Aba rendelkezik a megyében a legfejlettebb infrastruktúrával és saját stúdióval.

Aba tehát a megyei információs társadalom fejlesztésében mintatárséggé, amelyet az alábbi követelmények megléte tesz indokolttá:

- Székesfehérvár közelsége
- Optikai rálátás
- A község informatikai infrastruktúrájának fejlettsége
- A helyi humán infrastruktúra képzettsége
- Fejér megyei Intelligens települési stratégiai célok
- Aba intelligens települési stratégiai célok

Az információs központ, és a vele együttműködésben dolgozó helyi médiumok összessége rendszert képezve a Közép-Dunántúli régióban, valamint Fejér megye esetében régiós és kistérségi szintű szolgáltatások kiépülését teszi lehetővé, ezáltal a régió kisebb városai, települései politikailag ugyanolyan súlyt képviselhetnek, mint a nagyobb települések.”

„... olyan, mindenki számára előnyös, praktikus, a mindennapi élet számos területén jól kihasználható rendszer, amely élhetőbb környezetet, többszörösen bővülő lehetőségeket kínál a lakosság számára, mind társadalmi, mind pedig gazdasági területen egyaránt. Ezáltal erősíti a régióban oly sokszor hiányolt kohéziót és információcserét.”

médiastarégia)

Ez azt jelenti, hogy *Aba és térsége a megye kiemelt fejlesztési körzete* lesz a jövőben. Mindez feljogosít bennünket arra, hogy az információs társadalom megvalósulását ne a távoli jövőbe helyezzük, hanem úgy tekintsünk rá, mint a közeljövő valóságára. A technikai és technológiai körülmények megléte azonban, bár elengedhetetlen, nem tekinthetünk el a társadalmi, gazdasági és a kulturális szféra felkészítését célzó feladatok számbavételétől sem, amelyek nélkül az információs társadalom és a tudás alapú gazdaság csak utópia marad.

6.1.4 A helyi közpolitika beavatkozási területei²³

Természetesen, mint mindig, most is felmerül a kérdés: mit tehet érdeemben a helyi közpolitika az információs társadalom érdekében, akkor, amikor mind jogi, mind pedig anyagi forrásai korlátozottak? Egyáltalán milyen eszközökkel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a térség innovatív képességét növelje? Aba intelligens város stratégiai koncepciója a

²³ Közpolitika alatt a nem pártpolitikai indíttatású demokratikus választás útján közhatalommal felruházott testületek cselekvési területét értjük, amely a civiltársadalom bevonását és aktív részvételét is magában foglalja. A fogalom használata az uniós gyakorlatban elterjedt. Aba esetében a fogalom használatát az is indokolja, hogy az önkormányzat tevékenységében a pártpolitika fölé emelkedés jellemző.

következő közpolitikai célok meghatározásában jelöli meg a stratégiai program megvalósulását:

- **gazdaságépítés:**

- a területi gazdasági milió sokszínű megújítása és bővítése,
- a helyi erőforrások minél teljesebb hasznosítása,
- az infokommunikációs infrastruktúra helyi kiépítése és a helyi gazdasági tevékenységben való hasznosításának ösztönzése (e-piac, e-kereskedelem, klaszterek)
- a helyi gazdaságfejlesztő tudásbázis kialakítása és annak a kistérségi, regionális és nemzeti információs rendszerekbe való bekapcsolása.

- **társadalomfejlesztés:**

- a lakosság életkörülményeinek és megélhetési (fogyasztási) viszonyainak javítása, (e-kereskedelem, e-közigazgatás, intelligens programok, információs csomópontok, közösségi információs pontok – kioszkok - létrehozása)
- a humán erőforrások bővülő hasznosításának ösztönzése, (Internet hozzáférés lehetőségeinek bővítése, távmunka)
- a lakosság képzettségi szintjének emelése (teleház/tudásház létrehozása, távoktatás fejlesztése,)
- a participáció elvének jegyében a helyi demokrácia kiszélesítése és szoros együttműködés a helyi civil szervezetekkel

- **belső kohézió erősítése:**

- a fejlődési és felzárkózási esélyek biztosítása, (a lakosság elektronikus írásbeliségének megteremtése, távoktatás, képzés és távmunka feltételrendszerének kialakítása)
- a helyi identitás erősítése (helyi tudásbázis kialakítása, a hagyományok erősítése)

- **fenntartható környezeti fejlesztés:**

- a település és a kistérség környezeti (természeti és települési) adottságainak megóvása és az innovációs fejlesztő tevékenység forrásává válásának ösztönzése, (turizmusfejlesztés, hagyományok visszaállítása stb.)
- a fejlesztésekben az ökológia-orientált szemlélet érvényesítése
- új minőségű, az információs kort és a helyi hagyományokat egyaránt visszatükröző, építészeti is kifejező városkép kialakítása

A végcél minden esetben a helyi társadalom és a polgárok igényeinek magasabb színvonalú kielégítése, a társadalmi jólét mellett a jól-lét megteremtése.

6.2 Intelligens városok és térségfejlesztési tapasztalataik

6.2.1 Kapcsolat a Sárvíz kistérség területfejlesztési koncepciójával

Az előző fejezetben vázolt, információs társadalomépítést célzó feladatok megfelelnek és elősegítik a *Sárvíz kistérség vidékfejlesztési koncepciójában* foglalt általános célkitűzések megvalósulását. E célok a következők:

- a térség népességmegtartó erejének erősítése
- a lakosság életminőségének javítása a gazdasági bázis fenntartható fejlesztésével
- közösségi rendszerek kialakítása, közösségi vívmányok megvalósítása
- vonzó vidéki életmód megtartása

A speciális célok két fontos kérdéskör köré csoportosíthatók:

1. Székesfehérvár és a kistérség viszonya:

Alapvetően gazdasági és foglalkoztatási problémák megoldása

- a megyeszékhely dominanciájának csökkentése
- a megyeszékhely közelségéből fakadó előnyök maximális érvényesítése

2. A Sárvíz kistérség kohéziójának erősítése:

- a kistérségi települések közötti kommunikáció erősítése
- a kistérségi együttműködés stabilizálása

Az intelligens területfejlesztés illeszkedik a koncepció célkitűzéseire, előmozdítja, és hatékonyabbá teszi annak megvalósulását, ugyanakkor sajátos eszközrendszerével új perspektívát nyit meg mind a kistérségi együttműködés módozataira, mind pedig a tudásalapú innovatív gazdaság kibontakozására.

Az általános célkitűzések sorában különösen az utolsó pont kelt sokak szemében aggodalmat, hiszen elég nehéz elképzelni, hogy a fejlődés, - különösen Aba esetében a várossá válás, - megvalósítható anélkül, hogy egy erőltetett urbanizáció minden negatív következményétől mentes átalakulás következzen be. Nos, a hagyományos értelemben vett,

elsősorban az iparra telepített városok példáját figyelembe véve valóban nehéz elképzelni, hogy Aba és térsége eséllyel kerülheti el a torzulásokat.

6.2.2 Intelligens városfejlesztés

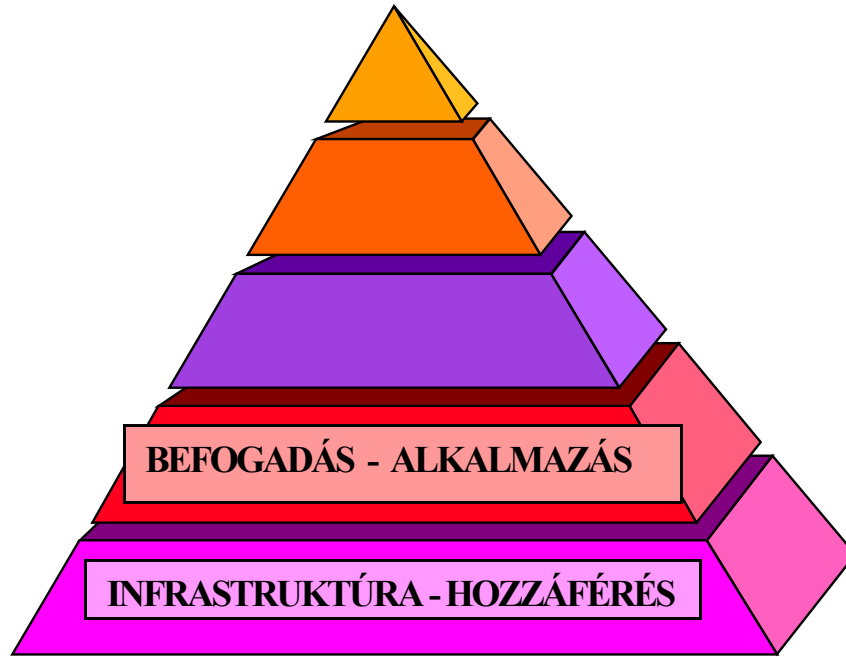
Az intelligens város fogalma azonban merőben más, eddig nem ismert új minőséget jelent a várossá válás folyamatában. Azt is ki merjük jelenteni, hogy átalakulóban van az „urbanizáció” jelentéstartalma is. Az információs kor kikényszerítette életmódváltozás átalakítja közvetlen környezetünkkel szemben fennálló igényeinket. A fiatalok körében már jól érzékelhető az egészséges és esztétikailag is vonzó környezet iránti igény, de megváltoztathatatlanul jelen van a mobilitás, a sebesség, a világ iránti nyitottság és kitérültség igénye is. Melyik irány fog győzni, melyik jelenség válik jellemzővé majd az információs korban? A kérdés annak ellenére nyitott marad, hogy a tudósok a kettő harmonikus ötvöződését vélik látni. Mi viszont Gábor Dénessel együtt valljuk: *„a jövőt nem lehet megjósolni, de fel lehet fedezni.”* Álljon itt tehát most néhány példa arra, milyen válaszokat adott, milyen kitörési pontokat tárt fel az ipari fejlődésben megrekedt vagy azt soha el sem érő, a gazdasági versenyben kudarcot vallott városoknak, falvaknak az információs kor.

Az intelligens város- és térségfejlesztésről hajlamosak vagyunk sematikusán gondolkodni, miként azt az alábbi ábra is mutatja. Ez a hierarchikus építkezés valójában a világon sehol sem adatik meg, mert a forradalmi gyorsasággal fejlődő technika miatt az infrastruktúra, az alsó építőelemek még idő előtt elavulnak és lecserélődnek. Következésképpen a rendszer többi eleme is változtatásra szorul. *Az intelligens városok első generációját* a technika központú gondolkodás és a piramisszerű építkezés jellemezte.

INNOVÁCIÓ

FLEXIBILIS
SZERVEZETEK

KOMPETENCIA

Az intelligens térségfejlesztés ezzel szemben nem hierarchikus rendben, hanem egyszerre több ponton, modulszerűen zajlik. A lényeg, hogy a modulok olyan befejezett önálló egységet alkossanak, amelyek szükség esetén lecserélhetők, a fejlesztésben megjelenő új követelményeknek megfelelően átalakíthatók vagy áthelyezhetők, esetleg lecserélhetők anélkül, hogy a konstrukció egésze működésképtelenné válna. Ez egy sokpólusú, többkimenetű, s főként több dimenziós rendszer, amelynek összetartó erejét maga változás teremti meg. A másik ok, amiért az első kísérletek az információs társadalom létrehozására kudarcot szenvedtek, főleg az Egyesült Államokban, az a fejlesztések multidimenzionális jellegének hiányában keresendő.

A 80-as évek végén, a 90-es évek elején szemléletváltás következett be. A gondolkodásbeli változás sajátos módon nem a nagyvárosokban, hanem a kisebb településeken, a kisvárosok területfejlesztési gyakorlatában körvonalazódik.

6.2.2.1 *Kompetencia és flexibilitás - középpontban a gazdaság*

Egy példa: **Nevada** (Missouri). 8.600 lelket számláló, alapvetően mezőgazdasági termelésre berendezkedett kisváros. A lakosság fő megélhetési forrása az állattartás, kisipar valamint egy 1.200 főt foglalkoztató városi kórház. A kisváros életére a közeli nagyváros, Kansas City dominanciája nyomja rá bélyegét. 1980-1990 között a város lakosságának közel 4 százaléka munkalehetőség hiányában és a jobb élet reményében elvándorolt. 1989-ben a kórházi dolgozók létszámát 400 főre csökkentik, majd a kórházat bezárják. A válsághelyzet megoldására új koncepciót dolgoznak ki:

- a vidéki nyugalmat és életformát nem zavaró *kisvállalkozások letelepítése*

- a város agrárkereskedelmi centrummá fejlesztése
- *táv munka-program*: a kórház területén olyan lakópark kialakítása, amely a távmunkavégzésre alkalmas infrastruktúrával rendelkezik a városi környezetből távozni akaró szellemi munkát végzők számára
- a kiürült kórház egyik épületében *telekommunikációs központ* kiépítése és az egész város bekábelezése (*televillage*)

Az elgondolás újszerűségét mutatja, hogy a 90-es évek elején még Amerikában is utópiának számított a „televillage” gyakorlati megvalósítása²⁴. Azóta Nevada szimbólummá vált, mint az első amerikai „intelligens város”. A legnagyobb feladat a lakosság megértése és az elképzelés elfogadtatása volt. A fejlesztésekhez szükséges pénzügyi források megszerzése és az alapinfrastruktúra kiépítése hét év kemény munkájába került.

A fejlesztések eredménye:

- „Telecentrum” – teleház és információs központ ötvözete: a város életének igazi motorja. Alapvetően oktatási és képzési központként működik.
- Két 25 fő befogadására alkalmas interaktív videokamerákkal felszerelt terem rendeztek be, amely közvetlen kapcsolatban van az állam három egyetemével. A diákok anélkül, hogy elköltöznének otthonról, helyben tudják az egyetemi előadásokat követni, az interaktív rendszeren keresztül pedig aktívan bekapcsolódhatnak az órák munkájába. (Érdekesség, hogy a három kamera egyike az előadóteremmel, a másik az egyetemi tanárok szobáival és munkahelyiségekkel van kapcsolatban, míg a harmadik a nevadai előadó teremre van ráállítva. Így nem csak az egyetem kivetítőjén láthatók a diákok – mintegy virtuálisan jelen vannak – hanem saját termükben magukat is láthatják a kivetítőkön. Pedagógia szempontból a távoktatásnak ez a módja már önmagában is figyelemre méltó (virtualitás és önkontrol), mert egyrészt „személyességet”, másrészt hatékonyságot visz a hagyományos iskolai oktatáshoz szokott diákság tanulásába.²⁵
- Egy 50 fős nagyterem ugyancsak hálózatba kapcsolva
- Egy multimédia központ, amely alkalmas oktatási és képzési anyagok készítésére
- 5 számítógép ingyenes lakossági Internet-hozzáféréssel
- Tele-inkubátorház a vállalkozók számára
- Tele-falu: az eredeti fejlesztési koncepció sokat változott. A területfejlesztési elképzelés szerint eredetileg csak egy intelligens lakópark kialakítása volt a cél, de mire a megvalósításra került volna a sor, kiderült, hogy a lakossági igények is megnövekedtek az új szolgáltatások iránt. A fejlesztések perspektívája kiszélesedett. Mára már az egész város rákapcsolódott a hálózatra.
- A városfejlesztés egész koncepciójának kiinduló pontja a kórház helyzetének megoldatlansága volt. Így megfelelő helyiségek és személyzet állt rendelkezésre az

²⁴ Az USA-ban ebben az időben indul útjára kísérleti céllal a nagyvárosok és Oregon állam hálózati rendszerének kiépítése. Ezeket a fejlesztéseket azonban mindenütt a technika és a technológia központú szemlélet jellemezte. Nevada abban volt úttörő, hogy sajátos helyi problémáinak megoldására hasznosította az új vívmányokat. Ezzel a gondolkodás középpontjába nem az „információt” és annak hordozóit, hanem annak társadalmi célú hasznosítását állította.

²⁵ Ezt az elemét a rendszernek azért is emeltük ki, mert a távoktatással szembeni idegenkedés oka mind a tanárok, mind pedig a közvélemény részéről éppen a klasszikus oktatási rendszerben megszokott személyességre épülő tanár-diák viszony. Ezt a hiányt pótlandó, a hazai távoktatási rendszerben az időszakos rendszerességgel megtartott konzultációkkal pótolják.

egészségügyi fejlesztésekre, hogy megvalósítsák a távegészségügyi rendszert. Jelenleg három terület működik:

- távdiagnosztika
- táv-betegfelügyelet
- egészségügyi információs központ

Eredmények:

- megszűnt a lakosság elvándorlása, sőt a vándorlási különbözet pozitív
- a korábbi 10 százalékos munkanélküliség ma 2,2 százalék
- a gazdálkodási struktúra változóban, új gazdasági vállalkozások
- szolgáltatói szféra erősödése
- az életminőség javult
- megszűnt a kisváros elszigeteltsége és a nagyvárostól való függősége
- a program megvalósítása a helyi közösséget aktivizálta, maguk formálták, alakították

Az intelligens városfejlesztések Európai megjelenése a 90-es évek elején mozaikszerű. Nincs egységes koncepció az információs társadalom kialakítására. Az első úttörő kísérletek ma már a múlt homályába vesznek. Az ipar válsága és a szolgáltató szektor fejlődésének megtorpanása sok kisvárost kényszerített a jövő tudatos átgondolására. Kis- és nagyvárosok indították egymástól függetlenül infrastruktúrafejlesztő programjaikat. Európa legtávolabbi pontjainak városai keresték egymással az együttműködés lehetőségeit, a tapasztalatok cseréjét. De világossá vált, hogy csak önerőből, külső vagy központi támogatás nélkül nem lehet működő struktúrát kialakítani.

A Bangemann-jelentés hatására indultak meg a szervezett, nemzeti és uniós támogatással az első igazi pilot projektek, igaz még csak kísérleti formában.²⁶ Az Európai Bizottság három programot indított el. Mindhárom program egyben tudományos és feltáró célokat is maga elé tűzött.

- **METASA** (Multimedia Experimental Towns with a Social-pull Approach) Középpontjában a multimédiás rendszerekkel kapcsolatos fejlesztések álltak. A vizsgálatok pedig a lakosság interaktív szolgáltatásokkal szembeni elvárásait elemezték. Három azonos méretű kisváros – a spanyol Arnedo, és a német Torgau és Weinstadt – valamint a legnagyobb európai vállalatok – Thomson, Philips, Siemens Nixsdorf, France Telecom - továbbá szociológusok hada vett részt a munkában.
- **MIND** (Multimedia Initiation of the Digital Towns) a multimédiás szolgáltatások felhasználásának konkrét módjait célozta meg és azt vizsgálták, hogy miként hasznosíthatók az interaktív rendszerek a közintézmények munkájában.

²⁶ A pilot projektekbe bevonták a legnagyobb nemzeti és európai távközlési és informatikai vállalatokat, valamint kutató intézeteket is.

◦ **IMAGINE** (Integrated Multimedia Application Generating Innovative Networks in European Digital Towns) Négy közép méretű európai város egyidejű fejlesztése (Internet platform)²⁷. A négy város: a francia Parthenay, az itáliai Casale-Monferrato, és a német Torgau, valamint Weinstadt. Ez a program lényegében az európai fejlesztések laboratóriuma: a vizsgálatok tárgyát a technika változásaihoz igazodó permanens fejlesztések és a lakosság hasznosítási szokásainak, alkalmazkodó képességének egyidejű elemzése képezte. Az így szerzett tapasztalatok alapján indult meg a „tömeges” intelligens városfejlesztés Európában.

6.2.2.2 Befogadás és alkalmazás – középpontban a demokrácia

Az európai intelligens városfejlesztés alapvetően különbözik az amerikai felfogástól (e tekintetben Nevada különleges példa). A fejlesztések középpontjában az ember és a társadalom (social-push), a technikai és technológiai változások közepette élő helyi közösség áll és nem a piac által generált technikai nyomás (techno-push).

Az európai modell: **Parthenay** (Franciaország) jellegzetesen vidéki kisváros egy mezőgazdasági termelésre berendezkedett térség közepén. Gazdaságára az agrár kereskedelem és a feldolgozóipar jellemző. 10.000 lakosa van, vonzáskörzetében 18.000 ember él. A vidéki élet minden szépségével (középkori vár, történelmi környezet) és minden hátrányával (gyenge közlekedési rendszer; csökkenő és elöregedő lakosság), a 70-es évektől súlyos gazdasági válság, növekvő munkanélküliség jellemezte. A helyi önkormányzat a szolgáltató szféra fejlesztésével próbálkozott, de befűledtek, mert alacsony volt a fizetőképes kereslet. Néhány év alatt a lakosság több mint 2 százaléka költözött el. Elsősorban a fiatalok, és az értelmiségiek. Az önkormányzat célkitűzései:

- megállítani a népességfogyást,
- a helyi közösség identitástudat és társadalmi kohézióerősítése
- olyan intelligens városprogram, amely megőrzi a vidéki életformát és a történelmi környezetet. Ugyanakkor kaput nyit a külvilág felé

A célok megvalósítására társadalmi programot dolgoztak ki az *e-demokrácia megteremtésére*:

- a város kábelezettsége 80 százalékos kiépítettségű
- nyilvános hozzáférési pontok : összesen 12 helyen a városban, mindenki számára ingyenes
- intranet és Internet hálózat. A képviselő testület munkáját egy külön site segíti. Az önkormányzat ingyenesen biztosítja a vállalkozások és a civilszervezetek számára saját szerverének használatát
- az önkormányzati ülések nyilvánosak és interaktív kapcsolat van a lakossággal. A lakosság azonnal kifejezheti véleményét

²⁷ A média konvergencia közös platformja a digitalizáció. Az Internet platformra fejlesztett hálózatok lokális és globális hálózatok egyszerre.

- A város virtuális terét gyakorlatilag a lakosság szabadon szervezi, a véleménynyilvánítás teljesen szabad és korlátozatlan.

Az intelligens város fejlesztés 1995-ben indult az Európai Unió METASA programja keretében. A minta program kapcsán az unió két kérdés vizsgálatát vetette fel:

- milyen következményekkel jár az új technológia bevezetése egy vidéki kisvárosban, hogyan viszonyulnak az emberek az új típusú kommunikációhoz?
- miként változtatja meg a mindennapok életét és az ez emberi kapcsolatokat, a közösségi életet?

Miután a programot Európa négy országában, nagyjából azonos lélekszámú kisvárosban folytatták le a vizsgálatok eredménye több mint szignifikáns:

- Az összehasonlítások bebizonyították, hogy az emberek gyorsan megbarátkoznak az új technológiával. Az új technikai eszközök használata iránt annál nagyobb az érdeklődés minél erősebb a helyi demokrácia
 - A lakosság mindenképp előtt szolgáltatásokat vár a technikai fejlődéstől
- Az elvárt szolgáltatások az esetek többségében egyszerű technológiai feltételekkel biztosíthatók és nem feltétlenül szükségesek a drága szofisztikált berendezések
- Az Internet- és az intranet-használók körében nagyon népszerűek a különböző fórumok. A tapasztalat azt mutatja, hogy maguk is szerveznek beszélgetéseket. Ellentétben azzal a felfogással, hogy az új technológia tönkreteszti az emberi kapcsolatokat, a vizsgálatok azt bizonyítják, hogy sokkal többet és szívesebben beszélgetnek egymással, mint tették azt a hagyományos közösségi rendezvényeken. A virtuális terek felszabadítják az embereket, őszintébb hangvételre sarkalnak. A beszélgető partnerrel szembeni esetleges előítélet tompul, a mondanivaló tartalma a fórumok vitájában felerősödik.
- Az Internet használat és a fórumok nem csak kinyitják a világot a zárt közösségek előtt, hanem nagyobb megértésre és toleranciára nevelnek
- A helyi ügyekbe való beleszólás lehetősége és a nyilvánosság, erősíti a város vezetésére és a lakosság közötti bizalmat, az emberek szívesebben és aktívabban vesznek részt a közösségi programokban
- A nyilvános hozzáférési helyek nagyon fontos szerepet játszanak az információs kor befogadásában. Az ellenzők mindenütt azok közül kerülnek ki, akik a legalacsonyabb információs műveltséggel rendelkeznek. A nyilvános csomópontok az eszközök használatának megismerésére ösztönöznek.

Fontos végkövetkeztetése az összehasonlító vizsgálatnak, hogy a helyi e-demokrácia építésére nincsenek jól körülírható szabályok. Kialakítását számos körülmény befolyásolja, amely a helyi társadalom szociális, demográfiai, oktatási és képzettségi színvonalától és nem utolsósorban a családi háttértől is függ.

6.2.2.3 Befogadás, alkalmazás és flexibilitás – Középpontban az oktatás

Egy Internet falu: **Chooz** (Franciaország) 750 lelket számláló falu. Harmadik példának azért választottuk ezt a kicsiny eldugott települést, mert figyelemre méltó példája a helyi tartalomfejlesztésnek. Az információs társadalom fejlesztésében az oktatás és a lakossági szolgáltatások állnak.

- A falu már 1993-tól 100 százalékos kiépítettségű kábeltévé hálózattal rendelkezik, amely helyi „képűjság” működtetését is elérhetővé tette. Az intelligens faluprogram keretében megtörtént a hálózat kétirányúsítása.
- Második lépcsőben egy „protokoll” segítségével lehetővé vált az Internethez kapcsolódás és a közintézményekkel való közvetlen kapcsolattartás (intranet). Ezzel a lépésükkel számos nagy ipari várost megelőzve az első európai multimédiás rendszerrel rendelkező településsé váltak.
- Az intelligens fejlesztés egyik sarkalatos pontja a technológiák használatának elsajátítása volt. Ezért az oktatás és képzés került a fejlesztések középpontjába. A felnőtt lakosság számára egy 32 órás számítógép kezelői tanfolyamot és egy Internet használati tanfolyamot szerveztek. Együttműködve egy oktató céggel. A program eredményeként már az első évben a falu lakosságának 42 százalékát sikerült mozgósítani. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy minden családban legalább egy ember rendelkezik megfelelő felhasználói ismeretekkel. 200-ban ezt a programot megismételték: 110 ember vett részt a tanfolyamokon. Az érdeklődők és bizalmatlan emberek számára már a projekt kezdetén egy nyilvános központot hoztak létre, ahol egy ember folyamatosan és ingyenesen segíti a tanulás folyamatát.
- Az Internet és a telekommunikáció gyakorlati felhasználásának, a mindennapi életben való hasznosítás terjesztése érdekében két nyilvános csomópontot állítottak fel: itt különböző irodai, kulturális, gazdasági és adminisztratív szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére 11 számítógéppel
- Oktató központ: táv-oktatás segítségével képzések a felnőtt lakosság számára
- Minden lakosnak van e-mail címe
- A polgármesteri hivatalnak saját honlapja van. Az önkormányzati ülések nyilvánosak, és interaktív kapcsolódása van a lakossághoz (100 százalékos kiépítettség).
- A közösségi életet és a hagyományok ápolását szolgálja az „*Élő emlékezet*” (Mémoire vive) projekt: a helyi tudások adatbázisa
- „*Levelesláda*” (Bureau de poste): egy olyan lakossági szolgáltatás, amely segítséget nyújt a kereskedelmi, üzleti és egyéb információk megszerzésében
- Az *intelligens lakások védő és ellenőrző rendszere (DOMOTIQUE)* a bekábelezett lakások tulajdonosai Interneten keresztül tudják ellenőrizni háztartásuk fogyasztását, távollétükben lakásuk biztonságát (elektromosság, betörés stb.)

Az itt kiragadott néhány példában igyekeztünk arra rámutatni, hogy az intelligens városfejlesztés szinte minden irányból építhető. A technikai, infrastrukturális feltételek bár

nélkülözhetetlenek, de önmagukban nem elegendőek. A kiindulási pontot minden esetben az adott település közössége kell, hogy megfogalmazza. A szolgáltatások helyes kialakítása nagymértékben meghatározza az információs kor társadalmi beágyazottságát. Számos európai példa mutatja, hogy a szolgáltatások területén a lakosság hihetetlenül ötletes megoldásokat kényszerít ki a szolgáltatókból.

6.2.3 Összefoglalás

◆ A bemutatott néhány kisváros és település jellegzetesen mezőgazdasági övezetben helyezkedik el. Az iparilag fejlett térségektől vagy távol, vagy azok árnyékában, viszonylagos kiszolgáltatott helyzetben voltak még egy évtizeddel ezelőtt.

◆ Az információs társadalom új dimenziót nyitott meg számukra, habár a lehetőségek kihasználására más-más utat választottak.

◆ Sem egyik, sem másik nem vesztette el hagyományait, nem kellett feladnia fizikai értelemben megszokott életmódját. Ellenkezőleg. A korábban egymástól elkülönült helyi közösségek, civilszervezetek, magánszemélyek közötti távolság lecsökkent, azáltal, hogy jobban informáltak egymás céljairól, állásfoglalásáról. Az interaktív kapcsolat a közös gondolkodást és az összetartozást erősítette. A klikkek és a személyes érdekekre épülő lobbik meggyengültek.

◆ A helyi információs rendszerek használata nagy hatással van a környező térséggel kialakult kapcsolatra is. Az európai vizsgálatok rámutattak arra, hogy aránylag rövid időn belül a rendszerek működésbe lépését követően a helyi virtuális fórumok térségi fórumokká váltak.²⁸

◆ Nem azért kerültek be az „intelligens városok” sorába, mert nagylélekszámú települések, vagy, mert iparral, több száz főt foglalkoztató nagyvállalatokkal rendelkeznek, hanem mert új, minőségi életformát tudnak nyújtani lakóiknak.

◆ Az új minőség a szolgáltatások dinamikus fejlődését és egyre több kisvállalkozás létrejöttét vonta maga után, akiknek működési területe átlépte a település határait, és az egész térséget behálózta.

◆ A multimédiás rendszerek kiépítésének és az arra ráépülő szolgáltató rendszereknek, valamint a helyi e-demokráciának jelentős szerepe van abban, hogy ma már Európában a szociális piacgazdaság megvalósítása helyett egyre inkább a *szolidáris piacgazdaság* kialakításán van a hangsúly. Lényege az alulról való építkezés és a piac. A kettő közötti látszólagos ellentmondást a hálózati kapcsolatok mindenre kiható és azonos mértékben fontos tagjává állító következményéből fakad. A helyi rendszerek mentén kialakult közösségi és piaci szolgáltatások számára a fejlődés egyetlen lehetősége az, hogy minden egyes embert megszólítsanak, minden

²⁸ Parthenay térségében például olyan népszerűvé váltak a város helyi ügyeivel foglalkozó fórumok használata, hogy az intranet be való belépést önkormányzati döntéssel meg kellett szüntetni. Ugyanis már nem lehetett követni, hogy a véleményformálók sorában ki a helyi lakos.

emberhez eljussanak. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha az egyedi igényekre és problémákra is válaszokat, megoldásokat tudnak nyújtani. Még az olyan általánosan elterjedő rendszerek, mint a táv-munka, vagy a táv-oktatás sem írható le azonos módon. Már elnevezéseik sokasága is mutatja, hogy gyakorlati életbeléptetésük számtalan variációt rejt magába.

◆ Az intelligens városok, falvak kapcsolata a globális világgal megerősödött. A települési és regionális együttműködések változatos rendszere alakult ki. Nem csak azért mert a térségi együttműködések erősítése kormányzati program. Az intelligens városok együttműködési rendszerére is a hálózottság és az alulról történő szerveződés jellemző. Ha akarnánk sem tudnánk felsorolni azokat a világhálón elérhető számtalan fórumot, „újságot” web-site-ot, amelyeknek létrehozói és működtetői olyan városok szövetségei, akik az információs kor előtt még csak nem is tudtak egymásról. Ezeken a fórumokon rendszeresen információkat cserélnek tapasztalataikról, együttműködő partnereket keresnek egy-egy projekt megvalósítására, pályázati lehetőségekről értesítenek, és nem utolsósorban megvitatják kudarcaikat is. Az intelligens városok – és itt mindenki egyszerre város és falu, nincs különbség (!) a szereplők között – szövetségei teremtik meg az új alapot Európa egységéhez.

A tapasztalatok pozitív vonásai mellett, nem hallgathatjuk el a negatív hatásokat sem. Az intelligens városfejlesztések sok helyen kudarcot vallottak. Különösen igaz ez a fejlesztések első periódusára.

◆ Sok város felismerve az információs korban rejlő fejlődési lehetőségeket, abban a reményben, hogy gyors fejlődésnek indul, nagy erővel fogott hozzá az infrastruktúra kiépítésének. Nem számítva a technológiában rejlő rendkívül gyors fejlődésre, rugalmatlan, az idők változásaihoz nem, vagy nagy költséggel igazítható rendszereket építettek ki, s néhány év alatt az élvonalból teljesen lecsúsztak. Ilyen „előregedett” városok, pl. Bologna, Modena, Mady-le-Roi stb. Csak kevesen, és nagy erőfeszítések árán tudtak tovább fejlődni, elsősorban azok a nagyvárosok, ahol a gazdasági és technológiafejlesztéshez szükséges alapok adva voltak. Így vált, pl. Európában Metz, vagy Valencia, az USA-ban New York technopolisszá. Ez az út a kisvárosok számára teljesen járhatatlan. Ez utóbbiak az aránylag olcsó, de rugalmas, könnyen alakítható infrastruktúrafejlesztést kell, hogy válasszák.

◆ A kudarcok okának másik csoportja a helyi társadalom felkészítésének hiányossága. Egyetlen fejlesztés sem volt sikeres ott, ahol nem indult meg párhuzamosan a lakosság felkészítése és a mindennapi alkalmazások helyi igényeinek felmérése. Eklatáns példa erre az elektronikus kereskedelem bevezetésének totális kudarca Belgiumban, ahol a kiskereskedelem és a lakosság egyaránt szembe helyezkedett a rendszerrel, míg a szomszédos Hollandiában az e-gazdaság virágzásnak indult.

6.2.4 Tanulások Aba intelligens fejlesztési stratégiája számára

Az információs társadalom térhódítása társadalmi feltételek teljesüléséhez is kötődik. Az információs társadalom és gazdaság fejlesztése nem szűkíthető le pusztán gazdasági és infrastruktúrafejlesztési feladatokra. Legalább ilyen fontos tényező a társadalmi befogadó közeg nyitottsága, az információs gazdaság- és infrastruktúrafejlesztés társadalmi beágyazottsága. Az információs társadalom és gazdaság csakis akkor jöhet létre, ha már *a társadalom többsége is rendelkezik az új információs- és kommunikációtechnológiai eszközökkel és az eszközök felhasználásához szükséges tudással*. E feltételek biztosítása a felkészülés időszakának feladat sorát is meghatározza.

Az információs társadalom és gazdaság megvalósulásáról azonban csak akkor beszélhetünk, amikor a társadalom egésze – civil szervezetek és egyének – képes lesz a *rendelkezésére álló eszközrendszer és tudást a különböző élethelyzetek diktálta igények és követelmények szerint „szabadon alkalmazni”*. A szabadság fogalma itt azt jelenti, hogy az alkalmazások végtelennek látszó lehetőségeiből az alkalmazók képesek lesznek a saját egyedi életmódjukat, életfelfogásukat, céljaikat szolgáló alkalmazásokat kiválasztani vagy kialakítani. Ezért a megkerülhetetlen feladat a társadalmi beágyazottság szempontjából az *eszközök* használatának megismertetése mellett azok *alkalmazásainak megismertetése, amely mindenek előtt a hasznos szolgáltatások bevezetésén keresztül lehetséges*.

7 ABA ÉS TÉRSÉGE INTELLIGENS STRATÉGIÁJA

7.1 Hosszú és középtávú célok

7.1.1 Jövőkép

Minden stratégia meghatározó eleme az a *stratégiai jövőkép* vagy összetett célrendszer, amelyet a stratégia végrehajtása során el kívánunk érni. Az Aba intelligens jövőképe szerint elérhető, hogy:

- A Közép-dunántúli régióban és Fejér megyében Aba és térsége élenjáró lehet az információs gazdaság és társadalom, valamint az intelligens kistérség kiépítésében.
- Minőségi ugrást érhet el lakosainak életminőség javításában, az információs társadalomban való aktív részvétel biztosítása révén.
- A Sárvíz kistérség meghatározó információs központjává válhat.

Az *adottságokra és lehetőségekre* építve elvben a következő hosszú távú célkitűzések fogalmazhatók meg.

Hosszú távú célkitűzések

Aba és a Sárvíz kistérség olyan stratégiai fejlesztéseket hajtson végre, amelyek segítségével képessé válik

- a globalizáció, a tudásalapú gazdaság és a technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek kihasználására
- az információs kor társadalmi és gazdasági kihívásaira sajátos arculatát tükröző kreatív válaszokat adni
- a környezetbarát és kiegyensúlyozott társadalmi fejlődésre

7.1.2 Általános célok - Felkészülés az információs korra

Az információs társadalom kialakulása, a tudástársadalomra való felkészülés az eddigi gazdasági-társadalmi gyakorlatoktól zömében eltérő megoldásokat, fejlesztési irányokat és stratégiákat kíván. *Az intelligens Aba programja azt a célt szolgálja, hogy olyan középtávú pozitív jövőstratégiát kínáljon, amelyre megvalósítható operatív program épülhet. Ez a jövőstratégia az információs kor eszközeinek dinamikus használatával párosuló információs korra való felkészítés stratégiája. Mindennek érdekében:*

- ◆ A fejlesztések során a korábban vázolt öt alternatíva mindegyikét tartsa szem előtt²⁹, de *a hangsúly elsősorban az intelligens gazdaság város kialakításán legyen.*
- ◆ Kíséreljen meg elsősorban a *tudásalapú gazdaság* (és ezen belül az e-turizmus, az e-kereskedelem és az e-mezőgazdaság) és *társadalom (e-közigazgatás, e-demokrácia) településévé válni.*
- ◆ A hagyományos *mezőgazdaságot* intenzíven *modernizálja* *hasznosítva az e-gazdaság, az e-piac* lehetőségeit.
- ◆ *Teremtse meg az információs gazdaság és társadalom hozzáférési és tartalomszolgáltatási feltételeit.*
- ◆ Teremtse meg az egyéni és csoportos tudások fejlesztésének központját: *az élethossziglan tartó tanulás feltételrendszerét.*
- ◆ Törekedjen az intelligens, természetbarát emberi környezet és életfeltételek kialakítására, a meglévő értékek megőrzésére, és járuljon hozzá, hogy a Sárvíz-völgye *intelligens ökológiai kistérséggé* váljon.
- ◆ A helyi és a *kistérségi identitás és a társadalmi kohézió* érdekében minden fontos gazdasági, társadalmi és szellemi hagyományt építsen vissza a régi-új életformákba, és ne engedje, hogy súlyos információs szakadék jöjjön létre a lakosság és a vállalkozások körében.

²⁹ Id. 9.o.

7.1.3 A stratégia végrehajtásának várható eredményei

A stratégia sikerének kulcsa az „ember-eszköz-társadalom-tartalom” együttes egymásra épülő és egymást feltételező fejlesztése. Sikeres megvalósulása esetén:

- ◆ Egyre több társadalmi csoport ismeri fel az információtechnológiai eszközök által kínált lehetőségeket, és egyre többen szereznek képzettséget, hozzáértést az infokommunikációs eszközök használatához.
- ◆ Megszűnnek, vagy enyhülnek az infrastrukturális akadályok, az infokommunikációs eszközök egyre ember számára válnak megfizethetővé és elérhetővé. A penetráció eléri a „kritikus tömeget”, és az információs kultúra terjedése már öngerjesztő folyamattá válik.
- ◆ A tartalmi fejlesztések mennyiségi és minőségi változásával olyan új intelligens környezet jön létre, amely jelentős mértékben hozzájárul a polgárok életminőségének javulásához, és a „szolgáltató önkormányzat” létrejöttéhez.
- ◆ A vállalkozások számára hatékonyabb irányítás és szervezeti felépítés, nagyobb hozzáférés az információkhoz és szolgáltatásokhoz. A község és térsége gazdasági versenyképességének növekedése a megyei és regionális piacon.

7.1.4 A stratégia alapelvei

A helyi kezdeményezéseken alapuló, belülről (vagy alulról) vezérelt fejlődés elméletének megfelelő területpolitika nem csupán a döntéshozás decentralizációjában különbözik a korábban uralkodó, felülről vezérelt területpolitikáktól. Teljesen új filozófia áll mögötte.

A hosszú távú cél elérését szolgáló stratégia megfogalmazásakor és annak megvalósításakor ezért a következő alapelvek érvényesülését kell biztosítani:

• ***A fejlesztés középpontjában az ember és világa áll***

Az emberi tevékenységek legfőbb motiváló erejének a szükségletek kielégítésére irányuló igényeket tarthatjuk. Az emberi szükségletek azonban térben és időben változnak. Nem létezik egy, az egész emberiségre, vagy az egész nemzetre nézve egységes és állandó érték- és igényrendszer. Az alapértékeken túl a különböző közösségek számára más-más elem lehet fontos. *Az alulról vezérelt fejlesztés főként az adott közösség valós igényrendszeréből indul ki.*

- ***A fejlődés nem csak gazdasági növekedés***

Amennyiben a fejlődés motorjának az emberi szükségleteket tekintjük, önmagában a gazdasági növekedés hagyományos mutatóival sem a fejlődés, sem a fejlettség nem fejezhető ki.³⁰ Amennyiben a területi fejlettséget, mint állapotot és a területi fejlődést, mint folyamatot az emberi szükségletekhez mérjük, óhatatlanul figyelmet kell szentelnünk *egyéni és társadalmi elégedettségének*. A szükségletek különböző, bár egymással szorosan összefüggő, térben is megjelenő társadalmi tevékenységeket és az azokat szervező intézményeket indukálnak, melyek kiépültsége és működése a jólét alapja.

- ***A fejlesztés csak komplex lehet***

A fejlesztés során nem korlátozódhatunk egyik vagy másik környezeti elem fejlesztésére, minden fejlesztés csakis a környezeti elemek együttes, egymásra vonatkoztatott fejlesztése lehet. Az egyes részterületek fejlesztése megfogalmazódhat ugyan külön projektekből, de az egész folyamatnak egységesnek, egymásra felépülőnek kell lennie.

- ***Nem csak egyetlen út létezik, az útválasztás a helyi közösség lehetősége és felelőssége***

A fejlődésben a külső körülményektől, piaci mechanizmusoktól való függőség mellett a helyi igényeket és egyben lehetőségeket alakító *kulturális és táji adottságok* meghatározó szerepet játszanak. A helyi gazdaságok megerősítésével, az adottságok *tudatos hasznosításával* is közelebb lehet jutni a közösség szükségleteinek kielégítéséhez.

- ***Helyi specifikus adottságokból előnyök kovácsolása, a piaci résekbe való betörés***

A helyi adottságok bázisán a tömegtermeléssel szemben az egyedi, illetve kis szériában előállítható, lehetőleg tájspecifikus, nagy kreativitást és innovatív képességet igénylő termékek kiugrási lehetőséget biztosítanak a kisvállalkozások számára is. A piaci rések megtalálása majd elfoglalása átgondolt, magas színvonalú marketingstratégiát követel. A humán erőforrások minőségi fejlesztése és az új ötleteket felszínre hozó eljárások épp ezért kitüntetett szerephez jutnak.

A fejlődésnek nincs (vagy nem mindig van) kitüntetett ágazata. Elvileg bármely ágazat lehet dinamizáló. A diverzitás követelményéből adódóan a kistérség gazdasága több lábon kell, hogy álljon. Fontos, hogy az ágazatok vertikális integrációi mellett a partneri kapcsolatok horizontális integrációi is létrejöjjenek.

- ***A polgárok minél szélesebb bevonása***

³⁰ A GDP ugyanis csak azokat a tényezőket veszi számba, amelyhez az áru- és pénzmozgás kapcsolódik, és nem vizsgálja az emberek számára negatív hatásokat (például a környezeti károkat).

A térség iránt érzett felelősség, elkötelezettség és a kistérségi kohézió megvalósításának elengedhetetlen eszköze a részvételi demokrácia kiszélesedése. A helyi erőforrások aktivizálása, az információs társadalom építése csak a lakosság egészének bevonásával és aktív közreműködésével lehetséges. Ez az önkormányzatoktól fejlett kommunikációs képességet, a nyilvánosság fórumainak kifogástalan működtetését és a csoportmunkák szervezésében való nagyfokú jártasságot követel.

• ***A fejlődés partneri együttműködések láncolatában valósul meg***

A fejlődést a kölcsönös érdekeken alapuló partnerség mozgatja. A település és a térség egészét átfogó, egymáshoz kapcsolódó fejlesztési feladatok megvalósításában a helyi szereplők sokasága érdekelt. A szereplők tevékenységének összehangolásával, *forrás-addicionálással* a fejlesztés hatékonysága és hatása megnövelhető. A partneri kapcsolat kialakítása, az együttműködés kereteinek meghatározása, a munka és a felelősség megosztása, a partnerek közötti koordináció, az esetleges konfliktushelyzetek minimalizálása, ill. kezelése sajátos „tudást” igényel és rendkívül munkaigényes.

Végezetül, de nem utolsósorban: *a fejlesztés alapkövetelménye* a technikai haladás, a társadalmi, emberi értékek és a természeti egyensúly megőrzésének összehangolása és a fenntartható fejlődés biztosítása.

7.1.5 Speciális célok

Aba felkészítése az információs társadalomra olyan specifikus feladatokat igényel, amelyek megfogalmazása a község jelenlegi infrastrukturális, társadalmi gazdasági és kulturális helyzete alapján fogalmazható meg. Kérdés, hogy miként lehet a már meglévő eredményekkel úgy gazdálkodni, hogy a lehető legeredményesebben és a legrövidebb idő alatt érjük el a kívánt célt. A program speciális célját ennek alapján a következőkben vázoljuk:

- Aba a megyei információs rendszer kiépítésében kiemelt fejlesztési terület. Ezt az előnyét az egész kistérség javára hasznosítva, a Sárvíz kistérség információs központjává válik.
- A szolgáltató önkormányzat és a helyi demokrácia kifejlesztésével a régió minta- és mértékadó intelligens „városává” válik.
- Előmozdítja Aba és a kistérség közvetlen integrációját a megyei és regionális információs rendszerbe.

- A korszerű infokommunikációs infrastruktúrára támaszkodva megteremti a tudásalapú gazdaság feltételeit, és a helyi gazdaság szereplőinek integrációját a megyei és regionális piacokra.
- Az innovációs környezet megteremtésével elősegíti a termelés diverzifikációját a térség gazdasági életében és megteremti az új gazdaságra való átállás feltételeit.
- Kihhasználva az infrastruktúra nyújtotta lehetőségeket új munkahelyek teremtésével és az oktatás fejlesztésével növeli a térség népességmegtartó erejét és elősegíti a fiatalok letelepedését.

7.1.6 Stratégiai prioritások

A prioritások mindenekelőtt válogatnak az alapvető célok között.

1. Helyi gazdasági élet dinamizálása

Aba és a Sárvíz kistérség bekapcsolása a regionális munkamegosztásba

- a foglalkoztatási és vállalkozási lehetőségek bővítése
- a piacra jutás és a tudásalapú gazdaság követelte szerkezetváltás feltételeinek megteremtése.

2. Helyi specifikus (gazdasági, társadalmi, szellemi) adottságok feltárása

◦ Az eredeti ötletek, egyedi kivitelezés, a kreativitás támogatása, innovatív környezet megteremtése az új ötleteket felszínre hozó eljárások (belső pályázatok, ösztöndíjak, stb.) ösztönzése.

- A humán erőforrás minőségi fejlesztése,

3. Helyi partnerkapcsolatok rendszerének dinamizálása

◦ Az önmagukban csekély erőforrásokkal rendelkező gazdasági szereplők tevékenységének összehangolása (klaszterek, szövetkezesek) a versenyképesség növelése érdekében.

- Beszállítói hálózat ösztönzése
- *Forrás-addicionálással* a fejlesztések támogatása

4. A kistérség lakosságának széleskörű bevonása

- A részvételi demokrácia kiszélesítése a fejlesztés egész folyamatában
- Együttműködés a civil szervezetekkel

5. A fenntartható fejlődés biztosítása

° A technikai haladás, a társadalmi-emberi értékek és a természeti egyensúly megőrzésének összehangolása.

Mindezek alapján a következőkben összefoglaljuk, hogy a főbb fejlesztési területekre összpontosítva melyek lehetnek az Aba Intelligens várossá fejlődésének legfontosabb alprogramjai.

Általános célok	Felkészülés az információs korra		Térségi információs központ		Tudásalapú gazdaság feltételei	
	Önkormányzati célok	Társadalom politikai célok	Infra- strukturális célok	Kulturális célok	Oktatási célok	Gazdaság-politikai célok
Stratégiai célok	Szervezeti és működési hatékonyság növelése, e-közigazgatás, nyilvánosság és az e-demokrácia kiterjesztése	Társadalmi kohézió, esélyegyenlőség, életminőség javítása, új munkahelyek, egészséges környezet, intelligens civil társadalom	Helyi és térségi hálózottság, multimédia központ, interaktivitás, Internet-intranet-helyi TV	Térségi identitástudat, kistérségi e-content program, Internetes tévécsatorna, új média	Információs műveltség általánossá tétele, e-oktatás, távoktatási programok	Versenyképesség növelése, e-gazdaság, innovatív környezet, innovációs park
Prioritások	Helyi gazdasági élet dinamizálása – Helyi specifikus adottságok kiaknázása – Innovatív környezet kialakítása - Humán erőforrás fejlesztés – Partnerségi kapcsolatok dinamizálása – Társadalmi esélyegyenlőség – Fenntartható fejlődés					

Program elemek	e-közigazgatás, szolgáltató önkormányzat, e-demokrácia, városközpont -arculatfejlesztés térégi partneri kapcsolatok, nemzetközi szervezeti tagság	információhoz való hozzáférés mindenkinek életminőség javítás, e-egészségügy,	multimédia közp. és tudásközpont Internet és intranet minden lakásban, nyilvános elérési pontok, távmunkaközp.	identitástudat, helyi tudásbázis, digitalizált lokális kultúra, digitális könyvtár, „virtuális város”, művészet-oktató hálózat,	információs írásbeliség, Info. eszközök alkalmazása, Felkészítés a távmunkára, Térégi távoktatás és képzés,	e-inkubátorház, e-piactér, e-gazdaság, e-logisztika, e-turizmus, tudásalapú szolgáltató vállalk. fejlesztés, biogazdaság, vállalkozói klaszterek, távmunka-program
---------------------------	--	---	--	--	--	--

7.2 A stratégia elemei

1. Infrastruktúra-fejlesztési Program:
Intelligens város – hozzáférhető kistérség

2. Gazdaságpolitikai Program:
A tudásalapú gazdaság és társadalom kialakulását segítő sokszínű szolgáltatást nyújtó gazdasági környezet megteremtése

3. Kultúra Program:
Hagyományalapú és új tudást közvetítő város

4. Oktatási Program:
Tudásalapú kistérség, mindenekelőtt az általános iskolai oktatásban és a felnőttképzésben

5. Társadalompolitikai Program:
Intelligens város, intelligens házak és lakások világa

6. Önkormányzati Program:
Szolgáltató önkormányzat, e-demokrácia és e-közigazgatás

7.2.1 Infrastruktúra-fejlesztési Program: Intelligens város – hozzáférhető kistérség

Az intelligens várossá válásnak mindenekelőtt alapvető *infrastrukturális feltételei* vannak és lesznek. Kulcsfontosságú, hogy a gazdasági társaságok, vállalkozások, a közigazgatási és oktatási intézmények, valamint a háztartások többsége (80-100% között) közvetlenül érjen el gyors és szélessávú, interaktív infokommunikációs hálózatokat.

Helyzetkép

Az infokommunikációs ágazat *erősségei* közé sorolhatjuk, mind a Közép-dunántúli régióban, mind pedig Fejér megyében, a távbeszélő és a kábeltévé hálózatok dinamikus fejlődését.³¹ A már kialakított infrastruktúrán belül a kábeltévé szerepe növekszik, s minden arra utal, hogy információk kor egyik legfontosabb közművévé válik hazánkban is. A kábel szerepe a jövőben azért értékelődik fel, mert a lakásokba a legtöbb kommunikációs szolgáltatás, a legkevesebb ráfordítással kábelen keresztül vihető el. Így, arra alkalmas kiszolgáló rendszerekkel, és megfelelő sávszélességű jelátvitellel internetezhetünk, tévézhetünk, és telefonálhatunk egyazon kábel segítségével. Fejér megye alkalmas egy lokális médiahálózat kialakítására, mert a megyei médiapiacra megtalálható a média minden fajtája, és szintje, valamint az infrastrukturális háttér alkalmas arra is, hogy egy kísérleti program keretében a települési szintek mindegyikéből / régió, megye, város, kisváros, község, falu/ legalább egyet bekapcsoljunk kísérleti médiaprojektbe.

Az ágazat *gyengeségét* mindenekelőtt a technika gyors fejlődésével való lépéstartás hiányában jelölhetjük meg. A problémát leginkább az okozza, hogy amikor a kábel TV hálózatok kiépültek, még szó sem volt a sok műsoros, szélessávú (5-30 MHz sávot kihasználó) átvitelről. Éppen ezért a legnagyobb gondot az interaktív kapcsolati rendszer kiépítésében az jelenti, hogy hogyan lehet a keskenysávú, zavarokkal terhelt hálózatokat minimális költséggel az interaktív szolgáltatások számára alkalmassá tenni. A sokféle megoldás közül a Fejér megyei fejlesztési koncepció – hasonlóan az európai törekvésekhez – a kábeltévé hálózatok szegmentálását (részekre bontását) javasolja, annak érdekében, hogy minél kevesebb előfizetőt ellátó csomópontok jöjjenek létre (HFC-architektúra). Ennek a rendszernek nagy előnye, hogy egy-egy előfizető számára nagyobb visszirányú sávszélesség áll rendelkezésére. Az interaktív kábeltévé alkalmazási területei: a gyors Internet elérés, digitális interaktív televízió, igény szerinti műsorszolgáltatás, a legkülönbözőbb távszolgáltatások (elektronikus ügyintézés, távmunka, távoktatás stb.), Internet-telefon.

Az ágazat *gyengeségei* közé tartozik, hogy rendkívül tőkeigényes. Ennek következtében az önkormányzati tulajdonban lévő kábelrendszer beruházási (hálózat-fejlesztési) lehetőségei - a relatíve gyengébb tőkeellátottság következtében – korlátozottak.

Aba infrastrukturális helyzete regionális és megyei viszonylatban jónak mondható. Távbeszélő állomásokkal való ellátottsága közel kilencven százalékos. A község kábelezettsége megtörtént, és a bekötött lakások száma több mint 50 százalék. Hiányzik viszont Belsőbáránd kábeltévével való ellátottsága. Az abai televíziózás erőssége, hogy saját TV stúdióval rendelkezik, amely az egész Sárvíz kistérséget el tudja látni helyi műsorokkal, valamint saját web-lapja, és „képűjsága” van. Az infrastruktúra építés első szakasza tehát megvalósult.

A gyengeségek sorában meg kell említenünk, hogy a lakossági Internet használat és a PC-kkel felszerelt háztartások száma alacsony. Ennek az országosan is jellemző jelenségnek legfőbb oka a

³¹ Fejér megye országos viszonylatban a bekábelezettség szempontjából előnyös helyzetben van. A kábelrendszer azonban csupán más magyarországi településekéhez képest nevezhető „korszerűnek”, hiszen a médiatörvény által előírt „csillagpontosítás” több helyütt megtörtént, szélessávú kétirányú jelátvitelre azonban nem mindenütt alkalmasak a rendszerek. Helyi televízió működik a megye több településén. Ezek sorában kiemelkedő az abai Sárvíz televízió, amely kis mérete ellenére együttműködve a teleházzal és a művelődési intézménnyel alkalmas arra, hogy a kistérség hálózat központja legyen. A község kábelezettsége előrehaladott, lakossági kihasználtsága meghaladja az 50 százalékot.

lakossági vásárlóerőhöz képest magas távközlési tarifák, és az alacsony számítástechnikai „kultúra” a lakosság és a kisvállalkozások körében.

A program célja: a telekommunikációs- és információtechnológiai infrastruktúrák fejlődésének biztosítása Abán és a Sárvíz kistérség településein. A hozzáférés megteremtése, a hálózatok megfelelő állapota sikertényezője minden intelligens városfejlesztésnek.

1. Interaktív televízió, Internet hozzáférési és Intranet- program

A jövőben Abán sem lehet mást tenni, mint a helyi kábeltévé rendszert továbbfejleszteni, vagyis kétirányúsítani. Erre jó lehetőséget biztosít a készülő Fejér megyei médiastratégia, amelyben Aba első körben központi szerepet kaphat. A kísérleti projekt keretében lehetőség nyílik a Székesfehérvár és Aba között az Internet alapú televíziózásra is alkalmas átviteltechnika kiépítésére. A projekt meghatározza azokat a távolabbi feladatokat is, amelyeket a hálózati rendszerek szolgálnia kell:

- digitális önkormányzás, lakossági fórumok, települési szolgáltatások (intranet),
- az önkormányzati intézmények közötti interaktív kapcsolat (extranet),
- a települések közötti kommunikáció megteremtése (Internet),
- csatlakozás a megyei platformhoz (digitális televíziózás)

2. Információs rendszer és szolgáltatás program

1. Információs központ kialakítása Abán alprogram

Az alprogram célja Aba központi szerepének megerősítése a Sárvíz kistérségben. Aba mint intelligens város váljon az információk feldolgozásának, tárolásának és cseréjének, a térség vállalkozói életének központjává. Mindezen célok megvalósítása érdekében szükség van egy olyan információs központ kialakítására, ahol a feladatok ellátásához szükséges infrastruktúra és személyi feltételek egy helyen találhatóak meg.

Jelenleg a község egész kulturális életének központja a község Kultúrháza: itt található minden olyan fontos intézmény, amelynek a térségi eContent program szempontjából fontos szerepe lehet: TV stúdió, Sárvíz TV, könyvtár, színházterem. 1-2 éven belül meg kell oldani, hogy a jelenleg a Kultúrházban működő Sárvíz Művészeti Alapiskola saját épületbe költözhessen. Az így felszabadult Kultúrház épületében jöjjön létre egy sokfunkciós multimédiás központ – tudásház - amely a tudástermelés, a tudás „export és import” mellett biztosítja a településen belül és a Sárvíz kistérségben a tudás elosztását.

- A központ, mint információs-kommunikációs központ segítse elő az a lakosság információs technológia alkalmazásának és használatának megismertetését
- Teremtse meg *táv tanulási és képzések szolgáltatások feltételeit*
- *A távmunkavégzéshez szükséges képzéseket*
- *Az otthon PC-vel nem rendelkezők számára távmunkahely szolgáltatások*
- E-inkubátorház működtetése a vállalkozások számára
- Tegye lehetővé minden helyi vállalkozás és állampolgár, elsősorban pedig a helyi fiatalság számára a *szabad Internet és multimédiás forrásokhoz való szabad hozzáférést.*
- Térségi elektronikus könyvtár működtetése
- A helyi szolgáltatások működtetése

Az információs központ egységei:

- Sárvíz TV és stúdió,
- Könyvtár és Internet könyvtár
- Oktató központ
- Távmunkahely és távmunka-szervező központ
- e-Inkubátorház
- Szolgáltató központ

2. Térségi teleház és tudásház hálózat alprogram

Egy éven belül meg kell teremteni a kistérségi *eContent program* megvalósításához szükséges feltételeket: a kistérségi települések hálózati összekapcsolása, helyi információs csomópontok létrehozása és az információs rendszer működési rendszerének kialakítása.

•Az elkövetkező 1-2 éven belül el kell érni, hogy a kistérség minden településén jöjjenek létre *teleházak / tudásházak*, és ezek közvetlenül kapcsolódjanak az abai információs központhoz. Így lehetővé válik, hogy a kistérség lakói helyben és közvetlenül is részt vegyenek az Abán vagy a megyeszékhelyen szervezett programokban.

•Két éven belül a kistérség minden településének legyen *saját honlapja*.

2. Nyilvános hozzáférési pontok program - Információs kioszkok telepítése

Aba azon részein és a kistérség azon településein, ahol a kábeltévé hálózat kiépítésének lehetősége még teremtődött a alakosság teljes körű hálózati hozzáféréseinek biztosítása érdekében javasoljuk a már hazánkban is elérhető nyilvánosan felállítható műholdas kapcsolaton alapuló információs kioszkok telepítését.

A VSA rugalmas hálózat-felépítést, gyors telepíthetőséget és a földfelszíni hálózattól független infokommunikációs lehetőséget kínál. Az információs kioszk bárhol felállítható (vandálbiztos) – akár a nyilvános telefon -, szabályozott információáramlást biztosít. Kezelése egyszerű, mindenki számára könnyen elsajátítható (érintőképernyő).

A rendszer az önkormányzatok (elektronikus eszközök használata, külső és belső adatbázisokhoz való hozzáférés, információs szolgálat időbeni kiterjesztése), a vállalkozások (belső információs rendszer kialakítása, áru-készletnyilvántartás, műszaki felügyelet, kapcsolat elektronikus fizetőeszköz használathoz) és a lakosság (ingyenes és fizető Internet elérhetőség, levelezés, közérdekű információk, központi és helyi adatbázisok, szolgáltatások elérése, bankkártyás fizetés) számára egyaránt magas szintű szolgáltatásokat nyújt.³² Az információs kioszkok nagy előnye, hogy a telepítés és az üzemeltetés költségei nem magasak, meghatározott időre is bérelhetők.

A kioszkok elhelyezése városrendezési feladat. Elsősorban a leginkább frekvenciált, könnyen elérhető helyeken kell felállítani (orvosi rendelő, Posta, Kultúrház, Bank stb.). A szakemberek általában 700-800 szavazati joggal rendelkező emberre javasolnak egy terminált. Aba esetében nagyon fontos, hogy a kábelhálózatba még be nem kapcsolt Belsőbárádon és Bodakajtoron felállításra kerüljön 1-1 információs kioszk.

3. Szabályozott telekommunikációs, adatkommunikációs és műsorszóró környezet megteremtése program

A Sárvíz kistérség önkormányzatainak együttműködésében meg kell találni a módját, hogy egységes – az egész kistérségre kiterjedő – infokommunikációs hálózat épüljön ki. A korszerű szélessávú fejlesztésekre a kistérségi szolgáltatások elindításának érdekében van szükség. A közszolgálati-, és kereskedelmi szolgáltatások regisztrálása, vezérlése, dokumentálása (például víz-, gáz-, elektromos szolgáltatások vezérlése és számlázása, az e-közigazgatási, önkormányzati feladatok gyors, hatékony lebonyolítása), az interaktív televíziózás, rádiózás, a mindennapos Internet-használat, a videó-telefon, a videó-konferencia

³² A rendszert az Antenna Hungaria Rt. és a portugál Telecom International által létrehozott a Hungaro DigiTel Kft. működteti <http://www.hdt.hu>

(az önkormányzatok és lakossági fórumok között), valamint egyidejű oktatás, képzés megvalósítására, a digitális műholdas összeköttetés, a digitális műsorszórás, az Internet alapú telefonhálózat, a távoktatás és távmunka. Ez a mindennapi élet számos területén jól kihasználható rendszer élhetőbb környezetet, többszörösen bővülő kommunikációs lehetőségeket kínál a lakosság számára.

4. Minimális szolgáltatások körének meghatározása program

Mindenki (gazdasági szereplők, közintézmények, lakosság, stb.) érdeke, hogy az Internet és távközlés esetében definiálva legyenek a minimális szolgáltatás kondíciói.

7.2.2 Gazdaságpolitikai Program: A tudásalapú gazdaság és társadalom kialakulását segítő, sokszínű szolgáltatást nyújtó gazdasági környezet megteremtése

Helyzetkép

Aba gazdasági életének gerincét a mezőgazdasági termelés alkotja. A tulajdoni szerkezetben a magántulajdon dominál, de sok a kis területen gazdálkodó őstermelő. A község fejlesztési koncepciója a termékszerkezet kibővítését, a munkaigényes nagyobb hasznot hozó zöldség- és gyümölcsstermesztés felé kívánja elmozdítani.

A Sárvíz kistérség természeti adottságai, a termálvíz élményfürdő projektje már a tervezés szakaszában van. Ugyancsak megvalósítás előtt áll a börgöndi repülőtér beruházása. Ezek a projektek olyan nagy volumenű beruházások lesznek az elkövetkező évek folyamán, hogy érdemes végig gondolni, milyen szolgáltatások és gazdasági területek tehetők még érdekeltté és hasznélvezőivé.

Az intelligens város újdonsága és sajátossága a helyi igényekhez igazodó sokszínű szolgáltatásokat nyújtó kisvállalkozások sora. Az információs gazdaság és társadalom kialakulását segítő gazdasági környezet megteremtése.

- a termékszerkezet váltásból fakadó kockázatok csökkentése érdekében a termelők közötti információcsere, tanácsadás, értékesítés és marketing segítése
- az idegenforgalom és a turizmus különböző formáinak fejlesztése, kapcsolódás az országos elektronikus turisztikai rendszerekhez
- a sportolással és a szabadidő eltöltésével kapcsolatos vállalkozások élénkítése és azok összekapcsolása az élményfürdő projekttel

- új típusú szolgáltatásokat nyújtó kisvállalkozások támogatása a helyi és a kistérség lakosságának életminőség javítására

A program célja: a lehetséges gazdasági (és technológiai, infrastrukturális) feltételek magas szintű – ökológiai szemléletű - javítása, kiemelten a tudásalapú gazdaság fejlesztése.. A hagyományos mezőgazdaság intenzív modernizálása az e-gazdaság, az e-piac tér lehetőségeinek kihasználásával

1. A mezőgazdasági vállalkozások működését segítő program

1. Mezőgazdasági piackutató és kapcsolatépítő alprogram

Aba és térsége mezőgazdasági termelésének jövője nagymértékben attól függ, hogy milyen mértékben tud integrálódni a megyei, regionális és a globális piacokra. A mezőgazdasági termékszerkezet váltásban új lehetőségeket nyit meg Aba és a kistérség előtt a börgöndi repülőtér beruházása. A helyben lévő szállítási kapacitás kilátásba helyezi olyan szállításra egyébként érzékeny friss, elsősorban biotermékek külföldön történő értékesítését is, amelyre korábban nem volt lehetőség. Ahhoz, hogy a termelők kellően tájékozottak legyenek az értékesítési lehetőségeket illetően, valamint arról, hogy milyen termékek keresettek a hazai és külföldi piacokon megfelelő információkra van szükség. A mezőgazdasági piackutató és kapcsolatépítő program célja ennek az információáramlási hiányosságnak az áthidalása, oly módon, hogy a térség termelőihez eljuttatják azokat az információkat, melyek segítségével azok új és kedvezőbb értékesítési lehetőségekhez juthatnak. E program megvalósítása az alábbi elemek együttes működtetésével érhető el:

1. Piackutató szolgálat megszervezése. Létre kell hozni egy olyan szervezet, csoportot, mely képes naprakész és részletes információkat beszerezni a különböző piacokon felmerülő keresletekről, a fentebb elmondottak miatt elsősorban az EU piacokra koncentrálva. A szolgálat megszerveződhet a termelők alulról építkező kezdeményezése révén, vagy pedig önkormányzati segítséggel. Az információforrások minél szélesebbé tétele érdekében a szolgálatnak kapcsolatokat kell fenntartania az EU agráripári helyzetében jártas kutatóintézetekkel, kamarákkal.

2. Tájékoztató szolgáltatások a termelők részére. Arra kell törekedni, hogy a termelőkhez minél gyorsabban, részletesebben jussanak el azok a lehetséges piacokról szóló információk. Ez történhet kiadványok útján is, de a leghatékonyabb módja az internetes adatszolgáltatás.

3. *Kapcsolatteremtés a lehetséges külföldi partnerekkel.* A térség gazdái előnyösebb megállapodásokat köthetnek, ha az üzletek létrejöttét egy közvetítő szerv segíti, mely lehet a piackutató szolgálat. Így könnyben leküzdhetővé válnak a nyelvi vagy az információáramlási nehézségek.

4. *A program beleillesztése a régió e-piacter koncepciójába.* Az információszerzés, adatkezelés hatékonyságnövelése és a méretgazdaságosság megfontolásai alapján a programnak a szükséges pontokon illeszkednie kell a regionális e-piacter programba.

2. Mezőgazdasági termelő adatbázis alprogram

A kistérségi intelligens ökológiai gazdasági övezet programjának részeként - a mezőgazdaság versenyképességének növelése érdekében -, alapvető fontosságú feladat a mezőgazdasági kapacitást építő és bővítő program kidolgozása.

- Kistérségi termelő-szolgáltató adatbázis létrehozása (kistérségi mezőgazdasági e-kereskedelmi adatbázist), amely tartalmazza a mezőgazdasági kínálatot és az ehhez kapcsolódó szolgáltatói oldal adatait is.

- Az adatbázis összekapcsolása a regionális és a nemzeti adatbázisokkal. Cél, hogy a kistérség agrár vállalkozásai intenzíven kapcsolódjanak be a Közép-dunántúli régió agrár e-piacterének létrehozásába. Az egységes adatbázis elősegíti, hogy a potenciális felvásárlók könnyebben rátaláljanak a térség termelőire, s minél pontosabb és elérhetőbb adatokat tudjanak szerezni a mezőgazdasági kínálatot illetően. A lehetséges külföldi partnerek felkutatása miatt az adatbázis angol nyelvű verzióját is el kell készíteni.

2. Virtuális mezőgazdasági társulások programja

A térség vállalkozásait a kis méretű családi vállalkozások és az őstermelők aránytalanul nagy száma jellemzi. Ahhoz, hogy akár a megyei vagy a regionális piacon talpon tudjanak maradni összefogásra, versenyképességük növelésére van szükség. A mezőgazdaságot segítő programok kohéziós erők lehetnek ugyan, amelyek ösztönzik és összefogják a termelőket annak érdekében, hogy elindítsák a virtuális mezőgazdasági társulások programját és megalapítsák mezőgazdasági és élelmiszeripari virtuális vállalataikat. A résztvevő mezőgazdasági mikro-, kis- és középvállalatok egységes nagyvállalatként léphetnek fel a virtuális vállalatok keretében együttműködve képességeik, ismereteik, kapacitásaik és kapcsolataik összeadásával és a feladatok egymás közötti megosztásával.

3. Mezőgazdasági klaszter program

A program célja a mezőgazdasági termékek hozzáadott értékének növelése. A vállalkozások együttműködésének egyik formáját az ún. klaszterek alkotják, amelyek egy-egy tevékenységre korlátozzák a vállalkozók összefogását. Az értékesítésen és a beszerzői (takarmány, tápszerek, növényvédőszer, vetőmag stb.) tevékenységen túlmenően értékes összefogás lehet a térségben például az állattartók számára egy közös mini vágóhíd felállítása, a zöldség és növénytermesztők számára a közös csomagoló rendszer megoldása. Esetleg a helyi termékek feldolgozására kialakított kisüzem létrehozása.

4. Új vállalkozások létrehozását segítő program

A program célja: A vállalkozók csak akkor képesek kihasználni a fenti programok nyújtotta lehetőségeket, ha gondolkodásukban és munkamódszereikben is képesek a változásokra s tudatosan építik gazdasági tevékenységüket az Új Gazdaság követelményeinek megfelelően. Ez a váltás csak a szakértők és tanácsadók bevonásával, az új vezetéstechnikai eszközrendszer elsajátításával és a vállalkozásalapításhoz szükséges fejlett infrastruktúra biztosítása mellett történhet meg sikeresen.

1. Vállalkozói ház alprogram

A vállalkozások, különösen a kezdő vállalkozások támogatásának másik módja a szolgáltatások gazdaságos elérése érdekében egy ún. vállalkozói ház létrehozása. Ez történhet az információs központ keretében vagy egy külön erre a célra szánt önálló épületben. Azok az abai vállalkozások, amelyek önálló telephellyel nem rendelkeznek és várhatóan a közeljövőben sem lesznek képesek kialakítani, korszerű infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz juthatnának egy olyan épületben, amelyet a település önkormányzata alakít ki számukra. A vállalkozói ház lényege az infrastruktúra teljes körű biztosítása. Ezt a programot a Gazdasági Minisztérium is támogatja a Széchenyi Terv 2002. évi Regionális Gazdaságépítési Programja keretében meghirdetett pályázaton keresztül.

Megfelelő jó működés esetén számítani lehet a környező településeken működő vagy induló vállalkozók csatlakozásához is, hiszen az ilyen pénzügyileg előnyös „szövetség” erős vonzerőt jelent minden mai gazdasági társaság számára.

A vállalkozói ház lehetne a megfelelő színhelye annak a programnak is, amelynek keretében lehetőség nyílna az infokommunikációs eszközök kipróbálására, a bevált gyakorlatok és a jelenlegi fejlesztések távlati lehetőségeinek megismerésére. A cél az, hogy könnyebbé váljon a kis- és középvállalkozások

informatikai modernizációja, illetve, hogy a hatékonyságnövelés érdekében elősegítsék az információs és kommunikációs technológiák elterjedését.

2. Települési (és kistérségi) e-business fejlesztési alprogram

Az e-gazdaság fejlődése érdekében alapvetően fontos, hogy a kistérségi társulások és ezen belül az egyes települések (a kistérségi portál részeként) internetes e-gazdasági és e-kereskedelmi információs és kommunikációs centrumot hozzanak létre és azon keresztül, váljon elérhetővé az összes kistérségi és települési információ, nyíljon mód üzleti kommunikációs és az üzleti tranzakciók lebonyolítására.

- Aba és a Sárvíz kistérség készítse el e-gazdasági és e-kereskedelmi térképét, amely azon kereskedelmi cégek adatait, információit és elérhetőségét tartalmazza, amelyek e-kereskedelmi úton értékesítik, illetve a jövőben kívánják ily módon értékesíteni termékeiket, szolgáltatásaikat.

- A kistérségben várhatóan gyorsuló tempóban jönnek létre piaci alapon az internetes boltok. A lakossági tájékozódás érdekében elemi feladat, hogy a település és környezete minden internetes boltjáról, árukínálatáról és minden további információról részletes tájékoztatást lehessen kapni, ezért az internetes boltok linkjei legyenek rajta Aba portálján.

- Aba és térsége számára komoly gondot jelent, hogy a helyi vásárlóerő nem a községben, hanem a közeli Székesfehérváron csapódik le. A közeli nagy áruházláncok áruválasztékával s nem utolsó sorban áraival a helyi kiskereskedelem a hagyományos eszközökkel nem tud versenyezni. Ezért is lenne célszerű átgondolni, hogy a helyi kereskedelmet miként lehetne lassan átállítani az Internet- vagy e-kereskedelemre. Ma már Magyarországon is egymás után jönnek létre az Internet áruházak, akik képviselőikén keresztül tartják fenn a kapcsolatot a vevőkkel. A rendszer előnye, hogy a vevő a lehetséges legolcsóbb áron jut hozzá a kívánt termékhez, amelyet megrendelésére házhoz szállítanak, a kereskedő pedig anélkül, hogy pénzét árukészletébe fektetné, hozzájut az árrésből származó jövedelméhez, sőt áruskáláját is kiszélesítheti, hiszen az e-áruház láncokban az élelmiszereken túl máshol nem forgalmazott termékek is szerepelnek. A helyi intranet és Internet hálózat segítségével sikeresen lehet megszervezni a község és az egész kistérség ellátását.

5. Tudáspark / technológiai park program Börgöndön

Aba gazdasági életében minden bizonnyal fordulópontot fog jelenteni a börgöndi repülőtér üzembeállítás, amely reális alapot teremt nem csak a község, hanem az egész Sárvíz kistérség fejlesztéséhez. A hajdani katonai repülőtér tulajdonjogi szempontból megoszlik Székesfehérvár és Aba között, s ez az adottság elsőrangú lehetőséget biztosít Aba számára, hogy saját gazdasági fejlődését a megyeközpont korszerű ipari hátterére támaszkodva határozza meg. Az intelligens

városfejlesztés koncepciója pedig jó alkalom arra, hogy a repülőtér környékének minden bizonnyal rövid időn belül meginduló fejlesztéseit a tudásalapú gazdaság koncentrált központjának irányába tereljék. Ennek érdekében a következő programok megvalósítását javasoljuk.

1. e-Logisztikai központ alprogram

A repülőtér logisztikai jelentőségét erősíti, hogy az nem csupán Magyarország iparilag legfejlettebb körzetében, hanem a tervek szerint egy globális jelentőségű kereskedelmi útvonal – az M8-M4-es autópályák nyomvonalán haladó transzeurópai autópálya - mentén fekszik. Így tehát érdemes Abán egy kereskedelmi, raktározási és szállítási központot kialakítani. Erre a célra a repülőtér környezete ideális terület. A gazdasági szerepe így jövőben a nemzetközi kereskedelmi és logisztikai funkció lehet.

Arról sem szabad megfeledkezni, hogy két-három éven belül Magyarország kereskedelmének már akár húsz-harminc százaléka is e-kereskedelmként mehet végbe, amelyhez a Magyarországot és a szomszédos országokat ellátó külföldi és hazai cégeknek komoly raktárbázisokra lesz szüksége. Ezért is megkerülhetetlen a logisztikai központ virtuális párjának, az *Internetes e-gazdasági és e-kereskedelmi információs és kommunikációs centrumnak a létrehozása*. Ezen keresztül, mint a székesfehérvári kistérség e-gazdasági és e-kereskedelmi térképén keresztül elérhetővé válhatnak azon vállalkozások adatai, információi és elérhetőségei, amelyek e-kereskedelmi úton értékesítik termékeiket, szolgáltatásaikat, valamint lehetőséget teremthet üzleti kommunikációs és az üzleti tranzakciók lebonyolítására is. A cél egyrészt az, hogy a kistérség vállalkozásai közvetlenül, elektronikus úton is bekapcsolódjanak a régió, az ország és a nemzetközi piacok működésébe, másrészt az, hogy a kistérség ne csak fizikai, hanem virtuális értelemben is központjává váljon a kelet-nyugat irányú kereskedelemnek.

2. Intelligens beszállítói koordinációs központ alprogram

Magyarországon a kis- és középvállalatok számára a globális piacokra való kijutás egyedüli lehetősége, ha a fejlett technológiával rendelkező multinacionális vállalatok beszállítóivá válnak. Ez a korábbi bér munka színvonaláról nézve igen jelentős előrelépés, hiszen a beszállítók a legfejlettebb munkamódszereket és technológiákat kell, hogy elsajátítsák a kifogástalan termelés érdekében. Csak azok a vállalatok számíthatnak a beszállítói szerepkör betöltésére, amelyek kellő innovatív készségről, az új ismeretek és tudások gyors elsajátításáról tesznek bizonyosságot. Ez egyben azt is jelenti, hogy a hazai beszállítói kör megszervezése önmagában még nem elegendő. Fontos feladat a kiválasztott vállalkozások vezetőinek, és munkatársainak ismereteit, szakmai tudását folyamatosan karbantartani, az új technológiai követelményekkel szembeállítani. Ezen feladatok

ellátására a börgöndi tudásparkban működhetne egy intelligens beszállítói koordinációs központ, amely a térségben működő kis- és középvállalatok beszállítói lehetőségeinek teljes körű felmérése alapján a valódi szolgáltatási kapacitásokat, azok fejlesztési és koordinációs lehetőségeit összegzi és közvetíti. Emellett a potenciális beszállító vállalkozók és vállalatok oktatását és távoktatását, valamint a kereskedelmi és iparkamarák helyi szervezeteinek segítségével kereskedelmi és jogi szolgáltatásokat is biztosít a vállalkozók számára.

3. e-Inkubátorház alprogram

A tudásparkon belül az önkormányzat kezdeményezésére, akár üzleti vállalkozásként is létrehozható egy olyan inkubátorház, amely Internetes és nem Internetes üzleti ötletek, projektek inkubációjával és fejlesztésével foglalkozik, az e-gazdaság kis- és középvállalkozásainak indulását, illetve a már korábban elindult vállalkozások erősítését szolgálhatja. Az inkubátorházak lényege, hogy nagyon sok üzleti ötletet megvizsgálunk és a leginkább piacképes termékeket (termelési rendszereket, megoldásokat) mindaddig támogatják, amíg az adott vállalkozás a hazai vagy a nemzetközi piacon megáll a saját lábán is. Létrehozásához csupán, egy korszerű infokommunikációs eszközökkel felszerelt és hozzáférést biztosító épület szükséges, amely helyet biztosíthat a vállalkozások indulásához. Az inkubátorház program ugyanakkor már részét képezi Aba innováció orientált fejlesztésének.

6. Turisztikai program

Helyzetkép

Aba és a Sárvíz kistérség turisztikai értékekben gazdag terület, kihasználtsága azonban adottságainál jóval gyengébb. Az ökoturizmus lehetőségeinek a természeti környezet törékenysége és érzékenysége határt szab. A megyei és regionális idegenforgalmi mozgásokat figyelembe véve a térség elsősorban a Székesfehérvárra érkező turisták rövid, célprogramokra érkező csoportjaira számíthat.

Jelenleg az egyik legfontosabb turisztikai célpont a kistérségben Tác, és kiemelkedő program a három napos Aba napok. A Sárvíz nap egész kistérségre kiterjedő programja továbbfejlesztést igényel. Hosszabb tartózkodást lehet elérni a falusi turizmus erősítésével. Ennek legfőbb akadálya viszont, hogy kevés a színvonalas vendégfogadásra berendezkedett magánérős szálláshely.

Újabb lehetőséget teremthet az abai hévíz „élményfürdő” projekt, amely alkalmas lehet a gyógyturizmus fejlesztésére. A fürdő azonban csak abban az

esetben lesz képes az egyenletes turizmus biztosítására, ha olyan kiegészítő programokkal párosul, amelyek egész évben biztosítják a vendégkört.

1. Kistérségi digitális turisztikai térkép alprogram

Készüljön el a kistérség digitális turisztikai térképe, mely több nyelven szemléletesen dolgozza fel a közlekedési útvonalakra, túravonalakra és lehetőségekre vonatkozó összes információt, tartalmazza a települések térképeit, a turisták és közlekedők számára fontosabb kulturális és közintézmények, valamint a szálláshelyek, éttermek megjelölésével és azok alapinformációival (például nyitva tartás, telefonszám, belépődíj, stb.), továbbá a szabadidős programok teljes adattárát linkekkel csatolva a térképhez.

A kistérségi turisztikai információs rendszer *csatlakoztatása az országosan már épülő turisztikai információs és értékesítő rendszerhez.*

2. Sportturizmus fejlesztési alprogram

Tekintettel a helyi sport hagyományokra és a Sárvíz mentének táji adottságaira, valamint az élményfürdő projektjére, azt javasoljuk, hogy a kistérség mindenekelőtt a sporttevékenységre alapozott szelíd turizmus formáját fejlessze. Ezek sorában is kiemelt helyet foglaljon el a kerékpár-, a lovas- és a horgászturizmus. Ezek a tevékenységek szervesen illeszkednének az élményfürdőhöz kapcsolódó fitness és sportcentrum működtetéséhez, amely egészséges életmódhoz kapcsolódó programokkal egészülhetne ki. Ennek a megoldásnak a gazdasági haszna abban jelentkezhethet, hogy a közeli Székesfehérvár – ahol ilyen pihenéssel és szórakozással is összeköthető sportcentrum nincs - igényes közönsége stabil vendégkörrel kecsegtethet. Érdemes lenne meggondolni például, hogy nyugati mintára kisebb klubokat – tenisz klub, golf-klub, tekepálya stb. – lehetne kialakítani, amelyek a sporton kívül egyéb rendezvények szervezésére is alkalmasak.

3. Tudásfejlesztő- és ökoturizmus alprogram

A hazai és külföldi fiatalok csoportos és a családi turizmus fejlesztése érdekében a kistérség különleges és egyedülálló környezeti szépségeit, flóráját és faunáját megismertető többnapos kerékpáros, lovas-, vízi- vagy gyalogtúra programok kialakítása kellően felkészült túravezetők irányításával. A több napos túrák lehetőséget adnának a Sárvíz-völgye Tájvédelmi körzet élővilágának megismertetésére. A kulturális vagy tudásfejlesztő turizmus fontos eleme a falumúzeum (skanzen), ahol nem csak a helyi a népi kultúra megtekintésére, hanem a mesterségek elsajátítására is mód nyílik. A nyári táborok, több hetes tanfolyamok nem csak a hazai, de a külföldi

fiatalok érdeklődésére is számot tarthatnak. A programok összekapcsolása a sporttevékenységgel, a kerékpár vagy a lovas turizmussal egyedülálló turisztikai programok szervezésére nyújt módot a hazai és a külföldi fiatalok számára.

Előnyös lenne, ha e programok oktató anyaga Interneten vagy CD-rom formájában is elérhető lenne, és illeszkednének az iskolai környezeti és természetvédelmi tananyagokhoz. Ezeknek a kiadványoknak és a világhálón való megjelenésnek nem csak Aba és a Sárvíz kistérség megismertetése, népszerűsítése az egyedül lehetséges célja, hanem bevételi forrást is jelent a programok és a skanzen továbbfejlesztésére.

4. Kistérségi fesztivál alprogram

A régió idegenforgalmát mindenek előtt a kulturális turizmus határozza meg, s ennek három központja Veszprém, Székesfehérvár és Esztergom. Mindebből következik, hogy a régiót felkereső látogatók műemlékekkel és történelmi ismereteket nyújtó élményekkel gazdagon el vannak látva. Sokkal szegényesebb a kínálat a mozgalmas, a helyi tradíciókat, a gasztronómiai érdekességeket felsorakoztató fesztiváljellegű eseményekben. Turisztikai szempontból és a kistérség kohéziójának, identitástudatának megerősítése szempontjából egyaránt fontos lenne az egész térség bevonása a programokba. Erre számos lehetőség kínálkozik (szabadtéri játékok, gasztronómiai események, folklór fesztivál, fogathajtó versenyek stb.).

7.2.1 Kultúra program - Hagyományalapú és új tudást közvetítő város és kistérség

Kulturális célkitűzések

Aba és térsége már eddig is komoly eredményeket ért el a kulturális élet és a sport területén. A jövőben az egyik legfontosabb feladat, az új média megfelelő és értékteremtő felhasználását segítő szellemi környezet megteremtése a profit és non-profit szereplők számára. A kulturális célkitűzések megvalósítása érdekében kiemelten kezelendő és célprogramokkal támogatandó területek:

- a lokális kultúra digitalizálása,
- a digitális tartalom terjesztése
- a non-profit tartalomszolgáltatás

Az információs korban felértékelődik az általános műveltség szerepe. Megszerzése és ápolása az iskolán kívül is folytatódik. Ezért is az intelligens város legfontosabb közintézményei a könyvtár és a kultúrház. Aba abban a szerencsés helyzetben van, hogy e két intézmény egy épületben szinte karöltve működik, s ugyan itt található a kábeltévé központja. Ez lehetőséget kínál

arra, hogy e három intézmény együtteséből egy sokfunkciós térségi multimédia központ és tudásközpont jöjjön létre.

1. Helyi kulturális értékek digitalizálása program

A program célja a helyi kulturális emlékek, értékek, hagyományok szervezett formában való összegyűjtése és rögzítése, valamint a kistérségi hagyományportál létrehozása.

Első lépésben a településeken működő hagyományőrző csoportok bevonásával létre kell hozni előbb az abai majd az egész Sárvíz kistérség múltjára vonatkozó kulturális hagyományok, tárgyi emlékek, képi anyagok, film- és hangfelvételek, tanulmányok rendszerezett összesítését a helyi ünnepekről és szokásokról. Ebből megszülethet a térség hagyományportálja.

A virtuális hagyományközpont kialakításának programja összekapcsolható a tudáskezelés, tudásvagyon-gazdálkodás (tartalomszolgáltatás) kérdéskörével (oktató programok készítése, képzési és továbbképzési célokra és az idegenforgalmi hasznosításra való konkrét felhasználás).

Ennek érdekében széles körben biztosítani kell a digitalizált anyagok elérhetőségét (pl. az Interneten, az on-line Web-oldalakon, az abai információs és szolgáltató rendszeren, CD-ROM formájában, a könyvtárban, stb.). A hagyományok méltó kezelése és ápolása nagy szolgálatot tehet a kistérség idegenforgalmának is.

Nemzeti kulturális értékeink digitalizálását támogatja jelenleg a Széchenyi Terv Információs gazdaság és társadalom programja, valamint a Nemzeti Információs Társadalom Stratégia pályázati úton elnyerhető vissza nem térítendő támogatás formájában.

2. „Élő emlékezet” program

A program kihasználva az interaktivitásból fakadó lehetőségeket minden helyi vagy a községből elköltözött lakos számára nyitva áll. Célja, hogy egy adott témához kapcsolódva a polgárok elmondhassák egyéni élményeiket, emlékeiket, családjuk és barátaik élettörténetét. Az elbeszélések rögzítésre kerülnek és szerkesztve részét fogják képezni a község hagyománytárának.

A program szerves részét képezi az abai falumúzeum keretében létrehozandó hagyományos népi mesterségek és a hagyományos életmód gyűjtése, bemutatása és továbbtanítása. A falumúzeumban zajló tevékenység és foglalkozások digitalizálása és „oktatócsomagok” készítése lehetőséget nyújt nem csak a Sárvíz kistérség, hanem a megye, sőt a régió népművészeti oktatásában való – Művészeti Alapiskolák, művelődési házak és iskolák szakköri foglalkozása – gyakorlati használatra.

3. Könyvtárfejlesztés program

A tudásalapú társadalom egyik alapintézménye a könyvtár. A könyvtár a tudásalapú társadalomban a régi szerepek mellett újabbakat is ellát: a korszerű könyvtárak egyben *tudásközpontok* is, így a hagyományos írott dokumentumok mellett elektronikus formában is gyűjtik és szolgáltatják az információkat. Az élethossziglan tartó tanulás, átképzés – akár távoktatás – helye is a könyvtár, s ez *felértékeli szerepét*.

A könyvtár emellett fontos szerepet tölt be a hagyományok ápolásában és az új tudások új módon való eljuttatásában: az irodalmi estek, író-olvasó találkozók mellett Internetes szolgáltatások szervezésével, kiállítások rendezésével, stb.

Az abai információs központ tervében a könyvtár központi szerepet játszik. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a központban ez az intézmény tölti be a tudásközpont szerepét. Fejlesztése tehát megkerülhetetlen:

- *A telematikai fejlesztések:* a korszerű számítógépek, a jogtiszta szoftverek, a korlátlan intézményi Internet hozzáférések után a hangsúly az Internetes szolgáltatások számának és minőségének a fejlesztésére kerül, különösen *a helyi tudások digitalizálása* a cél;
- A kitűnő tárgyi felszereltség és esztétikai megjelenés nagymértékben elősegítheti, hogy Abán is minél több állampolgárhoz eljutva töltse be *az európai és magyar tudásközpont* szerepét.
- A könyvtár közvetlenül kapcsolódik a tudásközpont működéséhez.

7.2.2 Oktatási Program – Innovációra ösztönző város

Oktatási célkitűzések

Az információs kor kialakulása komplex változást idéz elő életünkben. E változások három fő tendencia mentén szerveződnek: a cserekapcsolatok világméretűvé válása, az információs társadalom megvalósulása és a tudományos-technikai forradalom felgyorsulása mentén. A három mozgatóerőnek való megfelelés már egyenként is komoly kihívást jelent a társadalom és az egyén számára, együttes hatásuk viszont már sokkolóan hat. Ezért már az információs kor küszöbén nélkülözhetetlen a tervszerű, jövő orientált és mindenek előtt a szervezett felkészülés. Az oktatási program célja az egyén autonómiájának és személyes képességének fejlesztése. Mindenki számára biztosítani kell:

◦ *az általános műveltséghez való hozzájutást.* A dolgok jelentésének megragadására, megértésre és az alkotásra való képesség kifejlesztése az iskolai oktatás alapfeladata, de egyre

fontosabbá válik a szakképzési és átképzési programokban is, hiszen az új technikai és technológiai kompetenciák megszerzéséhez nélkülözhetetlen.

◦ a munkavállalói alkalmasság kifejlesztése és tartós fenntartása, valamint a mobilitás érdekében az információs kor alapkövetelménye *a tanuláshoz, képzéshez való jog kiterjesztése az egész életre*, és ennek megvalósulása érdekében az oktatás új típusú rendszerének megteremtése.

◦ *a cselekvésre való orientálást*. A globalizáció új típusú kapcsolatteremtést (cserekapcsolatot) és ennek megfelelően új technikát feltételez. Az információs írásbeliség elsajátítása és az idegen nyelvek ismerete a kognitív társadalom alkotóeleme.

◦ *az egészséges életre nevelés*. Az információs kor egyik legnagyobb problémája, hogy az emberek egyre több időt fognak a számítógép előtt tölteni. Az ülő munka és az egyre intenzívebb szellemi elfoglaltság legnagyobb veszélye a fizikai állapot elhanyagolása, az egészségtelen életmód, és az egyén közösségtől való elszigetelődése. Ezért elsősorban érdek a fiatalok mozgás kultúrájának fejlesztése, a sport közösségteremtő szerepének előmozdítása, a szellemi és a fizikai tevékenység harmonikus kapcsolatára való nevelés.

1. Az információs társadalomra való felkészítés programja

A program célja az egyéni és csoportos tudások fejlesztése, a tudásközpontú város és kistérség kialakítása. Az információs társadalomra való felkészítés során a legfontosabb feladatok

- információs írásbeliség arányának növelése Aba és a térség lakosságának körében, különös tekintettel a felnőtt lakosságra
- távmunkára való felkészítés az egész térségben
- vállalkozók számára az infokommunikációs eszközök használatának oktatása
- a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelése a térségben, a távoktatásban való részvétel segítségével

Az Aba Sámuel Általános Iskolában már az elmúlt évek során is tartottak tanfolyamokat a felnőtt lakosság számára. A képzés kiterjesztése érdekében megkerülhetetlen a nagyközség és az egész Sárköz kistérség felnőtt lakosságának felkészítése az infokommunikációs eszközök használatára és az információs írásbeliség elsajátítására, különös tekintettel az e-közigazgatás, az e-demokrácia és az alapvető szolgáltatások igénybevétele érdekében. Az oktatás helyéül a legcélszerűbb olyan nyílt közösségi pontokat keresni, mint a multimédiás központtá átalakuló Kultúr Községi Ház, vagy a Vállalkozók Háza. Két éven belül el kell érni, hogy Abán minden 14-60 év közötti lakos legalább az alapfokú ismereteket elsajátítsa.

1. A felnőtt lakosság informatikai képzését népszerűsítő alprogram

Célja a lakosság érdeklődésének felkeltése és mozgósítása. A népszerűsítés eszközeinek széleskörű kiaknázása: ingyenes tanfolyamok a szociálisan hátrányos helyzetűek számára,

ismeretterjesztő programok a helyi kábel TV műsoraiban, családi versenyek rendezése a gyerekek bevonásával. Ez utóbbi célja, a gyerekeken keresztül a szülők bevonása, aktivizálása a tanulásban.

2. A gazdaságfejlesztési program megvalósulását ösztönző program

A program célja, hogy párhuzamosan az infrastruktúra-fejlesztésekkel és az információs szolgáltatások kialakításával, el kell indítani a befogadói közeg, jelen esetben az Aba és a térség gazdasági szereplőinek felkészítését az infokommunikációs rendszer nyújtotta lehetőségek intenzív kihasználására.

1. Promociós alprogram

Cél az infokommunikációs technológiák üzleti felhasználásának népszerűsítése

Információs anyagokat kell készíteni a gazdálkodó szervezetek számára a következő témakörökben:

- Elektronikus üzletvitel, e-gazdaság
- Elektronikus tranzakciók
- Távmunka és távoktatás
- Infokommunikációs K+F

Az infokommunikációs termékekből és szolgáltatásokból profitáló vállalkozások együttműködésével információs anyagokat kell készíteni, és marketingkampányokat kell lebonyolítani a *kis- és középvállalkozások* és a fogyasztók számára, a következő témakörökben:

- Elektronikus kereskedelem
- Elektronikus fizetési megoldások
- On-line fogyasztóvédelem.

A fenti információs anyagokat több céllal és több csatornán (írott és elektronikus sajtó, előadások, civil szervezetek bevonása, stb.) keresztül kell eljuttatni az érintettekhez.

2. Az infokommunikációs technológiák üzleti felhasználását ismertető alprogram

Célja az új technológiák gyakorlati alkalmazásának megismertetése a felhasználók körében. Ennek érdekében megfelelő képzési programok támogatása, indítása.

Az infokommunikációt népszerűsítő, bevezető képzést nyújtó rendezvényeket kell szervezni kompetens szakmai partnerek közreműködésével. Oktatni kell a kis- és középvállalkozói réteget az infokommunikációs rendszerek üzleti célú használatára, illetve szükséges támogatni oktatási programok és oktatási anyagok létrehozását.

3. A távmunka alprogram

Az EU Fehér Könyvben felsorolt nyolc stratégiai fontosságú terület egyike a távmunka feltételrendszerének megteremtése és népszerűsítése. A nemzetközi gyakorlat szerint számtalan tevékenységi kör ellátható otthoni munkával. Ilyen többek között az adatbevitel, adatrögzítés, digitalizálás, az ügyviteli feladatok, számvitel, könyvelés, leltárkészítés, fordítás, sajtófigyelés, ügynöki tevékenységek vagy éppen az elektronikus kereskedelem.

Az alprogram célja távmunkahelyek kialakítása, a munkahelyek távmunkahellyé történő konvertálásának segítése és a nem aktív, de munkaképes lakosság távmunkahelyek segítségével történő munkába állása. Minőségi munkához juttatni a periférikus térségekben, településeken, külterületeken lakókat, illetve azokat, akik fogyatékoságuk vagy egyéb okok (pl. kisgyermek) miatt nem képesek a napi bejárásra. A távmunka feltételrendszerének biztosítása vonzerőt jelent már középtávon és a kistérségben élő vagy letelepedni kívánó értelmiség számára is.

A fenti cél megvalósítása érdekében:

- Az abai önkormányzat indítson kísérleti projekteket a távmunkavégzés különféle formáinak bemutatására,
- Abán induljon meg a távmunkások képzésének, illetve a távmunkássá való átképzést mintaprojektje, különös tekintettel a munkavégzésben korlátozott személyekre (GYED-en lévő kismamák, mozgáskorlátozottak, leszázalékoltak.)

A program beindításában külön preferálni kell a fiatal kisgyermekes nőket, a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosságot. A program megvalósításához külön forrás lehetőséget biztosít a Phare 2002-2003 ORPHEUS programja (Új esély program)

4. Távmunkahely alprogram

A kísérleti távmunka program sikere két fontos tényező biztosításának függvénye: a munka és a munkavégzéshez szükséges eszközök és ismeretek birtoklása. Minthogy ma még sokan nem rendelkeznek otthon megfelelő számítógéppel és szoftverrel a távmunkavégzéshez, szükségesnek látszik akár az információs központban, akár a vállalkozói házban szolgáltatás formájában munkavégzésre alkalmas infrastruktúrával ellátott munkahelyek biztosítása.

A program sikerének érdekében létre kell hozni egy távmunka szervező és közvetítő szolgáltatást a helyi és a regionális piacon.

3. Az ifjúság információs írástudásának szélesítése program

A program célja az információs írástudás arányának növelése a fiatalok körében, illetve az infokommunikációs technológiák oktatásban történő használatának támogatása. Ma már elemi követelmény Magyarországon is, hogy

- minden alap-, és középfokú iskola rendelkezzen hálózatba kapcsolt multimédiás számítógépekkel felszerelt oktatóteremmel.
- minden iskolai könyvtárban legyenek hálózati hozzáférést biztosító multimédiás állomások, melyek olyan szoftverekkel vannak felszerelve, melyek az oktatás szükségleteinek megfelelő tartalmak és szolgáltatások elérését teszik lehetővé.
- legyen minden tanárnak és diáknak a hálózati kommunikációt lehetővé tevő saját postafiókja és e-mail címe.

1. A meglévő, működő intézményi infrastruktúra fenntartása és fejlesztése alprogram a kistérségben

Prioritásként kell kezelni Abán és a Sárvíz kistérségben is az iskola infrastrukturális beruházásainak támogatását, ahol nemcsak a hozzáférés, de az eszközök használatának oktatása és a közösségi tartalomkészítés is lehetséges.

- Meg kell határozni, és támogatni kell a képzéshez szükséges minimális számítógépes infrastruktúra megteremtését

- Elérendő cél, hogy minden oktatási intézmény kapcsolódjon az országos informatikai hálózatokhoz;

- Minden iskola rendelkezzen legalább egy informatikai szaktanteremmel, ahol biztosítható minden diák számára a számítógéphez való hozzáférés, és az Internet elérés

- A lehetőségek szerint az informatikára fordított időkeretet fel kell emelni az OECD országok átlagára (az időkeret 5%-ára).

- Valamennyi tantárgy tantervében kapjon helyet a témához kapcsolódó informatikai tartalmak, megközelítések és alkalmazások ismertetése (On-line információforrások, oktatóalkalmazások, stb.).

- Támogatni kell a pedagógusképzéseket, továbbképzéseket annak érdekében, hogy az alap- és középfokú intézmények pedagógusai az oktató munkába módszertanilag is be tudják építeni az informatikai tartalmakat.

2. A kistérség pedagógusainak képzése, továbbképzése alprogram

Ösztönözni és támogatni kell a pedagógusok nyelvi (főként angol) és számítástechnikai képzését.

A Kodolányi János Főiskola Felnőttoktatási Központja például rendkívül hasznos felnőttoktatási intézmény ebből a szempontból. A központ elsősorban másoddiplomások számára szervez képzéseket, de ez a központ lehetne a középiskolai tanár továbbképzés egyik centruma is, ahol a *virtuális kurzusok*

nemcsak az oktatás médiumaként használják a SuliNetet, de feldolgozzák annak hatását az oktatásra. A tanfolyamok célja, hogy elméleti és gyakorlati szinten egyaránt elősegítsék az Internet megfelelő beilleszkedését a iskolák életébe.

A két féléves program megfelelhetne a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által meghirdetett pedagógus továbbképzési program követelményeinek, azonban az Internetes távoktatásnak köszönhetően nem igénylik a résztvevő pedagógusok folyamatos személyes jelenlétét. A virtuális szemináriumokat félévente két személyes konzultáció egészíti ki.

3. A távoktatás helyi fejlesztése alprogram

Jelenleg a felnőttképzés gyakran egyet jelent az iskolarendszerű szakképzés jobb-rosszabb adaptálásával, és nem képes megfelelően kezelni azt a tényt, hogy a felnőttek sajátos tapasztalatokkal rendelkeznek és sajátos oktatási igényeik vannak. Ezek a problémák is hozzájárulnak ahhoz az országos jelenséghez, hogy a felnőttoktatás a ráfordított költségek fényében sem kellően hatékony.

Az alprogram célja a felnőtt munkavállalók munka-erőpiaci esélyeinek javítása távoktatással. Az információs írástudás arányának növelése a szak/felnőttképzésben; a távoktatás formáinak terjedése.

Teendők:

- *Igényfelmérés a felnőttképzéssel kapcsolatos elvárásokról*
- *A korszerű távoktatási módszerek népszerűsítése*

A korszerű – például online – oktatás előnyeit ismertté kell tenni a megcélzott csoportok körében. Ezek az előnyök a következő pontokban foglalható össze:

- rugalmasság, a tanuló igényeihez illeszkedő tempó
- a fizikai korlátok (távolság, együttes jelenlét) megszűnése
- hangsúlyozni érdemes, hogy a tanuló itt sem egy géppel, hanem a tanárral (és tanuló társaival) alakít ki interaktív kapcsolatot (lásd következő pont)

4. Virtuális egyetem lehetőségeit népszerűsítő alprogram

A kistélepüléseken élő fiataloknak nagyságrenddel rosszabb esélye van a felsőoktatásba való bejutásra, mint nagyvárosi társaiknak. Ezért a regionális távoktató központok mellett egy Virtuális Egyetem (Kodolányi János Főiskola távoktatásai) az elszigeteltebb területek számára az elektronikus kommunikáció sajátos, felsőoktatási célú felhasználásának mintájává válhat. A projekt általánosságban a magyar felsőoktatás hatékonyságának javítására törekszik, ezen belül azonban megkülönböztetett figyelemmel fordul a magyar vidék felé.

A virtuális egyetem a távoktatás 21. századi változata. A távolságot nem áthidalja, hanem kiküszöböli. Noha a tanárok (illetve vizsgáztatók) és a beiratkozott diákok közötti személyes találkozások nem nélkülözhetőek, az oktatás elsősorban a hálózaton keresztül történik.

4. Ingyenes oktató programok a felnőtt lakosság számára

Aba abban a szerencsés helyzetben van, hogy az Aba Sámuel Általános Iskola kitűnő felszereltsége és képzett pedagógusai biztosítani tudják a község lakossága számára a megfelelő informatikai ismeretek elsajátítását.

Mindennek ellenére, mint az ország más részein, Abára is érvényes, hogy a felnőtt lakosság 30 év feletti korosztályai körében komoly hiányosságok vannak az új tudás birtoklása tekintetében. A félelmek és tudatlanság pedig ellenérzéseket és ellenállást vált ki az intelligens fejlesztésekkel szemben. Ezt a problémát elkerülendő és az érdeklődés felkeltése érdekében, időről időre, ismeretterjesztéssel és alapoktatással összekötött ingyenes kurzusok szervezésével lehetőséget kell biztosítani mindenki számára a tanuláshoz. Ígéretes lehet ilyen ingyenes programok szervezése a városi intranet bevezetésének kezdetén, amelyet a rendszer megkedveltetésére különböző versenyekkel, játékokkal lehet élvezetesebbé tenni.

5. Távoktatási központ program

A távoktatás kurzusain való részvételhez mindenképpen szükség van számítógépre és Internet hozzáférésre. Miután az otthoni Internet-hozzáférés nem mindenki számára elérhető, megoldandó feladat egy távoktatási központ kialakítása. Erre a célra az általunk már korábban vázolt abai információs központ lenne a legalkalmasabb, ahol a tanulást a helyben lévő könyvtár is segítené. Ez a központ rendelkezne megfelelő mennyiségű számítógéppel és korlátlan Internet kapcsolattal, a tanulók ezekről a terminálokról tudnának kapcsolódni a Virtuális Egyetemhez.

1. Közvetlen kapcsolat kialakítása a felsőoktatási intézményekkel és munkaügyi továbbképző központokkal kísérleti program

A távoktatási központ rendelkezzen egy olyan 10-15 fő befogadására alkalmas teremmel is, amelyben kamerák segítségével közvetlenül be lehet kapcsolódni a megyei és regionális felsőoktatási intézmények előadásaiba, vagy a munkaügyi központok képzési programjaiba. A táv-tanulás azok számára nyújt

igazán lehetőséget, akik munkájuk, családjuk, esetleg anyagi körülményeik miatt nem tudnak tovább tanulni.

A fiatalok számára érdemes lenne érettségi vagy főiskolai előkészítő tanfolyamokat szervezni.

A távtanulásnak ez a módja azok számára is lehetővé teszi a továbbképzésekben való részvételt, akik nehezen birkóznak még meg a számítógép használatával. Tekintettel arra, hogy Abán és a térségben a legtöbb átképzésre szoruló ember alacsony végzettségű vagy számítástechnikai ismeretekkel nem rendelkezik, a tele-oktatásnak ez a módja hatékony lehet. Fontos szempont az ilyen tanfolyamok, képzések szervezésében, hogy minden esetben össze legyenek kötve a helyben történő számítógép használatot oktató programmal.

6. A Sárvíz Művészeti Alapiskola fejlesztési program – A XXI. Század iskolája

Aba oktatási és kulturális életének egyik legnagyobb értéke a Művészeti Alapiskola, amelynek működése nemcsak a község, hanem az egész Sárvíz kistérség területére kiterjed. A közel 1200 diák iskola után történő oktatása komoly szervezési feladatok elé állítja a tanárokat, hiszen a feladatok ellátását 11 településre kell elosztani. Ugyancsak problémát jelent az Abán tanuló közel 260 gyerek képzése és oktatása. A helyzet megérett arra, hogy az iskola végre saját épületbe költözhessen.

Az iskola további tervei között szerepel még az alapképzés tovább fejlesztése középsokú szintre. Ez a gyakorlatban azt jelentené, hogy a végzős hallgatók szakmai végzettséggel a kezükben hagynák el az intézményt.

A multimédiás rendszer új lehetőségeket nyit meg az iskola számára is.

1. A népművészeti oktatás módszertani központja alprogram

- Az alapiskola képzése két részből tevődik össze: elméleti ismereteket adó tananyagból és a gyakorlati foglalkozásokból. Tekintettel arra, hogy az iskolának jelenleg 10 főállású tanára és mintegy 30 másodállású oktatója van, akik jelenleg 11 településen dolgoznak, ésszerű lenne az elméleti órák anyagát távoktatási formában is biztosítani, elsősorban a felnőtt hallgatók számára. Ez a megoldás lehetővé tenné az iskola további terjeszkedését a székesfehérvári kistérségben és a megyében., de minden lehetőség meg van arra, hogy egy nemzetközi színvonalú mintaprogram jöjjön létre Abán.

- Az oktatás módszere és a tananyag digitalizálása
- A székesfehérvári Kodolányi János Főiskola tervei között szerepel a művészeti szak beindítása. A két intézmény együttműködése lehetőséget nyújthat arra, hogy az abai iskolában

kidolgozott rendkívül eredményes oktatási módszer alapján az ország egész területén alkalmazható pedagógiai módszert dolgozzanak ki a népi és a nemzeti kultúra oktatására. Így az abai Művészeti Alapiskola egyben egy módszertani központ szerepét is betölthetné, az oktatás pedig kiegészülne a helyi kultúrházak művészeti vezetőinek és tanárainak továbbképzésével.

2. A művészeti alapiskola középfokú szakiskolává bővítése alprogram

Aba helyzetképeinek bemutatásában már szó került arról a tervről, amelynek értelmében az a művészeti oktatást szeretnék kiegészíteni szakközépiskolai évfolyamokkal, ahol a művészeti képzés kiegészülne műszaki ismereteket hordozó tantárgyakkal, valamint speciális szakmai ismereteket nyújtó oktatással. Az elképzelés újdonsága, a művészet és a „mesterségbeli” tudás megszerzésének tudatos összekapcsolása, nagy jelentőséggel bír az információs kor új típusú gondolkodást igénylő világában és megvalósulása esetén példaértékű kísérlet lehet a hazai oktatás átalakításában.

A műszaki ismeretek irányába való elmozdulás területén, megőrizve az iskola művészeti indíttatását, fontos lenne olyan szakok irányába elmozdulni, mint a kommunikáció vagy az elektronikus grafika, multimédiás rendszerek, elektronikus újságírás stb.

Az új iskola létrehozásában, az informatikai felkészültséget javító bővítő képzések kialakításában nagy segítséget nyújthat az ORPHEUS Program keretében meghirdetésre kerülő regionális támogatási konstrukció, amelynek célja a helyi kezdeményezésekre építő vonzó gazdasági és társadalmi környezet kialakítása a foglalkoztatási lehetőségek bővítésével és a humán erőforrás fejlesztésével.

7. A mozgáskultúrát és az egészséges életmódot erősítő nevelés program

Aba komoly sport hagyományokkal rendelkezik. Különösen a labdarúgás és a kézilabda területén. A mozgáskultúra fejlődésében nagy szerepet játszik az Aba Sámuel Általános Iskola és a Sárvíz Művészeti Alapiskola. Közreműködésüknek nagy szerepe van abban, hogy a sport és a testnevelés már egészen kicsi korban, az óvodában is jelen van. A nagyközség bekapcsolódása az Etalonsport programba nem csak e hagyományok erősítését, az utánpótlás-nevelést jelentheti a helyi és a nemzeti sportélet számára, hanem komoly infrastruktúra megteremtését is.

- Az ETALONSPORT Magyarország Alapítvány és az azt létrehozó VARGAZOLI Rt. olyan beruházások megvalósítását teszi lehetővé, amelyek saját erőforrásokból nem lehetségesek, ugyanakkor az iskola és az óvoda tornaterem és sportpálya problémáit is megoldja. Másrészt viszont ezek a létesítmények a helyi közösség egésze számára új sportlehetőségeket teremtenek. A másik fontos előnye a programnak, hogy bár középpontjában a labdarúgás és a ritmikus sportgimnasztika áll (a lányok számára) összességében fő szempontjának tekinti az egészséges életmódra való nevelést (bio-büfé, bio-szauna, könyvtár, sportorvosi rendelő), a sport és az iskolai oktatás közötti szerves kapcsolat helyreállítását. A program a sportot beépíti a mindennapi iskolai és óvodai munkába.

Az előzetes szerződések alapján a fejlesztések Abán az óvodai tornaterem megépítésével indulnak el.

- Az abai fejlesztések sorában fontos helyet foglal el a termálvíz fürdő. Bár az előzetes tervek elsősorban élményfürdő létrehozására irányulnak, fontos lenne szem előtt tartani a fürdőhöz kapcsolódó sportcentrum létrehozását, és azon belül is egy megfelelő sportolásra is alkalmas úszómedence kialakítását.

7.2.3 Társadalompolitikai program - Intelligens civil társadalom, intelligens házak és lakások világa

Társadalompolitikai célkitűzések

Aba és a térség lakossága helyi munkahelyek hiányában ingázik Székesfehérvár és a lakóhelye között. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a község az alvó falu szerepét tölti be a nagyváros árnyékában. Ez a tény negatívan hat mind a község népességmegtartó erejére, mind a helyi gazdaságra. A trend megfordítása csak úgy lehetséges, ha feltárja és felerősíti azokat a minőségi életfeltételeket, amelyek versenyre tudnak kelni a nagyvárosi élet előnyeivel. Az információs társadalom, s ezen belül az intelligens városfejlesztés ezekre a kérdésekre keresi és ad választ. Abán a társadalompolitikai célkitűzések középpontjában a lakosság életminőségének javítása és a munkahelyteremtés áll.

- esélyegyenlőség az információk és az információs tudás megszerzésében
- a társadalom kettészakadásának megakadályozása információt birtoklókra és információszegényekre
- a város „image” kialakítása: településrendezés és „virtuális” városkép
- intelligens lakossági szolgáltatások biztosítása
- intelligens házak

1. A tudásalapú helyi társadalom (intelligens civiltársadalom) fejlesztése program

Intelligens civil társadalom csak akkor jöhet létre, ha ideális természeti- és szellemi feltételek között lehet lakni, élni, pihenni ebben a kistérségben. Az intelligens változásoknak nemcsak a gazdaságban, nemcsak a közigazgatásban vagy máshol, hanem mindenekelőtt a családok életében kell végbe menniük. Ezért fontos, hogy olyan pályázatok is megjelenjenek e-gazdaság és e-kereskedelem cégeinek támogatásával, amelyekre azok a családok pályázhatnak, akik jelenlegi lakásukat akarják digitalizálni, vagy új lakásépítés keretében digitális családi házat vagy digitális lakást kívánnak építeni. A program második lépcsőjében, a kistérségben kiválaszthatunk egy olyan településrészt, ahol új lakótelepet vagy családi házas telepet akarnak építeni és ezeknek az

épületegyütteseknek a megtervezése és kivitelezése során már figyelembe lehetne venni a digitális ház, a digitális életforma követelményeinek szempontjait.

1. Életminőség javító alprogram

A kistérségben az infokommunikációs eszközök társadalmi beágyazottsága terén lemaradás mutatkozik. Igényt kell teremteni tehát az infokommunikációs eszközök használatára és a használat segítségével az életminőség fokozatos emelésére.

2. Népszerűsítő kampányok szervezése alprogram

Népszerűsíteni kell a célcsoportok számára releváns, már működő infokommunikációs alkalmazásokat. Javasoljuk közös népszerűsítő kampányok szervezését az alkalmazások működtetésében érdekelt profitorientált és non-profit szervezetekkel, kiemelten a közszolgálati médiában.

3. Támogatott szolgáltatások létrehozása alprogram

A célcsoportok számára értékteremtő, az életminőségüket javító szolgáltatásokat kell biztosítani, az erre irányuló tevékenységeket pedig létrehozásukban támogatni. A szolgáltatások létrehozását pályázati úton elnyerhető, vissza nem térítendő támogatás nyújtásával lehet biztosítani. Előnyben kell részesíteni a meghatározó önrésszel bíró, a támogatott időszak után önfenntartó kezdeményezéseket.

4. Csökkent munkaképességűek, fogyatékosok városi és kistérségi portálja alprogram

Az információs társadalom programok célja, hogy bárki, bármilyen hátrányos helyzet ellenére lehetőleg egyenlő eséllyel hozzáférjen az információkhoz.

- A csökkent munkaképességűek, fogyatékosokat számára speciális honlap vagy portál létrehozása: informál a kistérségben zajló eseményekről –a speciálisan nekik szánt, e-kereskedelmen keresztül elérhető termékekről, a képzési, tanulási vagy táv-munka lehetőségekről. Elősegíti, hogy a mozgásukban korlátozott egyének egymással kapcsolatba léphessenek, illetve linkeken keresztül kapcsolatot teremthetnek önkormányzati és egyéb, a mindennapi életükhöz fontos információkat és segítséget nyújtó intézményekkel (egészségügyi és szociális szervezetek intézmények). A portál lehetőséget biztosít arra is, hogy a fogyatékosok távoktatási programokban vehessenek részt, illetve rátaláljanak a speciális, számukra alkalmas táv-munkavégzési lehetőségekre.

- Elő kell segíteni a fogyatékosok információs és kommunikációs eszközökhöz, szolgáltatásokhoz való hozzájutását és hozzáférést. Ennek érdekében kedvezményes eszközvásárlás, Internet hozzáférés.

5. Egyházi intézmények munkáját segítő alprogram

A hazai egyházak közül ma már több – különösen az evangélikus és a református egyház – komolyan foglalkozik azzal, hogy az információs korban az egyházakon belül, az egyházak és a hívek között, továbbá az egyházi intézmények egymás közötti viszonyában milyen fejlesztéseket kellene és lehet azonnal kezdeményezni. Elindult egy közös gondolkodás és lassan körvonalazódik az egyházak információs társadalom kori – programjainak kidolgozása. Valószínűsíthető többek között, hogy mindegyik egyházban rövid időn belül belső intranet hálózat jön létre. Arra már most szinte bárhol lehetőség van, hogy bármelyik plébánia vagy gyülekezet önálló honlapot készíttessen, vagy annak sincs akadálya, hogy a helyi istentiszteletet, szentmisét – ha a hívek többsége ettől nem ódzkodik – a lokális kábeltelevízió élőben közvetítse.

Ezért javasoljuk, hogy a Sárvíz TV és a kistérségi Internet hálózat járuljon hozzá, hogy a kistérség híveihez eljusson a helyi igehirdetés és szentmise. Teremtődjön meg annak lehetősége, hogy a térség intenzíven vegyen részt *az intelligens református egyházmegye program megvalósításában*, amelynek kidolgozása már folyamatban van.

6. Otthoni Internet-hozzáférés alprogram

Az alprogram célja az egyéni, családi elérési pontok számának intenzív növelése.

A PC és az Internet használata ma még a lakosság fizetőképességéhez mérten magas, s ez is lassítja a mindennapi életben való használat terjedését. Központi szerepvállalás nélkül az információs társadalom nehezen, a gazdaságilag fejlettebb országoknál csak jóval lassabban valósítható meg. Az elektronikus korszakban a lemaradás komoly társadalmi és gazdasági hátrányokkal járhat, ezért Aba és a térségébe tartozó települések további fejlődése szempontjából létfontosságú, hogy polgárai többek között az Internet nyújtotta lehetőségeket is teljes mértékben kihasználhassák. Tekintettel arra, hogy az Internet használatát a számítógépek árai és a hozzáférés havi költsége nehezítik, az önkormányzatoknak - a társadalmi kohézió fenntartását szem előtt tartva - részt kell vállalniuk az információhoz jutás feltételeinek megteremtésében.

Ennek egyik *eszköze lehet a kiemelt társadalompolitikai csoportok számítógépvásárlásának kedvezményes fizetési konstrukciókkal való segítése.*

7. Kiemelt társadalompolitikai csoportok információs technológiai képzésében résztvevők támogatása alprogram

A program célja a kiemelt társadalompolitikai csoportokat képző személyek, intézmények (pedagógusok, könyvtárosok, közösségfejlesztők, szociális munkások) továbbképzésének támogatása.

A továbbképzéseket pályázati úton elnyerhető, vissza nem térítendő támogatás nyújtásával kell biztosítani. A kedvezményezett személyek/intézmények a támogatásért cserébe bizonyos mennyiségű képzést folytatnak adott társadalompolitikai csoportok számára.

2. Aba az intelligens város új arculatának kialakítása

A társadalompolitikai feladatok egyik lényeges eleme a városkép megtervezése, új arculatának kialakítása, hiszen nem mindegy hogyan érzi magát a megváltozott világban maga a lakosság. Távol álljon tőlünk, hogy pontos leírását adjuk annak, milyen legyen a jövő „intelligens városa”. Néhány alapvető szempontot azonban nem árt már most meghatározni.

Felméréseinkből egyértelműen kiviláglott, hogy Aba, s főként Belsőbáránd lakossága számára az egyik legnagyobb érték a vidéki környezet és életforma megőrzése a jövőben is. Szeretik és féltik megszokott életmódjukat. Ebben a tekintetben az intelligens városfejlesztés lakossági elfogadtatása bizonyára nem fog ellenállásba ütközni.

Ugyanakkor, azt is el kell ismerni, hogy a község mind városrendezési, mind pedig építészeti szempontból jellegtelen. Valójában sem falusi, sem pedig városi hangulatot nem áraszt. Úgy is fogalmazhatnánk: a hangulat mintha elkerülte volna. S ezen még az sem javít, hogy feltűnően tiszta település. Az a néhány szép épület, ami a múltból megmaradt, vagy teljesen kiesik az ide érkező látószögéből (Zichy kastély, Kollár kastély), vagy olyan méltatlan állapotban vannak, mint a COOP áruházként funkcionáló Bolvári „kastély”, vagy a katolikus templom. Aba településszerkezetének másik hiányossága, hogy nincs központja. Erre leginkább a Bolvári kúria és az előtt elterülő tér lenne alkalmas. A Kultúrház és az Általános Iskolát összekötő Milleneumi tér a kétségtelenül gyönyörű Szent István szoborral, a maga befejezetlenségében messze nem alkot városközpontot.

Aba arculatának kialakításában mindenképp el kell dönteni, hol legyen a városközpont. Mi legyen az az építészeti is releváns, a város életében szimbolumként is felfogható építészeti környezet, amely megadja az egész település alaphangulatát, amelyhez aztán igazítani lehet a főutca arculatát. Több választás is lehetséges:

- a Bolvári kúria és környéke. Ebben az esetben megkerülhetetlen, hogy a Polgármesteri Hivatal ide költözzön. Megfelelő parkosítással és az épület helyreállításával méltó otthona lehet a helyi demokrácia központjának. Ugyanakkor utal a község hagyományaira, a múlt értékeinek megőrzésére.

- A másik lehetséges terület az intelligens városközpont kialakítására a Millenniumi park két oldalán az iskola és az információs központtá átalakuló Kultúrházzal. Jelezve a tudás fontosságát a község életében
- És harmadik helyszínként lehetőség van a majdani Sárvíz Művészeti Iskola épületének középpontba állítására, amely a kreativitás, a kultúra és a néphagyományok értékeit hangsúlyozza. Ez utóbbi helyszín egyedüli hátránya, hogy az iskolaépítésre szánt telek túlságosan körül van építve, de a katolikus templom épületével együtt kifejezetten impozáns építészeti együttest alkothat.

Legyen bármilyen is a döntés, nagyon fontos, hogy azt közmegegyezéssel, a helyi demokrácia legteljesebb szabályait betartva hozzák meg.

A városkép kialakításának másik fontos eleme, a főutca arculatának kialakítása. Nem könnyű feladat, mert az itt álló épületek egyáltalán nem mutatnak egységes képet. Ezért a legkézenfekvőbb és legegyszerűbb megoldásnak a főút parkosítása tűnik. Sok fával, cserjével és virággal, az itt élők által oly nagyra becsült természet becsempészésével a településre sokat lehet oldani a jelenleg uralkodó merevségen. A város parkosítása elsősorban közösségi munka. Lehetőséget nyújt arra, hogy az emberek együtt alakítsák ki közvetlen környezetüket.

3. Belsőbáránd új szerepköre az intelligens városfejlesztésben

Belsőbáránd sajátos egységet képvisel Aba közigazgatási határain belül. Lakossága vagy mezőgazdasági tevékenységet folytat, vagy Székesfehérvárra jár be dolgozni. Aba területének legszebb részét képezi. Ha Aba város, akkor Belsőbáránd lehet a villanegyed.

Ha valahol, akkor itt a lakosság valóban mindent elkövet annak érdekében, hogy hagyományos falusi életmódját megőrizze. Némileg ellentmondásos helyzet, hogy a börgöndi repülőtér éppen Belsőbáránd mellett van. Tehát megkerülhetetlen, hogy a település életében ne következzenek be változások a jövőben. Szerencsés helyzet, hogy a településen semmilyen főútvonal sem halad át, a vasút is messze a házaktól, a falu határában közlekedik.

Belsőbáránd jövőjét minden bizonnyal az fogja meghatározni, hogy sok fiatal, akiknek feltehetőleg a repülőtér ad majd munkát, kíván majd itt letelepedni. Annak érdekében, hogy a település varázsa még sokáig megmaradjon, azt javasoljuk, hogy a fejlesztések során elsősorban a távmunka programokat koncentrálja az önkormányzat Belsőbárándra. Interjú alanyaink közül már most is itt hallottuk a legpozitívabb véleményeket a távmunkáról.

Belsőbáránd intelligens fejlesztésének a legfontosabb feladatai:

- a z interaktív kábeltévé hálózat kiépítése
- a település kultúrházában teleház kialakítása elsősorban a gyerekek számára
- információs kiosk telepítése a lakossági szolgáltatások könnyű elérésére
- kísérleti távmunka program szervezése
- a turisztikai értékek, mindenek előtt a környező erdő és horgásztavak bevonása a helyi és térségi turista programokba

- golfpálya és golfklub kialakítása

4. Intelligens házak program

A külföldi, és magyar példák szerint a kábel szerepe a jövőben azért értékelődik fel, mert a lakásokba a legtöbb kommunikációs szolgáltatás, a legkevesebb ráfordítással kábelen keresztül vihető el. Így, arra alkalmas kiszolgáló rendszerekkel, és megfelelő sáv szélességű jelátvitellel internetezhetünk, tévézhetünk, és telefonálhatunk egyazon kábel segítségével. A kábel és az Internet konvergenciája egy teljesen új világ kezdetét jelzi. Lehetővé vált az intelligens otthonok, középületek megvalósítása.

Az intelligens épület lényegében egy digitális rendszerrel működtet ház, amelyben egy központi vezérlőegység alkalmazásával integrálják az épület különböző automatizált háztartási és energiafogyasztó rendszereit, majd információs kapcsolatot teremtenek a világhálóval. Ez lehetővé teszi, az épület berendezéseinek védett és távoli lekérdezését, irányítását. A rendszer lehetővé teszi például a háztartási energia fogyasztás lekérdezését a szolgáltató és a tulajdonos számára, ugyanakkor az adatok megszerzéséhez illetéktelen személyek nem juthatnak hozzá. A másik, napjainkban talán még ennél is fontosabb felhasználási lehetősége a rendszernek a vezérlés. A legnépszerűbb vezérlőegységek programozása számítógépre kerül és ettől kezdve ő látja el az épület helyes működtetésének feladatát. Napjainkban, amikor a háztartásokban és közintézményekben egyre nagyobb gondot okoz az energia árak emelkedése, a helytelen üzemeltetésből fakadó pazarlás és a környezet szennyezése, az intelligens otthonok, középületek kiépítése egyre sürgetőbb. Az intelligens város élhető környezetét az intelligens rendszerek széleskörű alkalmazása teremti meg. Ezért javasoljuk, hogy Aba fejlesztésének egyik központi célkitűzése az legyen, hogy mielőbb valósuljon meg a középületek – polgármesteri hivatal, orvosi rendelő, óvoda, iskola épületének intelligens korszerűsítése, és az önkormányzat ösztönözze a lakosságot a hasonló berendezések alkalmazására otthonaikban.

7.2.4 Önkormányzati Program - Szolgáltató önkormányzat, e-demokrácia és e-közigazgatás

Önkormányzati célkitűzések

Aba civilszervezeteinek száma még ma is impozáns. Ez azt mutatja, hogy a lakosság érdeklődése a közügyek iránt magas. Abán már megteremtődött a lehetősége annak, hogy a lakosság előadásban kísérhesse figyelemmel az önkormányzati testület üléseit. Az interaktivitás megteremtésével lehetővé válik a közvetlen részvétel a munkában. Az önkormányzat és a lakosság együttműködése elemi feltétele az intelligens város létrehozásának.

Az modern informatikai megoldásokon alapuló, költség-hatékony belső és külső munkavégzés érdekében az önkormányzati ügyvitel elektronizálásának támogatása, avagy a szolgáltató önkormányzatok kialakításának segítése.

A regionális/önkormányzati célkitűzések megvalósítása érdekében kiemelten kezelendő területek:

- az önkormányzati ügyvitel elektronizálása és az e- közigazgatás
- szolgáltató önkormányzat: lakossági ügyintézés hálózaton keresztül
- e-demokrácia
- térségi együttműködések erősítése

Az információs kor szükségképpen és politikai akarat nélkül is megteremti az *e-demokrácia esélyét*. Ennek alapvető oka, hogy az infokommunikációs hálózatok *közvetlen, gyors és állandó kapcsolatot* teremtenek polgárok és képviselőik, polgárok és döntést hozók között. Az elektronikus demokrácia tehát önmagában nem politikai reform, hanem a technológiai fejlődés hozta műszaki, informatikai lehetőség. Csak a második lépés függ a demokrácia intézmény rendszerének tudatos fejlesztésétől, hiszen minden államban az országgyűlés dönti el, hogy ezt a technológiai lehetőséget mikor és hogyan használja ki a politikai rendszer működésének továbbfejlesztésére. Mint láttuk, az Európai Unió *már döntött amellett*, hogy a tagállamok gyors ütemben áttérnek a digitális kormányzásra vagy az e-közigazgatásra. Ez nem csak azt jelenti, hogy a papíralapú ügyintézészt felváltja az elektronikus ügyintézés, hanem azt is, hogy az eEurope program egyik kiemelt eleme az e-kormányzás, az e-közigazgatás bevezetése. Ha ez megvalósul a tagállamokban vagy Magyarországon, akkor egyúttal *beléptünk* az e-demokrácia korszakába.

1. e-Közigazgatási program

1. A digitális önkormányzás alprogram

Az intelligens Aba kiemelt programja a digitális önkormányzás, azaz az *e-közigazgatási* program. Kialakítása több lépcsőben történik:

- első lépcsőben megfelelő szoftverek telepítésével az önkormányzat belső ügyviteli folyamatainak interaktív elektronikus rendszere épül ki.
- majd az *e-önkormányzati-közigazgatási rendszer* felbontása
 - egy klasszikus *interaktív integrált közigazgatási* rendszerre (pénzügy, könyvelés, elektronikus ügyintézés, stb.)
 - a *különböző államigazgatási-közigazgatási szinteket elektronikus összekötő hálózatra* (megyeháza, közigazgatási hivatal, stb.)
 - a lakossági hozzáférést lehetővé tevő *e-demokrácia, e-önkormányzat rendszerre* (polgárokkal való közvetlen interaktív kapcsolat, együttműködés).

Az optikai hálózat kiépülését követően bevezethető a digitális önkormányzás-közigazgatás integrált szoftvercsomagja. Az integrált térinformatikai programon túl az önkormányzat folyamatosan létrehozhatja az iktató, ügykövető, testületi munkát támogató saját intelligens (egymással kommunikáló szoftverek/modulok) rendszerét, amely a folyamatos karbantartással/frissítéssel megkönnyíti a döntés-előkészítés és -hozatal mechanizmusát. A lakosság interaktív elérési kapcsolati rendszerével (hozzáférési pontokkal) a demokratizálódás folyamatát erősíti fel.

2. Térinformatikai rendszer alprogram

Az e-közigazgatási fejlesztésnek alapvető eleme *térinformatikai rendszer* kialakítása. A program megvalósulása esetén a önkormányzati hivatala rendelkezik az integrált irányítási hardver és szoftverrendszerrel, melyek lefedik a térinformatikai alapokon nyugvó önkormányzati feladatok és hatáskörök rendszerét. Az integrált térinformatikai programban a település önkormányzata elkészíteti a térképészeti adattár és információ halmaza (EU-s normákhoz alkalmazkodó) digitális térképét, vagyis az önkormányzatnál naprakész állapotban lesz a nemzetközileg egységes alapú UTM (Universal Transverse Mercator) rendszer.

Az önkormányzat rendszeres frissítéssel a megfelelő műszaki követelmények alapján feldolgozott digitális térképi objektumokhoz kötött információk kezelését három rendszerben szolgáltatja:

1. a saját térbeli elemzésekhez, tervezésekhez,
2. a lakosságra (és a turistákra) vonatkozó információkhoz alakít ki publikus hozzáférési jogosultságot.
3. az önkormányzati, területi földhivatali, területi közmű-üzemeltetői, rendőrségi, tűzoltói, stb. feladatokat támogató térinformatikai alapú digitális térképekhez való hozzáférhetőséget teszi lehetővé az intézmények/hivatalok számára.

2. e-Demokrácia program

Az Európai Unióban hamarosan megkezdődik az elektronikus döntéshozás, vagy video konferenciákon folytatják a bizottsági üléseket és igen rövid időn belül sor kerülhet az *elektronikus* országgyűlési vagy/és önkormányzati választások rendszerének elterjesztésére. Az igazi áttörés azonban az lesz, ha a polgárok az állami, regionális vagy önkormányzati **döntések előkészítésében, meghozatalában** közvetlenül részt vehetnek. A közvetett viszony többsége fokozatosan közvetlenné és sokrétűbbé válik. A közvetlen demokrácia kialakítására az elmúlt évtizedben már világszerte történtek kísérletek (például Porto Alegre, Brazília) és az ENSZ is zászlajára tűzte széleskörű elfogadtatását. Az eddig alkalmazott rendszerek azonban inkább nevezhetők a nyilvánosság kiszélesítésének, mint a közvetlen demokrácia valódi megteremtésének. A participatív

vagy részvételi demokrácia, amely a polgári akaratok integrálását jelenti a döntéshozatalban és a végrehajtás ellenőrzésében csak a digitális technológiák elterjedésével valósítható meg. Eredménye pedig várhatóan az lesz, hogy a döntések legitimebbek lehetnek és visszaállhat a helyi politika és a társadalom között a bizalmi kapcsolat.

Magyarországon az e-demokrácia elterjesztése a következő tíz év napirendjén van. Aba abban a szerencsés helyzetben van, hogy a helyi kábeltévé segítségével a nyilvánosság lehetősége minden polgára számára megteremtődött. Az interaktivitás pedig hamarosan lehetővé teszi a polgárok közvetlen véleménynyilvánításának lehetőségét is.

Az információs társadalom megvalósulása nem csupán a technikai feltételek – infokommunikációs infrastruktúra kialakításáról és az eszközök használatának széleskörű ismeretéből áll. Miként a korszak megnevezése is utal rá, itt elsősorban és mindenképp előtt egy olyan társadalomépítésről, építkezésről van szó, amelynek célja a technika nyújtotta lehetőségek felhasználásával a társadalom tagjainak lehető leg szélesebb körben történő bevonása egyéni és közösségi sorsuk közvetlen alakításába.

A megvalósult információs társadalom – elméletileg – a közösség minden tagjának tevékeny és alkotó részvételére számít, és arra törekszik, hogy e részvételhez a maximális esélyegyenlőséget biztosítsa. Ez egyben azt is jelenti, hogy az információs társadalom gyakorlata a közösséget alkotó egyének fejlett felelősségvállalására és szociálisérzékenységére, a közösséget összetartó szolidaritásra számít. Másként fogalmazva, az információs kor nem csupán a technika és technológia, valamint az információval való ellátottság, hanem az ezek használatához nélkülözhetetlen erkölcsi követelmények – felelősség a közösség egészének életéért, önmérséklet az individuális érdekekben, szolidaritás az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe kerültekért – és viselkedésbeli szabályok elfogadtatása is.

Az egyik legnehezebb feladat ez utóbbi követelmény gyakorlatba való átültetése, különösen ott, ahol a közösség összetétele heterogén. A társadalmi tudat átforgalmazása hosszú és rögzös folyamat, nem lehet elég korán elkezdni. Ezért javasoljuk, hogy Abán településen az elkövetkező években induljon be egy olyan kísérleti mintaprogram, amelynek célja a közvetlen demokráciára való felkészítés.

A program célja:

- a társadalmi kohézió megteremtése: a település jelenlegi heterogén társadalomszerkezet oldása, a hátrányos helyzetben élő népesség felkészítése a helyi demokrácia, gyakorlására; a betelepült, de a település közösségi életébe még cselekvő módon be nem kapcsolódott családok integrálása és Aba fejlődésében érdekeltté tétele, a helyi őslakosság és a betelepült családok együttműködésének elősegítése,
- a helyi társadalom fejlődése iránti felelősség és szolidaritás elvének a lakosság minden tagjában való tudatosítása,
- a társadalom és a helyi közpolitika intézményei közötti bizalom és együttműködés erősítése,
- a társadalmi szolidaritás és az egyéni felelősségvállalás a közösség sorsának, fejlődésének alakításában,

- a lakosság aktív és kreatív bevonása az információs társadalom megvalósításába

A mintaprogram a fokozatosság elvén valósul meg. A kísérleti program lényege, hogy a részvétel senkire nézve nem kötelező, de azok, akik érdeklődnek a település sorsa iránt aktívan részt vehessenek a tervezésben és a döntéshozatalban. Ennek érdekében a polgároknak pontos információkat kell adni a település gazdasági helyzetéről, a fejlesztések finanszírozási lehetőségeiről. A tájékoztatás nem csupán információval való ellátottságot, hanem az információk használatát, kezelését is jelenti.

Fontos, hogy a lakosság megértse és megtanulja, miként és milyen szempontok szerint kell a fejlesztések során a prioritásokat felállítani. A kísérleti program lényege a részvételi demokrácia – és hosszabb távon az e-demokrácia – előkészítése a fokozatosság elve alapján. Ennek megfelelően a kísérleti program több alprogramot rejt magába:

1. Tematikus körzetek kialakítása alprogram

Ez az alprogram a helyi demokrácia működési mechanizmusának, szervezeti rendszerének megtervezését és a lakosság felkészítését foglalja magába. Nagyon fontos - és jövő működőképessége szempontjából meghatározó -, hogy ez az alprogram már a helyi társadalommal való párbeszéd során alakuljon ki. A cél, hogy a tematikus körzetek olyan tanácskozási formát alakítsanak ki, mely bár közmegegyezésen alapszik, de szigorú szabályok mentén fog történni. Ezeknek a szabályoknak a betartása érvényes kell, hogy legyen az elektronikus eszközök használatának esetén is.

A tervezés másik fontos eleme azon közérdekű gazdasági, fejlesztési és társadalmi témakörök meghatározása, amelyeket a tematikus körzetek megtárgyalnak. A munka során két fontos szempontot kell figyelembe venni:

- Az első szakaszban csak egy-két probléma tárgyalására koncentráljanak, ugyanakkor a kiválasztott kérdésköröknek minden körzetet érinteni kell, még ha más-más módon is (költségvetés, fejlesztési program). A cél, a lakosság érdekeltté tétele a tárgyalásokon való részvételben.
- A tervezésnek tekintettel kell lenni arra, hogy a tematikus körzetek munkája, még ha az önkéntességre épül is, nem azonos a lakossági fórumokkal. Itt nem egyszerűen csak véleménynyilvánításról vagy népszavazásról van szó, hanem a lakosság bevonásáról a döntéshozatalokba. Ezért a munka szabályozottsága itt is meghatározó kell, hogy legyen valamint fontos szempont az önkormányzati döntések visszacsatolása. Ezt szolgálja a 2. alprogram

A tematikus körzetek kialakítása többféle módon történhet:

- területi felosztás mentén: előnye, hogy a lakosság széles rétegeibe tud belenyúlni és a lakókörnyezeten belüli viszonyrendszerek valóságát tárja

fel, ugyanakkor a szűkebb értelemben vett szolidaritást építi. Hátránya viszont, főleg a program beindulásának első időszakában, hogy a tanácskozások szabályainak kialakításában a heterogén összetétel sok nehézséget okozhat

- civil szervezeteken keresztül: a tanácskozások szervezése aránylag könnyű az azonos érdeklődésű és nagyjából azonos képzettségű tagság miatt. Hátránya viszont, hogy a lakosság aránylag szűk rétegét fedi le.

2. Az önkormányzati testület és a tematikus körzetek munkájának összehangolása alprogram

A demokratikus működés második ciklusa külön tervezést igényel. A munkának ebben a fázisában a tematikus körök képviselői egyeztetik elképzeléseiket egymással és a városatyákkal. Ez az egyeztetési fázis, fontos hogy minél nagyobb nyilvánosság előtt történjen (pl. helyi kábel TV, nyilvános tárgyalás, videokonferencia stb.).

Ez az alprogram a bizalomerősítés és a lakossági szolidaritás kialakításának legfontosabb szakasza.

3. A végrehajtás ellenőrzése alprogram

Fontos momentuma minden demokratikus döntésnek az ellenőrzés. Minden lakosnak szembesülnie kell saját korábbi álláspontjával, helyes vagy helytelen értékítéleteivel, az adott körülmények időközbeni megváltozásával. Miként a siker, a kudarc elfogadása, feldolgozása is része a demokrácia működésének.

8 OPERATÍV PROGRAM

A megvalósítás ütemezésének megtervezése 2007-ig

A projektek megvalósításához minimum négyszer tizenkét hónap szükséges. Az általunk javasolt projektek a 2002-vel kezdődő parlamenti ciklus végével zárulhatnak le.

A projektek ütemezését érdemes tizenkét hónapos ciklusokban végiggondolni. Természetesen ezen időszak alatt a megvalósítás ütemezését érdemes akár többször is újragondolni, annak megfelelően, hogy milyen források állhatnak rendelkezésre, illetve milyen további – például technológiai, gazdasági és társadalmi – változások következnek be a következő években.

1. projekt neve: A Sárvíz Művészeti Alapiskola fejlesztési program - A XXI. század iskolája

A projekt célja: Új, az információs kornak, a tudásalapú társadalom kihívásainak megfelelő, sok funkciós iskolaközpont létrehozása., középpontban a művészeti oktatással, amihez kapcsolódik a korszerű ismeretek átadása, s beleértve ebben a sportprogram megvalósítását

Szükségességének indoklása: Aba egyik kiemelt saját szerepe lesz a művészeti nevelés

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége, regionális hatáskörrel

A projekt végrehajtásának ütemezése: első ütem: 3X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba nagyközség önkormányzata, nemzetközi és hazai szakértői csoportok

A végrehajtás módja: Aba nagyközség készíttesse el a fejlesztés-továbbfejlesztés részletes programját és bonyolítsa le a beruházást.

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: négy év alatt minimum 120 millió forint

A projekt várható finanszírozói: Nemzetközi, valamint hazai pályázati források

Potenciális pályázati források: Phare 2002-2003 ORPHEUS programja (Új esély program), Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatai, informatikai és oktatási minisztériumi pályázatok , stb.

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

2. projekt neve: Vállalkozói ház (és innovációs központ) létrehozása

A projekt célja: Olyan vállalkozó központ kialakítása, ahol a vállalkozásoknak közös infrastrukturális, adminisztrációs, számítástechnikai és egyéb információs szolgáltatások igénybevétele válik lehetővé.

Szükségességének indoklása: A települési vállalkozások számára a szolgáltatások gazdaságos elérése érdekében érdemes létrehozni egy vállalkozói házat.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba nagyközség önkormányzata

A projekt végrehajtásának ütemezése: 3X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Oktatási Minisztérium (OMFB) pályázata, Aba nagyközség önkormányzata, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, érdekelt gazdasági társaságok, stb.

A végrehajtás módja: Aba nagyközség önkormányzata és az ebben az ügyben érdekelt gazdasági társaságok közösen hozzanak létre egy virtuális vállalatot

A végrehajtás feltételei: a virtuális vállalat létrejötte.

A projekt forrásigénye: virtuális vállalat létrehozására 2 millió Ft és a beruházáshoz támogatásként 30 millió Ft

A projekt várható finanszírozói: Aba nagyközség önkormányzata, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, érdekelt gazdasági társaságok, Gazdasági Minisztérium

Potenciális pályázati források: Gazdasági Minisztérium, Informatikai Minisztérium, Közép-Dunántúli Regionális Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács pályázata

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

3. projekt neve: e-Közigazgatás - A digitális önkormányzás kialakítása

A projekt célja: Az internetes hozzáférés kiszélesítésével és egyszerűsítésével könnyebben elérhetővé válnak a közérdekű információk, majd pedig elterjedjen az elektronikus ügyintézés, végül pedig az e-demokrácia keretében az állampolgárok elektronikusan részt vehessenek a közösségi döntésekben, s azok megvalósításában.

Szükségességének indoklása: Az önkormányzat szervezeti és működési hatékonyságának növelése, a modern informatikai megoldásokon alapuló, költség-hatékony belső és külső munkavégzés érdekében három éven belül Aba önkormányzati hivatala át kell térjen át az elektronikus közigazgatásra, ezért szükséges az önkormányzati ügyvitel elektronizálásának támogatása, illetve kiemelt feladat a szolgáltató önkormányzatok kialakításának elősegítése.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 3X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba nagyközség önkormányzata, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, e-közigazgatási tanácsadó és fejlesztő cégek (pld: KFKI-csoport, Stratégia kutató Intézet), Informatikai és Hírközlési Minisztérium, stb.

A végrehajtás módja: a polgárok és intézmények közötti intelligens (vezetékes és mobil) hálózati összeköttetés megvalósulásával párhuzamosan elkezdődhet az önkormányzatoknál az e-közigazgatás vagy az e-demokrácia feltételeinek kialakítása..

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: évente 15-25 millió Ft

A projekt várható finanszírozói: A megyei és regionális tanácsok pályázatait és országos pályázatok (különösen az Informatikai Minisztérium várható e-közigazgatási pályázatait) és Aba nagyközség önkormányzata, gazdasági társaságok

Potenciális pályázati források: Informatikai és Hírközlési Minisztérium, Gazdasági Minisztérium, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatait, stb.

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

4. projekt neve: Térségi teleház hálózat létrehozása

A projekt célja: A nyitott, közösségi hozzáférés intézményhálózatának megteremtése Aba térségében., amelynek központja a jelenlegi abai teleház, amely egyúttal kistérségi információs központ lesz.

Szükségességének indoklása: A tudásalapú társadalom alapintézményei a teleházak, mint a települések hozzáférést, infokommunikációs alapszolgáltatást megteremtő, a tanulást támogató központ. Általa a településeken élők széles körének esélyegyenlőséget teremtve biztosítottá válik a közcélú és speciális információk gyors, egyszerű elérése.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 2X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba nagyközség önkormányzata, Magyar Teleház Szövetség, Abai Teleház, stb.

A végrehajtás módja: A települések és a helyi gazdaságszervező intézmények biztosítják a szükséges helyiségeket és az eszközök egy részét, a hardver és szoftver elemeket külső beszállítótól való vásárlással oldják meg.

A végrehajtás feltételei: Az Aba és Térsége Teleház Egyesület létrehozása, települési és megyei támogatása, helyzetbe hozása, országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: Ha az épületek (pl. információs központ, vállalkozói ház, stb.) adottak, akkor emellett 40-45 millió Ft két év alatt

A projekt várható finanszírozói: Nemzetközi, valamint hazai pályázati források

Potenciális pályázati források: külföldi és hazai pályázatok, továbbá Aba és a térség településeinek önkormányzatai, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatai, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium várható pályázatai

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

5. projekt neve: Térségi információs- és tudásközponti szerep kialakítása

A projekt célja: Aba központi szerepének megerősítése a Sárvíz kistérségben. Aba mint intelligens város váljon az információk feldolgozásának, tárolásának és cseréjének, a térség vállalkozói életének központjává. Ez azt is jelenti, hogy Aba segíti az intelligens sárvízi kistérség létrejöttét.

Szükségességének indoklása: Abán szükség van egy olyan információs központ kialakítására, ahol a feladatok ellátásához szükséges infrastruktúra és személyi feltételek egy helyen találhatóak meg. Ennek intézményes helye a Vállalkozói Ház, Teleház, XXI. század iskolája, stb.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 4X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba nagyközség önkormányzata

A végrehajtás módja: Aba nagyközség készítse el a fejlesztés részletes programját és bonyolítsa le a beruházást.

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: négy év alatt minimum 120 millió forint

A projekt várható finanszírozói: Országos, regionális, megyei pályázati források és Aba nagyközség önkormányzata

Potenciális pályázati források: Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatai, informatikai és oktatási minisztériumi pályázatok

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

6. projekt neve: Információs kioszkok telepítése

A projekt célja: A műholdas hozzáférés bővítése, különös tekintettel Aba külső területei

Szükségességének indoklása: Három éven belül a lakások és a munkahelyek nagy többségében hozzá kell férni az információs adatforrásokhoz – beleértve az információs szolgáltató Aba nagyközséget - és a tudásközpontokhoz.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 2X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba nagyközség önkormányzata és a kioszktelepítő gazdasági vállalkozások

A végrehajtás módja: Aba nagyközség kössön megállapodásokat a beruházásokban érdekelt és azokat részben finanszírozó gazdasági társaságokkal.

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: évente 3-5 millió Ft

A projekt várható finanszírozói: kioszktelepítő és üzemeltető gazdasági társaságok és nemzetközi, valamint hazai pályázati források

Potenciális pályázati források: Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatai, informatikai minisztériumi pályázatok

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

7. projekt neve: Otthoni Internet-hozzáférés bővítése

A projekt célja: A vezetékes, a műholdas és a mikrohullámú hozzáférések bővítése (a jelenlegi szolgáltatások bővítése, eljuttatása a lakosság többségéhez olcsó áron)

Szükségességének indoklása: Három éven belül a lakások és a munkahelyek nagy többségében hozzá kell férni az információs adatforrásokhoz – beleértve az információs szolgáltató Aba nagyközséget - és a tudásközpontokhoz.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba nagyközség és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 4X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba nagyközség önkormányzata, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés és a hálózatépítő gazdasági vállalkozások

A végrehajtás módja: Aba nagyközség kössön megállapodásokat a beruházásokban érdekelt és azokat részben finanszírozó hálózatépítő társaságokkal.

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: évente min. 2-3 millió ft támogatás

A projekt várható finanszírozói: hálózatépítő és hálózatüzemeltető gazdasági társaságok és nemzetközi, valamint hazai pályázati források

Potenciális pályázati források: Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, Informatikai Minisztérium pályázatai

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

8. projekt neve: Média program (Szabályozott telekommunikációs, adatkommunikációs és műsorszórási környezet megteremtése)

A projekt célja: Egységes – az egész Sárvíz kistérségre kiterjedő – infokommunikációs hálózat létrehozása a közszolgálati-, és kereskedelmi szolgáltatások regisztrálása, vezérlése, dokumentálása, az interaktív televíziózás, rádiózás, a mindennapos Internet-használat, a videótelefon, a videó-konferencia, valamint egyidejű oktatás, képzés megvalósítása, a digitális műholdas összeköttetés, a digitális műsorszórási, az Internet alapú telefonhálózat, a távoktatás és távmunka programok elindítása érdekében.

Szükségességének indoklása: A kistérségi szolgáltatások elindításának érdekében elengedhetetlen a korszerű szélessávú fejlesztés.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 3X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba és a térsége településeinek önkormányzatai, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés és a hálózatépítő gazdasági vállalkozások

A végrehajtás módja: A térség települései kössenek megállapodásokat a(z) Abán is a korszerű hozzáférés lehetőségét megteremtő) hálózatépítő és hálózatüzemeltető társasággal.

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: nincs adat

A projekt várható finanszírozói: hálózatépítő és hálózatüzemeltető gazdasági társaságok és nemzetközi, valamint hazai pályázati források

Potenciális pályázati források: Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, Informatikai és Hírközlési Minisztérium pályázatai

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

9. projekt neve: Mezőgazdasági klaszter megalakítása

A projekt célja: Aba és térsége részben még ma is agrárkistérség és ezért kiemelt feladat, hogy az agrárvállalkozásokat segítsük. Ennek leghatékonyabb módja, hogy az agrár vállalkozások együttműködését klaszter létrehozásával segítjük.

Szükségességének indoklása: A mezőgazdasági klaszter létrehozása sokat javíthat a kistérségi agrárgazdaság, a farmgazdaságok gazdasági helyzetén.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 2X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba és térsége településeinek önkormányzatai

A végrehajtás módja: a mezőgazdasági klaszter megszervezése

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: a klaszter létrehozásának költsége 3-4 millió forint

A projekt várható finanszírozói: Agrárkamara, agrár vállalkozások, pályázatok, stb.

Potenciális pályázati források: Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatai, Gazdasági Minisztérium, Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázatai, Európai Unió pályázatok

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: minden közreműködő szervezet

10. projekt neve: Sportturizmus fejlesztés

A projekt célja: Az abai hévíz „élményfürdő” részére az egyenletes turizmus csak úgy biztosítható, ha olyan kiegészítő programokkal párosul, amelyek egész évben biztosítják a vendégkört.

Szükségességének indoklása: Aba és a Sárvíz kistérség turisztikai értékekben gazdag terület, kihasználtsága azonban adottságainál jóval gyengébb, ezért fontos a helyi sport hagyományokra és a Sárvíz mentének táji adottságaira alapozva a sporttevékenységre alapozott szelíd turizmus fejlesztése.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 3X12 hónap

Közreműködő szervezetek: Aba nagyközség önkormányzata

A végrehajtás módja: Aba nagyközség készíttesse el a fejlesztés részletes programját és bonyolítsa le a beruházást.

A végrehajtás feltételei: Országos, regionális és megyei támogatások megszerzése illetve pályázatok megnyerése.

A projekt forrásigénye: évente 10-12 millió forint

A projekt várható finanszírozói: Nemzetközi, valamint hazai pályázati források

Potenciális pályázati források: Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, az Ifjúsági és Sport Minisztérium pályázatai

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

11. projekt neve: Ipari-technológiai és logisztikai park a repülőtér mellett

A projekt célja: Ha a börgöndi repülőtér polgári hasznosítása megkezdődik, a repülőtér mellett jöjjön létre egy ipari-technológiai és logisztikai park

Szükségességének indoklása: Aba gazdasága úgy integrálódhat a székesfehérvári és ezen keresztül a globális tudásalapú gazdaságba, ha egy olyan ipari park jön létre, amely alapvetően a tudásvezérelt gazdaság fejlesztésében érdekelt.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba és térsége

A projekt végrehajtásának ütemezése: 2003-2008

Közreműködő szervezetek: Börgöndi repülőtér, Székesfehérvár Város Önkormányzata, Aba nagyközség önkormányzata, Ipari Parkok Egyesülete, gazdasági társaságok, stb.

A végrehajtás módja: Első lépésként az ipari park kft. létrehozása, második lépésként a terület kiválasztása, megvétele, harmadikként az ipari-technológiai park koncepció elkészítése, stb.

A végrehajtás feltételei: az ipari-technológiai park kft megalakítása az abai önkormányzat koordinálásával

A projekt forrásigénye: évente 5-25 millió ft

A projekt várható finanszírozói: gazdasági társaságok, befektetők, önkormányzatok, pályázatok

Potenciális pályázati források: Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatai, Gazdasági Minisztérium, Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázatai, Európai Unió pályázatok

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

12. projekt neve: Intelligens családi házak telepe Abán

A projekt célja: Az abai új parcellázások nyomán csak úgy jöhessenek létre lakóparkok, ha az abban épülő családi házakban és társas házakban intelligens lakások jönnek létre

Szükségességének indoklása: A 21. században lakásai, lakóterei megkövetelik már a teljes információs-kommunikációs ellátást, s az ezt lehetővé tevő infrastruktúrát.

A projekt működési, megvalósítási területe: Aba nagyközség

A projekt végrehajtásának ütemezése: első ütem: 2002-2004

Közreműködő szervezetek: építőipari cégek, lakásalapok, Aba nagyközség önkormányzata, informatikai cégek, befektetők, stb.

A végrehajtás módja: helyi szabályozás és tender kiírás, majd a lakópark építés

A végrehajtás feltételei: az önkormányzat döntése az intelligens lakások mellett

A projekt forrásigénye: évente min. 10-15 millió ft

A projekt várható finanszírozói: minisztériumi pályázatok, területfejlesztési pályázatok, gazdasági társaságok

Potenciális pályázati források: Informatikai és Hírközlési Minisztérium, Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács, Fejér Megyei Közgyűlés, Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács pályázatai, Gazdasági Minisztérium, Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázatai, Európai Unió pályázatok

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet: Aba nagyközség önkormányzata

9. IRODALOMJEGYZÉK

- ALADICS Sándor: Az innovációs stratégia fő irányai. (Előadás elhangzott a Térinformatikai Konferencia alkalmából)
- Az Írországi Információs Társadalom (Stratégiai Terv). Az Ír Információs Társadalmat Irányító Bizottság jelentése. Információs Társadalom Könyvek 1. (szerk. Varga Csaba), Budapest, 1998.
- Baszk szerzői csoport: ISLERE: Innovációs rendszerek és Tanulási Régiók a Tudástársadalomban. „A” dokumentum: „Elméleti alapok”, www.inco.hu.
- CASTELLS, Manuel: The information Age: Economy, Society and Culture. Blackwell Publishers. Oxford. 1996.
- CSISZÉR Béla: A globalizáció és a távközlés kapcsolata. Globalizációról másképpen (szerk. Tóth Attiláné), 2001. 113-122. old.
- CSORBA József: Magyarország útja az információs társadalom felé. Magyar jövőképek 2. (szerk. Varga Csaba és Tibori Tímea), Budapest, 1998. 634-651. old.
- DAVIS, Bob: Télécollectivité de Nevada, 1999.
- EVENO, Emmanuel – JAËCKLÉ, Luc: Rapport MIND/Chercheurs, Parthenay, modèle de „ville numérisée”, 1997 <http://www.district-parthenay.fr/Parthenay/Apropos/MIND.html>
- GAGNÉ, Madelein – LABRIE, Dominic: Le déploiement des villes numériques: état de la situation, 1999.
- GEORGE, Éric – RIVARD, Marysa: Parthenay... entre passé médiéval et l’avenir numérique, 1998, Université de Québec, Montréal
- GIDDENS, Anthony: The constitution of society: outline of the theory of Structuration, Berkeley, University of California Press, 1987.
- IRIBARNE, (d’) Alain: Pour un approche socio-culturelle des autoroutes de l’informaton”, in Transversales Sciences/Culture no 30, Paris, 1994
<http://www.globenet.org/transversales/base/base.html>
- Zöld Könyv az információs társadalomról Portugáliában. Információs Társadalom Könyvek 2. (Szerk. Varga Csaba), Budapest, 1998.
- KISS Endre - VARGA Csaba: A legutolsó utolsó esély. Tudástársadalom Könyvek 1. Budapest, 2001.
- La démocratie et les réseaux multimédia <http://www.globenet.org/vecam/sitePIII/frame.html>
- Magyarország nemzeti Stratégiája 2020-ig. Tanulmánykötet a 2001. március 22-23-án Veszprémben megtartott millenniumi tudományos konferencia anyagainak felhasználásával. (szerk. Beszteri Béla és Gergő Zsuzsanna) Veszprém, 2001.
- Mi a jövő? (Szerk. Bognár Vilmos, Fehér Zsuzsa, Varga Csaba), Budapest, 1998.

- PASQUER, Wilfrid: Parthenay la créative (1979-2000): étude d'une démarche de développement local, Institut d'Études Politiques, Université Lumière (Lyon II) 2000.
(diplomamunka)
- SZABÓ Zsolt: Globalizáció és a távközlés. Globalizációról másképpen (szerk. Tóth Attiláné), 2001. 35-44.old.
- VARGA Csaba: Hagyomány és stratégia, Kapu, 1998
- VARGA Csaba: Vidékfejlesztés az információs korban, avagy a lokalitás esélyei (Agroinform Kiadóház, 2000)
- Z. KARVALICS László: Az információs társadalom, BME, 1996
- The World in 2020. OECD, 1997-1999
- Aba központú mikrorégió lehetőségei a térségi központtá válásban. Erasmus Közéleti Kommunikációs Intézet, Budapest, 2000 október
- A Sárvíz kistérség és környezete vidékfejlesztési stratégiai programja 2001-2007.
- Európa és a Globális Információs Társadalom. CORDIS Focus 1994. július 15.
- E-Magyarország – INCO 2000/1 (www.inco.hu)
- Nemzeti Információs Társadalom Stratégia 1. 0, Informatikai Kormánybiztosság, 2001. május 17.
www.ikb.hu
- OECD jelentés 2000 (<http://www.oecd.org>)
- Széchenyi-terv, Gazdasági Minisztérium, 2000. Március, www.gm.gov.hu
- Tanítani és Tanulni. A kognitív társadalom felé, Munkaügyi Minisztérium. Budapest, 1996.
- Közép-Dunántúli Intelligens Régió (KÖDIR) Stratégia, Stratégiakutató Intézet, 2001-2002.
- Fejér Megye Intelligens Stratégiája, Stratégiakutató Intézet Kht. 2001.
- Székesfehérvári kistérség területfejlesztési program, regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- Új megyei médiastratégia – hatástanulmány, HTH Kft. 2002 március (kézirat)
- Fejér Megye Statisztikai Évkönyve 2000, Központi Statisztikai Hivatal Fejér Megyei Igazgatósága, Székesfehérvár, 2001
- Hírközlés-statisztikai évkönyv 1999, Hírközlési Főfelügyelet, www.hif.hu